

UZEYIR HAJIBAYOV

MASHADI IBAD

Seyran Sanan oghlu Aghabayov
presents!

(If Not That One, Let It Be This One)

A musical comedy in 4 acts

Translated from Azeri into English
by Seyran Sanan oghlu Aghabayov

The Translation of the musical comedy “Mashadi Ibad”
(If Not That One, Let It Be This One) Into English is
dedicated to the 120th jubilee of the great Azerbaijani composer
Uzeyir Hajibayov.

تلفن : ۵۵۵۷۱۷۹

کانون هنری لیرا

کانون هنری لیرا

Baku - 2005

UZEYIR HAJIBAYOV

**MASHADI IBAD (If Not That One, Let It Be This One) -
a musical comedy in 4 acts (Translated by Seyran Sanan oghlu
Aghabayov – the senior teacher of “Azerbaijan University”) –
Baku, “Kitab Klubu” Ltd., 2005 - 202pp. (22 illustrations)**

ISBN – 9952-29-010-1

“Mashadi Ibad” is a humorous musical comedy created by Azerbaijan’s renowned composer and dramatist Uzeyir Hajibayov.

In the musical comedy U. Hajibayov sarcastically laughs at Mashadi Ibad, because people like him imagine that money can do everything. They even think it’s possible to buy 15 year old girl and her love by money.

© Seyran Sanan oghlu Aghabayov,
translator of the musical comedy
MASHADI IBAD (If Not That One, Let
It Be This One)

PREFACE

This year, in 2005 Azerbaijani people and a lot of progressive nations of Mankind are happy to celebrate the genius composer, dramatist and publicist Uzeyir Hajibayov's 120th jubilee. "Mashadi Ibad" (If Not That One, let It Be This One!) is one of the finest musical comedies created by him. Translation of this comedy into English would be a pertinent gift to this date and the translator Seyran Aghabayov has done his best to preserve the national color and tradition in the English translation of the comedy.

The premise of the play is as follows: Rustam bey, run short of money is in debt. He is in need of Much money. That's why he wants to marry off his 15 year – old daughter to the aged and rich Merchant Mashadi Ibad. But Rustam bey's daughter Gulnaz and the student Sarvar are in love with each other. Mashadi Ibad spends much money for this marriage. In this connection, his false friends and Rustam bey intend to cheat and rob him. The author shows that love cannot be bought and sold by money. But real love always sets victory and makes the loving couple happy. Sarvar manages to make Rustam bey change his plans of wedding party and Mashadi Ibad let Gulnaz free. In the end Sarvar and Gulnaz succeed in their dream, they Marry and become happy. Mashadi Ibad marries Rustam bey's servant Sanam. Thus, Mashadi Ibad's love story becomes a bitter adventure for him.

The production of the musical comedy Mashadi Ibad on stage and also the same film proves that the musical comedy has had and enduring popularity. Uzeyir Hajibayov's deft comedic exploration of the universal quest for humor and love ensures that it will remain a classic.

It's an honor for us to mention that the part of "Mashadi Ibad" was performed by several prominent actors. The Peoples' Artist of the USSR Mirzagha Aliev's performance was the most successful.

In the film "Mashadi Ibad" (If Not That One, Let It Be This One!) the People's Artist of Azerbaijan Republic Aliagha Aghayev created an unforgettable personage. The comical actors Lutfali Abdullayev, Hajibaba Baghirov, Siyavus Aslan also acted the part of Mashadi Ibad brilliantly in different times.

It's a pleasure to edit this English translation of the famous musical comedy "Mashadi Ibad". It's our hope that this translation will introduce Hajibayov's genius to a new audience.

We express our sincere thanks to "Azerbaijan University", especially to the rector of the University professor Salaheddin Khalilov and to "Khazar University", to the rector of the University professor Hamlet Isakhanli for rendering technical assistance.

We also express our love and gratitude to "Kitab Klubu" (The Book Club), especially the director of the Club Elkhan Rzayev for publishing of the musical comedy "Mashadi Ibad".

The editors and the translator send their hearty greetings to the director of the Azerbaijan State Theatre of Musical Comedy after Shikhali Gurbanov Hajibaba Baghirov for introducing music notes of the musical comedy "Mashadi Ibad" and some photographs.

The editors and the translator also express their gratitude to Aydin Kazimzadeh, the director of the Azerbaijan State Film Museum" and to the administration of the Azerbaijan State Film Studio after J.Jabbarli for introducing photographs and documents of the musical comedy "Mashadi Ibad".

Finally we hope that the readers and foreign spectators will enjoy this wonderful musical comedy translated from Azeri into English.

The editor of the music - Vasif Zulfugar oghlu Adigozalov, People's Artist of Azerbaijan, professor.

The editor of libretto – Sayadulla Musa oghlu Babayev, professor of "Azerbaijan University" and state University of Foreign Languages in Baku.

SEYRAN SANAN OGHLU AGHABAYOV

The translator of the musical comedies "Arshin Mal Alan" - "The Cloth Peddler" and "Mashadi Ibad" – "If Not That One, Let It Be This One" was born in 1938 in Baki, Azerbaijan Republic. He is the senior teacher at "Azerbaijan University", and teaches English.

His father Sanan Aghabayov was a talented actor. And was one of the best performers of the role Askar in "Arshin Mal Alan" and Sarvar in "Mashadi Ibad". The actor's talent transferred to his son. That's why Seyran Sanan oghlu knows music of "Arshin Mal Alan" and "Mashadi Ibad" so well.

He also is the translator of Samad Vurghun's drama "Vagif" into English and compiler of "English-Azerbaijani Talking Dictionary for Businessmen and Economists". In 1963 Seyran Aghabayov graduated from the Institute of Foreign Languages in Baku. He also graduated from the Higher Courses of Interpreters in Moscow. For several years Seyran Aghabayov worked as an interpreter in Egypt.

The editors:

The music editor of "Mashadi Ibad" - "If Not That One, Let It Be This One":
Vasif Zulfugar oghlu Adigozalov - People's Artist of Azerbaijan, professor.

The editor of libretto of "Mashadi Ibad" - "If Not That One, Let It Be This One":
Sayadulla Musa oghlu Babayev - professor of "Azerbaijan University" and state University of Foreign Languages in Baku.

UZEYİR HAJIBAYOV (1885-1948)

LIFE AND CREATIVE ACTIVITY

The well-known Azerbaijani composer, publicist and dramatist Uzeyir Hajibayov was born on September 18th 1885 in Aghjabedi, Shusha province, Azerbaijan. He spent his childhood and youth in Shusha and received his primary education there. In 1899 Hajibayov went to Gory Seminary to continue his education.

Having left Gory Seminary, Hajibayov came to Hadrud and began to teach there. He taught literature, history, music and Russian. In 1905 he moved to Baku, the capital of Azerbaijan. There he began to work as a teacher and wrote articles for different newspapers, and soon he became one of the best publicists.

Hajibayov was a talented musician. Being a great lover of Mahammad Fizuli's poetry, Hajibayov decided to write his first opera "Leyli and Majnun" and laid the foundation of the first Azerbaijan national opera in the East. The opera was completed in 1907 and was staged in 1908. From 1908 till 1915 Hajibayov wrote five operas and three musical comedies. They were "Sheykh Sanan" (1909), "Rustam and Sohrab" (1910), "Shah Abbas and Khurshudbanu" (1912), "Asli and Karam" (1912), "Harun and Leyla" (1915). He also wrote musical comedies, such as, "Husband and Wife" (1910), "Mashadi Ibad" (1911), "Arshin Mal Alan"- (The Cloth-Peddler) (1913). His operas and musical comedies showed that Hajibayov was not only a great composer, but a talented dramatist as well. He also wrote the libretto of these comedies.

Two of Hajibayov's most successful musical comedies are "Mashadi Ibad" and "Arshin Mal Alan". Libretto of musical comedy "Mashadi Ibad" was written in 1910. It is one of the finest comedies in Azerbaijan literature. For its deep expositive idea and artistic quality the comedy stands on the classic level.

In the play the author criticizes the rich people of his period. There are two opposite forces in the play. The rich aged man Mashadi Ibad, who wants to marry a girl much younger than he, the avid man Rustam bey, who wants to marry off his fifteen year old daughter to a fifty year old Mashadi Ibad and in this way to earn much money, the swindler Hasangulu bey, Rza bey, the blackmailer Hasan, chieftain Askar are such personals. The young student Sarvar, his beloved Gulnaz and the servant Sanam are representatives of new sound sense people. Yet they are a minority, they succeed with their wit and true love.

Azerbaijani cinematographers always were greatly interested in the art of the prominent composer U.Hajibayov and they screened his operas and musical comedies. One of his best musical comedies "Mashadi Ibad" (If Not That One, Let It Be This One!) was screened in Baku film- studio in 1956. the operetta was a great success and it has been on the screen for half century.

The playwright Sabit Rahman who wrote the script for the film managed to keep the classic style of the operetta. The music editor of the film "Mashadi Ibad" was Fikrat Amirov. He paid a very keen attention to the score of the musical comedy. The members of

the creative group, the producer H.Seyidzadeh at the head, did their best to be loyal to the original. At the same time they came up to the musical comedy from the modern point of view. During filming they created scenes which differed from theatrical limitations.

The talented acting personal enriched the colorfulness of the film. A.Aghayev, A.Garaibeyli, M.Sanani, M.Mardanov, L.Abdullayev, B.Shakinskaya, A.Iskandarov, I.Afandiyev, I.Osmanli acted brilliantly in the film.

The filmed musical comedy "Mashadi Ibad" is the first color film in the history of our cinematography. In the film-festival of Asian-African countries held in Dashkend in 1958 the film "Mashadi Ibad" was highly valued. It was demonstrated almost in all Asian and Near-East countries successfully. Though many years have passed, the film continues to live and is being demonstrated in the cinemas of the world. All the progressive mankind is grateful to Uzeyir Hajibayov for composing such an unforgettable Masterpiece.

The highest peak of Uzeyir Hajibayov's creative talent was the opera "Koroghlu".

In 1932-1937 Heydar Ismayilov, the famous Azerbaijani writer of historical novels Mammad Said Ordubadi and Uzeyir Hajibayov wrote and completed the libretto of the opera "Koroghlu". The opera described the heroic struggle of Azerbaijani people against atrocity.

In 1938 there was retrospective of Azerbaijan art in Moscow. The opera "Koroghlu" was staged in Moscow and was a great success. There was a special reception in the Kremlin to the honor of azerbaijani artists. U.Hajibayov was decorated with "Stalin Prize" for the second time. Koroghlu's part was performed by the famous opera actor and singer Byulbyul (Murtuz Mammadov). For the brilliant performing the part of Koroghlu Byulbyul also was decorated with "Stalin Prize". U.Hajibayov received the title of "The Peoples' Artist of the USSR" and an honorable scientific degree – the degree of academician. Today the Baku Music Academy, numerous schools and institutions are named in U.Hajibayov's honor.

U.Hajibayov's works are important not only for Azerbaijani people, they are also precious and valuable contribution to the world literature and art.

The great composer Uzeyir Hajibayov died on the 23rd of November 1948 in Baku. He was buried in the cemetery for Honorable People in Baku.

S.S.Aghabayov - the translator of the musical comedy "Mashadi Ibad".

A.Kazimzadeh - the Director of Azerbaijan State Film Museum in Baku. Doctor of Sciences.

MASHADI IBAD

If Not That One, Let It Be This One!

A Musical Comedy in 4 acts

Dramatis personae

Rustam bey – a 45 years old bey, who has much debt

Gulnaz – Rustam bey's daughter. She is 15 years old. She is in love with Sarvar

Sarvar – a 25 years old student, he loves Gulnaz

Sanam – a 30 years old widow, Rustam bey's servant

Mashadi Ibad – a 50 years old rich merchant, who wants to marry Gulnaz

Hasangulu bey – a 40 years old nationalist

Rza bey – a 40 years old pressman

Hasan bey – a 40 years old intellectual

Askar – a 30 years old chieftain

} Rustam bey's friends

The Porter

Mashadi Gazanfar – the bath keeper

Usta Maharram – the barber

Karbalayi Nasir – a shop owner in the market

Bath attendants, other chieftains

People in the market.

ACT 1

The incident takes place in Rustam bey's apartment. A good fashioned room. There is also a table, some chairs and armchairs there. Sarvar and Gulnaz are in the room. Segah is played by tar, the curtain rises.*

Sarvar (*is singing*):

You ask about grief of love, who is ill and apart of it,
Don't ask taste of passion, who is far and deprived of it.

Gulnaz: You ask only me the mystery of ardent kiss, no one else,
Ask of that misterious love only who is aware of it.

Sarvar: How can feel the ignorant man the tears of crying eyes.
You ask the sober man, who observes stars till morning all night.

Gulnaz: Don't ask the breeze of my state, I fade as a candle grieving of you,
Ask my beloved about my mood who is apart of me at night.

Sarvar: Zahid isn't aware of taste of love, he is deprived of it,
Fizuli, ask about mystery of love, who has tasted it.

Gulnaz (*speaks*): Sarvar, you seem moody today, what has happened?

Sarvar: You are right, since yesterday I've been pondering in thought.

Gulnaz: What has happened? Tell me.

Sarvar: The thing is, your father wants to marry you off to another man.

Gulnaz (*in fear*): Who says that?

Sarvar: I do, and I was informed about it from right sources.

Gulnaz: But my father told me nothing.

Sarvar: Probably, he will inform you today. Besides, what will he tell you?
Your duty is to obey him.

Gulnaz (*angrily*): No, no, I'll marry no one else except you; let him kill me, but I love
you, and I'll marry only you.

Sarvar: But that man is richer than me.

Gulnaz: Let'm go to devil.

Sarvar: He is more handsome than me.

Gulnaz: It's not important for me.

Sarvar: He is younger than me.

Gulnaz: Even if he is a child, I don't need him.

Sarvar (*laughs*): I say a lie, my lovely Gulnaz! It's true, that the man is thousand times
richer than me, but he is old; he is about 50. You'll be in a horror, if
you see him.

Gulnaz: Look here, I can't bear any more. Just today I'll tell my father that I
love you, and I'll not marry anybody else, but only you.

Sarvar: No, Gulnaz, don't do that! You listen to what I say, otherwise we'll
make a mistake. I know that your father is in debt and he needs much
money, and he wants to tear out some money with the help of this
relationship. The name of the man is Mashadi Ibad. You shouldn't
refuse your father, and if he talks to you about the matter, say that
you don't mind. The rest is up to me. I have already made some plans
about it.

Gulnaz (*sadly*): How can I agree, when he is going to marry me off to another man.

Sarvar: You may be sure of it, nobody else except me can marry you, but you
listen to what I say!

At this moment Sanam enters

Sanam: May the day come, when I heartily could dance at your wedding.

Sarvar: You'll dance very soon, inshaallah!*

Sanam (*is glad*): What? Are you going to play a wedding soon?

Sarvar: No, I am not. Rustam bey marries Gulnaz off to another man.

Sanam (*sadly*): Wow... you can't say so! What a tragedy!.. Who is that man?

Sarvar: He is an old man.

Sanam: Wow... May he croak! Would it be fair to marry off such a nice girl to an old man?

Sarvar: Never mind, I'll arrange the case in a different way. Gulnaz, don't be moody. Be sure, nobody has the right to part the loving couple from each-other.

Music

All three together:

What is this myth, (2)

That people speak of it. (2)

Because both Mejnun and Leyli,

Love each-other madly. (2)

There is a knock at the door

Sanam: Oh, perhaps it's my lord. (She runs and looks through the door) Wow! My master is coming! Run away!

Sarvar (*in a hurry*): Gulnaz, see you later! You do what I say, don't refuse your father!

Gulnaz: See you!

Sarvar leaves.

Music

(Rustam bey enters)

Rustam bey: I shall buy a kerchief for you!

Gulnaz: Oh please, do buy, dear father!

Rustam bey: I shall buy lovely shoes for you!

Gulnaz: Oh please, do buy, dear father!

Rustam bey: I shall buy nice stockings for you!

Gulnaz: Oh please, do buy, dear father!

Rustam bey: I shall buy a nice skirt for you!

Gulnaz: Oh please, do buy, dear father!

Rustam bey: Oh my daughter, oh my daughter,

Oh my daughter, I shall marry you off!

Gulnaz: Oh, don't do that, dear father!

Oh, don't do that, dear father!

Rustam bey (*talks*): My daughter, do you say "no"? I've found for you such a husband, who has tremendous riches and heaps of money! He is also a very decent and respectable man. It's true, he is a bit aged man, however one will not be able to find such a good man even if he searches throughout the world with a chirag* in his hands.

Sanam: Oh, then he is good for nothing, if he is an old man! Let'm go to devil with his money!

Rustam bey: You, woman, shut up! You, don't speak! You can't understand such things. Because you are too foolish!

Sanam: May be I am, but I'd not let marry off my young and nice daughter to an old man! One should feel pity! By God, there are so many young and handsome men, like Yusif,* who are in love with your daughter!

Rustam bey: When I marry you off to an old man, you may not agree. She's my daughter, It's my business, whether to marry her off to an old man or to a young one! Do you agree my daughter?

Gulnaz: What can I say? My duty is to obey my father. You know better than me!

Rustam bey: You are my clever and nice daughter! I knew that you wouldn't refuse me. That's why I promised that man. Soon he will come, and he wants to see you. I allow you to go and meet him. Go and see him and talk to him. Don't be afraid!

Sanam: Oh, is he so awful, that one might be afraid?

Rustam bey: Hey giz* come on, don't speak!

Sanam: You say, not to be afraid, and I ask if...

Rustam bey: Hey, giz, shut up!

Sanam: What am I saying? Of course, I'll shut up!

Rustam bey: You, fool, don't speak, I say!

Sanam: Why are you getting angry? What am I saying?

Rustam bey: Don't speak, you Godless! You are a servant, do your work!

Sanam: What am I saying? Am I uttering bad words?!

Rustam bey: Hey, giz, keep quiet!

Sanam: What am I saying? I'm keeping quiet...

Rustam bey (*still louder*): Hey giz, let me do my work!

Sanam: What am I doing?..

Rustam bey: (*in a loudest voice*) Hey, giz!..

The door is knocked at the moment

Rustam bey: Stand up and go in. Probably the man has come.

All go in.

Music

Mashadi Ibad enters. He begins singing.

I am however old, I can be worth
To thousands of young handsome fellows.
I am not used to eat dry, stale, lean bread.
I am not used to say good to bad
I can sacrifice for lovely janan*
My goods and my money and my soul.
Come to me oh, my lovely!
Come to me oh, my janan,
Come to me oh, my lady,

Come, I beg you, I beg you, I beg you, come!
I beg you, I beg you, I beg you, come!
Oh my love, please, come to me,
I can sacrifice for lovely lady,
I can sacrifice for lovely janan,
And my goods, and my money and my soul.

Music

Come to me, oh my lovely!
Come to me, oh my janan!
Come to me, oh my lady!
Come, I beg you, I beg you, I beg you, come!
I beg you, I beg you, I beg you, come!

Music

Rustam bey (*enters*): Mashdi Ibad, you are welcome, I'm very glad to see you! (2)
Tell me please, how can be that, you decided to visit us? (2)

Mashadi Ibad:

Oh my good man, I swear by you, I'd remember you, everyday. (2)
You marry me to your daughter, I shall make you the happiest man. (2)

Music

Rustam bey: Tell me my friend, if you have a sack of money, a lot of gold. (2)
Come on, my friend, marry to a miss, why do you marry a widow? (2)
Mashadi Ibad: Oh my good friend, I swear by God, I shall give you much money and gold.
Do give me the girl, please, I'll make you glad, by all means.

Music plays and both dance

Mashadi Ibad: Shall I give money?
Rustam bey: Oh yes, please!
Mashadi Ibad: Will you give the girl?
Rustam bey: Yes, I shall.
Mashadi Ibad: Shall I give soon?
Rustam bey: Oh yes, please!
Mashadi Ibad: Will you give her soon?
Rustam bey: By all means!
Mashadi Ibad: Do swear by me!
Rustam bey: I swear by you!
Mashadi Ibad: If it is so then,
Rustam bey: Give me your hand!
Mashadi Ibad: Swear by God!
Rustam bey: I swear by God!
Mashadi Ibad: If it is so then,
Rustam bey: Give me your hand.

Music plays, and both dance

Mashadi Ibad (*a talk*): Tell me your final word, do you give me your daughter? If not, I'll go and marry another girl and I'll say: "If not this one, let it be that one!"

Rustam bey: I'm a man of promise. But you also have to make some preparations beforehand.

He makes a sign for money with his fingers

Mashadi Ibad: Will thousand manats be enough?
Rustam bey: Add thousand manats more.
Mashadi Ibad: My man, it will have a heap of wedding expenses.
Rustam bey: That's right, but what to be done? If you were a bit younger, it would cost you cheaper, but very sorry, you are old, it's your fault.
Mashadi Ibad: My man, whatever I'm old, I can be worth hundreds of moustached young men. What do you think? Take five hundred manats more. The rest you will receive afterwards.

He takes out the money and gives it to Rustam bey.

Rustam bey: Oh, (*he takes money*). Never mind.
Mashadi Ibad: Now, I want to see the girl and talk to her, what do you think?
Rustam bey: I don't mind. Take a seat. Now I'll send the girls.
Mashadi Ibad: It's a serious matter, of course! I spent heaps of money, I have to see whether the goods are worth the given money or not? I need a girl equal to me. Otherwise there's no difference for me, «if not this girl, let it be that one!» (*silence*). Well, I don't understand why people consider me old! By God, it means that people have bad eyesights

badly. Here is a mirror and me. (he looks at the mirror) God bless me, my teeth are all in good order, my beard is as black as agate.

He looks at the mirror attentively.

But I see a white hair in my beard. I must drag it out. Oh, you, venomous!.. It seems the brute barber painted henna badly. (he drags out the white hair) Tfue!.. Be off, charlatan!*.. One could be called old, if he had no teeth, if he had a bad vision, if he could not hear well, and could not move well. God bless me, I'm as smart as a bird, I must say "mashallah" that may not be bewitched by the evil eyes. I can be hardly 50 or not. (he looks at the mirror again). There now, how should I put on my cap, that the girl sympathized me? If I put it on (he puts his cap a little curved) so, the girl will be afraid of me, she will think I'm a Baki chieftain. If I put it on, so, (he puts on the cap upwards his eyes) she will be frightened. She'll think I'm a "Karabaghian cotton grower.* If I put it on so (he moves his cap back on his head) so, the girl will hate me, she'll think that I'm a gambler of Ganja*. If I put it on so, (he puts the cap on the top of his head) then I'll look like a Shamakhinian old fox. But how shall I put it on? The best is to take off the cap. The girl will like me. She will think that I'm an educated man. Really, in fact, I'm a little bit educated. Because I had much trade with Russians and I learnt the Russian language well. For example, «ishto Katu, bazhaluska; funt vosem gapic, menshe nelza.* (there is a noise outside). Aha, perhaps the girl is coming; now I must be seryozinski!*

He sits on an armchair crossing his legs. Gulnaz and Sanam enter.

Gulnaz:

Wow! I'm afraid of this man!

Sanam:

What an ugly man he is, oh my God!

Mashadi Ibad (*aside*):

Probably they are afraid of me. Never mind; It's good when the wife is afraid of her husband. (*He says to them*). Tell me which of you is the lady and which of you is the servant?

Sanam:

I'm the servant, she is the lady.

All take their seats

Mashadi Ibad:

Very good! (*aside*): the servant is not bad, either. But the lady is wonderful. She is worth the money which I paid.

Silence, all are quiet. Suddenly Mashadi Ibad looks at Gulnaz's head attentively

Mashadi Ibad:

Khanum, as your hair is so black, it means you also dye it with henna like me. Don't you?

Gulnaz:

No, I don't dye my hair with henna!

Mashadi Ibad:

Yes!.. Because I dye my beard with henna and I think you also dye your hair with henna. (*Aside*) But I shouldn't begin the talk about henna, it's not a suitable time and place to talk about it.

Gulnaz:

My hair hasn't become grey yet, that's why it doesn't need henna.

Sanam:

Why. Thank God, the lady hasn't grown old yet!

Mashadi Ibad: (*heavily*)

No, lady, my beard hasn't grown grey either. The black colour of my beard doesn't depend on whether I dye it with henna or not. It's always as black as agate. However, I've got accustomed. The Persians used to say; «Tarki – adat ba movjudi marazast* (he moves forward). May your dead

relatives rest in peace! My late mother would say, «when I delay to dye my hair with henna, my head aches. Because I am accustomed to it».

Gulnaz:

Probably, when you delay to dye your beard with henna, it also aches!

Mashadi Ibad:

Yes, it does. My beard aches awfully. I would say greyness of a man's head or beard doesn't concern his age. Imagine, I saw a 2 years old Russian child whose hair was as white as snow. But we can't call a 2 years old child as old. And, you pay attention to my head! See, is there any white hair?

Gulnaz:

There is not a single black either.

Mashadi Ibad:

Hence, it's obvious that human beings are different. I swear by you both, the existing world has changed so much that today's olds are thousands times better than the young ones. For example, I've read half of the Tarikhi-Nadir* and that's why I've a good idea about science of wisdom. If the appearance of a man is ugly his inside is as much beautiful. They use to say such a proverb «If not that, let it be this one!» of course, there is no difference, if not youth, let it be money! Money is such a thing, that it can do the old young, and the lack of money can change the young to old.

Sanam:

Apparently you have much money!..

Mashadi Ibad:

Yes, I have enough of it.

He puts his hand into his pocket and takes out an abbasi.*

Mashadi Ibad:

Please, take and keep this abbasi and whenever you want, you can buy some bubble gum to chew!

Sanam:

No, thank you very much, if I need my master will give me.

Mashadi Ibad:

Ay, that's another thing (putting the money into his pocket). She isn't a bad thing. (*He asks Sanam*) Tell me please, do you have a husband?

Sanam:

No, I don't.

Mashadi Ibad:

Very good, (*aside*) if I knew it before, first I'd marry her and then the lady. How are you? Is your life condition well?

Sanam:

Why, thank God, I'm all right.

Mashadi Ibad:

Very good (*he says to Gulnaz*) Khanum, you don't speak at all.

Gulnaz:

I'm listening.

Mashadi Ibad:

Very good. Listening is also a good habit. (*aside*) By God, I'm in a wonderful place. One beauty on my one side, the other

beauty on the other side. And the poet used to say very nicely (*he sings*).

Mashadi Ibad:

Could I walk in the garden to pick graceful flowers in it.

I would like to meet in that garden such beautiful ladies.

Gulnaz:

Looking at her flourishing cheeks you become drunk and tipsy.

All sing:

No amusement you'll have after such a tipsy, believe!

Muzic

Sanam:

You, old grumbler, why do you need a fifteen years old nice lady?

Aren't you afraid that the end will be a terrible tragedy?

Gulnaz:

You are equal only to an old lady, you old dunderhead.

Even a dog will not lick your face, if it sees your ugly face!

Muzic

Mashadi Ibad: I see you pay a very keen attention to me my darling!
 I'm afraid you will lose your head at the end, my darling!

Gulnaz: If you want to hear rightly, I can tell you honestly,
 You are not equal to a young girl, do not forget, you old grumbler!

Gulnaz: (*they get up*): We must go. Good bye!
 (*they leave*)

Mashadi Ibad: God bless you! Good bye! How I would marry both of them!

Rustam bey: (*enters*) Mashadi, did you like the girl?

Mashadi Ibad: I liked the girl and the servant, too.

Rustam bey: Leave me 5 or 6 hundred manats more and I'll present her to you, too.

Mashadi Ibad: No, we'll think about it afterwards. Well, I must go now!

Rustam bey: No, Mashadi, wait a little!

Mashadi Ibad: Why, what's wrong?

Rustam bey: (*with a false faith*) Mashadi, it's my honest word that I feel great pride to be in relations with you. That's why let's have a little merriment. I've invited a few friends. They are coming now. We'll have a merry time and talk.

Mashadi Ibad: Rustam bey, a lot of people wanted to become relatives with me. Even the governor's interpreter Jafar bey's cousin Dashdamir bey – who is to give me two thousand with 836 manats 14 shahi percentage – yesterday told me: «Mashadi, not long ago was born my daughter. When she grows I'll give her to you as a wife ». But I don't want to make relatives with anybody. Briefly... who are your guests?

Rustam bey: One of them is the nationalist Hasangulu bey. You know him, don't you?

Mashadi Ibad: I know him very well. He is to give me 200 manats.

Rustam bey: One of them is the press man Rza. The other is the chieftain Askar, you know him, too. Then intellectual Hasan, you can not know him. Because he is a little bit noxious. As he read much, his head has become a little abnormal. (*there is a knock at the door*). Oh, they are coming. You are welcome, this way, please.

The door opens, Hasangulu bey, Rza, Askar, Hasan and the chorus personal enter. They stand 3 by 3 on the stage, as if they talk and begin to sing.

Music

Hasangulu bey: They say wedding will soon be played.

Rza: Mashadi Ibad will marry a girl.

Askar: Tell, when wedding will take a place?

Hasan bey: True, the wedding soon will be played?

All sing: When the wedding, the wedding will be played? (2)

Rustam bey: Thank God, wedding soon will be played.

Rza bey: Tell when wedding will take a place.

Mashadi Ibad: Inshaallah* it will be played.

Hasan bey: Really, wedding will soon be played?

All: When the wedding, the wedding will be played? (2)

Hasangulu bey: Apparently, in this wedding...

Hasan bey: In this, in this, in this wedding...

All: Pockets will be, pockets will be full of money.
When the wedding, the wedding will be played? (2)

Music

Rustam bey: Gentlemen! The matter is evident to all of you. I marry off my only daughter to this man.

Rza bey: (*aside*): Not to the man, but to his money.

Rustam bey: And I consider this relationship for me...

Rza bey: He considers this relationship as heap of money.

Rustam bey: I consider it a great honour for me.

All: Surely, of course. God bless, congratulations!

The servants enter and lay the table with bottles, glasses and different refreshments.

Rustam bey: Gentlemen, please, take seats at the table; let's have a snack and drink a little.

All take their seats, except Mashadi Ibad

Rza bey: But what about Mashadi Ibad?

Mashadi Ibad: No, Excuse me. I'm in diet. You can amuse yourselves, and I'll just sit here. (*He takes a seat in one of the armchairs*).

Hasangulu bey: Gentlemen! Please, fill your wineglasses and allow me to say some words.

All: You are welcome!

Hasangulu bey: Gentlemen, it is evident, that the world becomes worse day by day. It means, I want to say, the world is spoiling by and by. In this way the souls of all people have got demoralized and are full of slyness. It means, I want to say, it's hard to find men with clean and bright souls in this world.

Mashadi Ibad: (*aside*) as fool as me. It's already 2 years that I have given you 200 manats, but I cannot take it back from you.

Hasangulu bey: Thus, I want to say what a great happiness is to find only one pure and bright soul among those demoralized, black soul people. Here I want to say, that Mashadi Ibad who is sitting aside, is the greatest of those people who have pure and bright souls. Let's raise our wine glasses to him. Mashadi Ibad, cheers!

All: Cheers, Mashadi Ibad!

Askar: (*he gets up and speaks loudly*). Hazarat!* Once I was coming back home from bazaar in the evening. Ala!* I saw somebody was following me. I walked a

little and saw that the man was again coming after me. I walked a little and saw the man again was coming. I thought, probably he was one of my enemies and immediately snatched my pistol. (*he takes out the pistol*) I pulled the trigger. I said: Wait! Suddenly I saw that the man began to run. I tried again: «Ada* wait, wait!..» He didn't stop and I shot a bullet, bum!* I saw the man sharap* fell down. I came up and wanted to know who he was. What do you think, who that man was?.. He was this Mashadi Ibad! I thought, probably I had killed the man. But thank God, I had failed. (*Askar comes up to Mashadi Ibad*) cheers, Mashadi Ibad!

Mashadi Ibad: Thank you very much! (*aside*) Does it have any concern with this party?!

Rza bey: Afandilar!* Musaidanizla bir kuch soz ifadasina ashadi ehtiyajim vardir!*

All keep silent, and say nothing.

Afandilar, you are keeping silent! Ajaba musaida vermiyorsunuzmu?

Again nobody speaks

Afandilar, if you don't answer any more, I'll consider this unknown silence an insult for me. Bakliyorum Efendim!*

Again all keep silent.

Rza bey:

Rustam bey, if you wanted to insult me why are you doing it in your apartment? Couldn't you do it in another place?

Rustam bey:

Thank you very much, I'm very obliged to you!

Rza bey (*furiously*):

My man, don't you understand what I mean? It's an insult for me. If so I'll not stay here any longer!

He puts on his fess in a hurry.*

Rustam bey:

Rza bey, where are you going?

Rza bey:

My man! I can't bear such an insult. It's already 10 minutes that I have been asking for your permission to talk, but you don't answer. It's a great insult and I'll write it in my newspaper.

Hasangulu bey:

So, did you want to ask us for permission?! My man, by God, I thought you were making a speech. I couldn't understand.

All others:

By God, we also didn't understand you.

Mashadi Ibad:

Your speech is so complicated, that nobody can understand. I've read half of the «Tarikhi-Nadir», but I don't understand what you say. How could these uneducated people understand you?

Rustam bey:

I swear by God, don't disappoint us, excuse us, we didn't understand. We are uneducated people.

Hasan bey (*gets up*):

Gaspada, mana pozvolt eylayin*, to say some words about Rustam bey!

All:

You are welcome!

Mashadi Ibad:

Let's listen, what he will say!

Hasan bey:

Gaspada! Platon* said that, «chelovek zhivotnoye obshestvennoye»*; it means human beings are a flock of animals.

Mashadi Ibad:

You yourself are an animal!

Hasan bey:

The famous English scientist Charles Darwin proved, that the human beings' forfathers were monkeys.

We don't need to go to Africa to see the Bushmen and Kottintots in order to agree with Ch. Darwin, it's only enough to watch Mashadi Ibad who is present at our party. (*all bend their heads down*) I don't want to insult Mashadi Ibad with these words, I myself also look like a monkey, but not so much. But Mashadi Ibad is a real arangutan!* I

repeat once more that my aim is not to insult Mashadi Ibad. But I want to ask why Rustam bey liked Mashadi Ibad so much that he agreed to marry his beautiful daughter Madmuazel* Gulnaz khanum with him?

Beauty? No! I have already said that Mashadi Ibad is ugly.

Mashadi Ibad:

Now, how I wish to slap this Godless man on the mouth!

Hasan bey:

His youth? No, Mashadi Ibad is old. But what did Rustam bey like in Mashadi Ibad? May be Mashadi Ibad's money, goods, rich? No, Rustam bey is not a cavetous man. Nakonets*, but what? Now I'll explain to you. See, we are drinking wine here. But Mashadi Ibad is not having wine. So, what is Mashadi Ibad? Mashadi Ibad is a genuin musulman. Itak*, by my opinion Rustam bey gave his daughter to

Mashadi Ibad, for he is a musulman. That's why I raise the wine glass to Rustam bey. Cheers, Rustam bey!

All: Cheers!

Rza bey: Mashallah* for this speech!

Hasangulu bey: No speech any more. Let's get up!

All: Let's (*they all get up*).

Askar: It's high time to leave.

All: Yes, it's high time.

Hasangulu bey: Rustam bey, good bye (*they shake hands*)
Mashadi Ibad, khudahafiz* (*they shake hands*)

Askar: Rustam bey, Mashadi Ibad, good bye.

Hasan bey: Rustam bey goodbye. Mashadi Ibad good bye.
(*he wants to shake hands with Mashadi Ibad*).

Mashadi Ibad (*furiously*): Go to devil, you, Godless! Is it not enough that you call me monkey and moreover you want to shake hands with me?!

Rustam bey: What's the matter? What's wrong?

Hasan bey: Pozvolte, pozvolte, ya yemu dam, merzavtsu!*
All come close.
«What's wrong?» «What's happened?»
They want to part them but quarrel and fighting begins.
Music

Hasan bey: You are not my equal I can hit you by head. (2)
You will be hurt badly by me be off you brute. (2)

Hasangulu bey: Hey you! Hasan, wait and be calm shame on you, old chap. (2)
Intellectual person you are, why do you fight? (2)

Mashadi Ibad: Let me smash nose and face of this Godless bad man. (2)
He is monkey himself, but he calls me in vain.(2)

All: Oh, you fellows, shameful is such behavior (2)
Quarrelling in other's house is not fair (2)
It does not suit you` it does not suit you!
You, you, you!..

Curtain

ACT 2

The incident takes place in Rustam bey's yard and in the street. Rustam bey's yard is surrounded by a fence. When curtain rises Sarvar and Gulnâz are sitting in the yard. Music plays.

Sarvar: Is there any drug for disease of love in the world?
The love which made Mejnun wonder about desert?!
Gulnaz: It was the love which made Farhad slash rock and cliff,
Hopeless love urged him to strike on his head with a pick.

Music

Both sing in duet:

Spring's come and flowers blossom here.
Flowers blossom all around.

Music

Spring's come and flowers blossom here,
Flowers blossom all around.
Nightingale expressed her concern,
Sobbing she sang lovely song. (2)

Music

Seeing thorn the nightingale said,
Oh, you, unmerciful man!

Music

Seeing thorn the nightingale said,
Oh, you, unmerciful man!
You have not a flame in your soul,
You will not feel my tears, sobs. (2)
Ashig* is he sacrifices life for his lovely janan!

Music

Ashiq is he sacrifices life for his lovely janan
If he can't sacrifice is not sincerely loving man. (2)

At this moment M. Ibad who has apples and pears in a bundle comes up to the fence and stops near it.

Mashadi Ibad: I wanted to visit my fiancée at night, however it's so difficult to climb up this fence in the day time. Ya allah!*

He wants to climb up the fence, but he fails.

Mashadi Ibad: No, it seems to me it is impossible. I have to call a porter, let him lie under my feet. (He calls out) Ada, hambal!*

A porter (comes up running): What's wrong, mashadi? What can I do for you? Where is your luggage? (He takes out the rope).

Mashadi Ibad (He takes out an Abbasi)*: Take this Abbasi and lie down under my feet.

Porter: Mashadi, are you going to rob anybody?

Mashadi Ibad: Shut up, you fool! I'm going to see my fiancée secretly.

Porter: May God help you mashadi! Be careful not to mutilate me.

The porter lies down, Mashadi Ibad

climbs up his back and peeps out of the fence

Mashadi Ibad: Ada hambal, give me that package!

Porter: Mashadi if I move, you'll fall...

Mashadi Ibad: Wait a moment!

He gets down and takes the package, when he climbs up again the

Kerchief reveals, the apples, pears scatter all around.

Mashadi Ibad: *(looks out of the fence)*: The girl is there, and there is a young man by him. I wonder who is he?

Gulnaz *(seeing him)*: Oh my God! Who is that? I'm running!
(She runs away).

Mashadi Ibad *(says to Sarvar)*: Who are you, lad?

Sarvar: And who are you?

Mashadi Ibad: I'm Mashadi Ibad!

Sarvar: And I'm Sarvar.

Mashadi Ibad: And what are you doing there?

Sarvar: But what are you doing there?

Mashadi Ibad: I've come to see my sweet heart.

Sarvar: I also have come to see my sweet heart.

Porter: Oh, Mashadi, you are mutilating me!

Mashadi Ibad: Wait a moment, let me see what he says. You, brave, whose bridegroom are you?

Sarvar: And you, brave, whose bridegroom are you?

Mashadi Ibad: I'm Rustambey's daughter Gulnaz Khanum's bridegroom!

Sarvar: I'm also Rustam bey's daughter Gulnaz khanum's bridegroom!

Mashadi Ibad *(furiously)*: Shut up you, fool! What a right have you to name my bride?

Sarvar: You are a real fool, that you climbed up the fence.

Porter: Oh Mashadi, you have mutilated my back, get down!

Mashadi Ibad: You be a prey to this porter, or I'd teach you a lesson!
(He gets down)

Sarvar: That's very nice, let's see what happens at the end.

Porter: Mashadi, you mutilated me, you have to give me one more Abbasi.

Mashadi Ibad *(says to porter)*: I don't understand what's happening?

Porter: Mashadi, perhaps the girl has two bridegrooms, hasn't she?

Mashadi Ibad: My man, I'm the loyal bridegroom of the girl, but I'm outside, but I see a swindler with my bride. Oh, my faithless love! *(He ponders in thoughts).*

Music

Mashadi Ibad *(sings rust)*:

Man na danastam az avval ke, to be mehro vafai,
Ahdi nabastan az on beh ke, ba bandi ya na pai.

English translation

Since my existence I haven't seen faith of love,
Even trustful agreement would be broken with a puny faith of love!
Here, I remember the tragedy of "Leyli and Majnun".
Majnun is moaning, but Leyli makes love with a rival.

Music

Now I'm also staying with the porter on opposite side,
But my bride is having lovely talk with the rival on the other side.

Music

No, no, I'm not such a Mejnun,*
Now I'm going to call all the chieftains.
(he leaves)

Gulnaz and Sarvar come out and they sing:

*Sarvar (sings "Shikesteyi Fars".)**

Oh, you, angel, all are charmed by your grace!
God is witness, people name you higher than all existings.

A man who does not sacrifice for you is not eternal in life.
He is called eternally existing who sacrifices for you!

*Gulnaz and Sarvar sing «Tasnif».**

You are my love and beauty,

Music

My friend and my companion.

Music

I have no grief and care,

Thank you so much my great goodness! }2

You present us love and great happiness!

Music

You are mine and I am yours.

Music

We can't belong to others.

Music

We're one body and one soul

Thank you so much my great goodness! }2

You present us love and great happiness!

Music

You are a drug for my love.

We have no grief and care. (2)

At last we found happiness,

Thank you so much my great goodness! (2)

You present us love and great happiness! (2)

Love and happiness, love and happiness...

At this moment chieftain Askar, Mashadi Ibad and others come up to the fence, stop and listen.

Askar: Wow! The girl is singing too.

Mashadi Ibad: Now do you imagine what a bad situation I am in?

Askar: Mashadi, please, come here.

He drags him forward and says something to him.

Sarvar: My love, don't come out at nights, because of rivals.

You are as graceful as chrescent, it makes me jealous.

Askar: You'll give two thousand manats, one is mine, the other is for my company.

Mashadi Ibad: Oh, poor me! Where can I find so much money?

Askar: As you want. If you don't want we can go. And you'll be disgraced among the people. Nobody will trade with you. We'll not have contact with such a dishonest man as you are. You, boys, come on! Let's go!

Mashadi Ibad: Wait! All right I agree. Come and take the money tomorrow, but first kill that lad. I can't bare when I hear his voice, I'm getting heart break.

The chieftains sing

Chieftains: Hey, who is there, open the door!

Open the door, we are coming to kill you!

Music

Pistols with bullets are ready for you,

Open the door, we are coming to kill you!

Hey, who is there, open the door!
Open the door, we are coming to see you
Hey who is there open the door!
Open the door, we are coming to kill you!

Gulnaz: Oh, Sarvar, I'm afraid, they are going to kill you,
Let's run from here away, let's run to another place.
Oh, Sarvar, I'm afraid, I beg don't open the door.
If you open the door, the chieftains' bullets, will kill you, run Sarvar, let's run!

The chieftains: Open the door!

Sarvar: Tell me oh you, people
What do you want of me?
What do you need in this house,
Say, why have you come to this door?
I'm not afraid of you,
You can do what you want
You'd better get away,
Go to your business and work.

The chieftains: You snatched Mashadi Ibad's,
His loyal bride from his hand.
You've made him very unhappy,
You have too much sin and fault.
We've come to shoot and kill you,
Let Mashadi be much pleased.
He will give us much money.
We shall have a splendid party!

Askar (*says to the chieftains*) Take out your pistols, be ready! When I say one, two, three, you shoot! Be ready! One... two...

Sarvar whistles, he calls policemen. The chieftains run and escape in panics. The porter and Mashadi Ibad also run. Sarvar laughs.

Gulnaz: Oh, I was so afraid that my heart was beating quickly.

Sarvar: Don't be afraid, come on, let's go in.

They leave

At this moment Rustam bey appears in the street and wants to enter his yard.

Rustam bey: It's true that I could cheat Mashadi Ibad and got 2 thousand manats from him, but I pity Gulnaz. Poor girl will be unhappy. My daughter isn't Mashadi Ibad's equal. What to be done, May nobody be poor!

As soon as he wants to enter, at the moment Sarvar comes out of the yard.

Meeting they have a good look at each other in surprise.

Rustam bey: Who are you, and what are you doing in my house?

Sarvar: I'm an ordinary student, and I do nothing at your house.

Gulnaz and Sanam come out.

Rustam bey (*in fury*): Tell me just now, how did you dare to come to my house?

Gulnaz: He will kill all of us.

Sanam: Oh my God, bless us! Pity us!

Sarvar: I'd never come to your house if I didn't love your daughter and if she didn't love me.

Rustam bey (*furiously*): What do you say? How do you dare? Now I'll shoot a bullet into your head and your brain will scatter around.

Sarvar says something to his ear

Music

Mashadi Ibad: How hard has gone my life and mood!
While looking for a horse, the saddle I lost.
Having trusted to a young girl
Five thousand manats my money I lost! .

Music

- People around: You were their native, why became stranger? (2)
 You were abandone by that tender woman!
 It can't be so, my man!
 Hey bala* it can't be so, my man!
 Aman, hey aman, aman, hey aman,
 It can't be so, my man!
 Hey bala, it can't be so my man!
- Mashadi Ibad: If I knew it before, would not give money!
 The cunning people would not use my money!
 Oh my lovely Gulnaz,
 Hey bala, oh my lovely Gulnaz!
 Aman, hey aman, aman, hey aman!..
 Oh my lovely Gulnaz,
 Hey bala, oh my lovely Gulnaz!
- People sing: You thought to marry to a graceful young girl. (2)
 To marry a young girl, and keep her at home.
 It can't be so, my man!..
 Hey bala, it can't be so, old man!
- Porter: Hey, Mashadi, you've broken my back, you'd better give me one more Abbasi.
- M.Ibad (*as a sick man*): Hey boy, get out of here! Think, what's my grief, and what's your want! I'd wish my grief cost one Abbasi, as yours!
- The nationalist Hasangulu bey comes*
- Hasangulu bey: Mashadi Ibad, Salamaleykum. My man, what has happened? What a disgrace! I heard the girl has 2 bridegrooms, is it so?
- Mashadi Ibad: Hey, Hasangulu bey, be so kind, tell me for the sake of God, you were a witness; didn't Rustam bey say that he married off his daughter to me?
- Hasangulu bey: Yes, he did!
- Mashadi Ibad: Didn't he invite me to his apartment?
- Hasangulu bey: Yes, he did!
- Mashadi Ibad: Didn't you also come to the party?
- Hasangulu bey: Yes, we did.
- Mashadi Ibad: Didn't you congratulate me on the occasion of engagement?
- Hasangulu bey: Yes, we did.
- Mashadi Ibad: Didn't someone abuse and call me a monkey there?
- Hasangulu bey: Yes, he did.
- Mashadi Ibad: Didn't I quarrel with him?
- Hasangulu bey: Yes, you did.
- Mashadi Ibad: Didn't you part us?
- Hasangulu bey: Yes, we did.
- Mashadi Ibad (*loudly*): But why is Rustam bey playing a trick on me? Even he had received and spent my 5 thousand manats money.
- Hasangulu bey: You don't grieve! It's easy to resolve the problem. If you wish I'll do it!
- Mashadi Ibad: May your father be in peace in his grave! Help me, please. Otherwise I'm in a very hopeless mood.
- Hasangulu bey: Very good. Hurry up, then. Give me 500 manats. Because this case can be solved only by money.
- Mashadi Ibad (*in surprise*): What? Must I give you 500 manats?
- Hasangulu bey: Of course, without money nothing is possible!

Mashadi Ibad: My man, by God I'm in a distruction, I'm about bankruptcy, where on earth can I find so much money?

Hasangulu bey: It's your business. But I think the man who spent 5000 manats*, can give 500 manats as well. It's not much money.

Mashadi Ibad: *(He puts his hand into the bosom pocket and takes out money)* There is a saying, If Koroghlu has become a miller, let'm call for grain!* This is one hundred, 2 hundred, 3 hundred. You also must give me 200 manats, your debt. It'll be 500 manats.

Hasangulu bey: Oh yes, now I can do the work. But you must be in touch with the pressman Rza, because Rustam bey is afraid of newspaper very much (he shows). Oh, here he is coming.

Rza appears, he bows in front of Hasangulu bey and goes to Mashadi Ibad.

Rza bey: Salamaleykum Mashadi! My man, what's the matter? They say that the girl has 2 bride grooms!

Mashadi Ibad: Hey, Rza bey, I beg you, take your pen, write this incident in your newspaper and expose and disgrace Rustam bey, I beg you!

Rza bey: I'm sorry Mashadi, I cannot do that!

Mashadi Ibad: Why not?

Rza bey: Because it's out of my competency. It's your personal problem. It doesn't concern the public, and I can not write it in my newspaper!

Mashadi Ibad: My man, by God, this is also a newspaper material.

Rza bey: No Mashadi, I can not do that. That's out of my possibility, I can't do it.

Mashadi Ibad: My man, is it a problem to write a piece of paper?

He puts his hand into his pocket and takes out hundred manats and as if shows instead of a paper.

Rza bey *(he sees the money)*: Oh yes!. It's another thing, now I understand what you say; I'll write, and I'll do it willingly!

Mashadi Ibad: Look here, write so that when people read it, let them do... How do you call it?

Rza bey: It's called "Izhari - Nifrat"*!

Mashadi Ibad: Yes, yes!... Izhari - Nifrat, izhari - nifrat!

At this moment the intellectual Hasan comes.

Hasan bey: Last time you "Askarbil"* me. Zato* I complained about you to the court.

Mashadi Ibad: My man, for God's sake, leave me.' You yourself called me "Monkey", and you say that you complained about me to the court?!

Hasangulu bey: No, no I'll not let you live in peace. You will have to answer at the court.

Mashadi Ibad: Oh, people, as you see, I'm in an unbearable situation, and he says that he has complained about me to the court!

Hasangulu bey *(drags Mashadi aside)*: Mashadi, give him some money, let'm be off!

Mashadi Ibad: Oh, must I give him also money?

Hasangulu bey: Give him 50 manats and he'll leave you in peace.

Mashadi Ibad *(takes out money)*: Take and get out!

Hasangulu bey: Now I understand, «eto drugoe delo!»* I'll take back my application.

Mashadi Ibad: Drugoy*, geyri` - drugoy!* ... get out!

Porter: Hey, Mashadi, you share so much money. Give me also my Abbasi, you broke my back!

Mashadi Ibad: Get out of here. You also want to rob me.

Masadi Ibad attacks the porter, the latter runs away, but then comes back again.

Hasangulu bey: Oh people! Let's bring clearness to the matter. It is an unfair act, as Rustam bey has committed. We must pity Mashadi. He has spent so much money, at the same time he is disgraced. Let's invite Rustam bey here and have a serious talk with him!

All: Certainly, certainly.

They knock at the door. Rustam bey comes out.

Misic

It can not be so that, you deceived all people.

You married your daughter,

Off another person, you gave her. (2)

What have this poor man to do then? (2)

Mashadi Ibad: I swear by God, here is my last word:

You have to give me the girl, you have to give me the girl!

If you do not give her, I shall always disgrace you. (2)

Because I am such a person, that I will not know the bey!

All repeat the refrain

All: Because he is such a person, he will not know the bey!

Rustam bey: Frankly, speaking, I don't understand what you are saying!

Mashadi Ibad: Why don't you understand? You, ate up my money. You deceived me and you said that you'd give me your daughter, but you marry her off to another man.

Rustam bey: Who says it?

Mashadi Ibad: I saw with my own eyes that a young man was standing by your daughter. I asked him who he was. He said that he was your daughter's bride groom!

Rustam bey: Ha... ha... ha!... That man joked with you. Do you know who is he? He is my daughter's uncle. He acted with you as an old fox. You also believed; and, by the way, (he appeals to the people) Hasangulu bey, Rza bey, shame on you, you believe such foolish words and have come to my door. I'm very displeased with you.

Hasangulu bey: Rustam bey, for God's sake, excuse us. Mashadi Ibad seduced us.

Rza bey: Don't be displeased with us. As Russians say, there was a little "Nedurozmeniye"!*

Mashadi Ibad (*comes up to Rustam bey and takes him by the hand*): Pardon me, bey, May God bless you, You saved us from suspicion. But, by God, I had lost all my mood. Oh people, I always believed that Rutam bey is a real gentleman, he can't do such wrong things. Briefly, damn with Satan! (Mashadi Ibad laughing). Rustam bey, I'd like to begin the wedding one of these days. What's your opinion?

Rustam bey: It'll be very good. The sooner the better.

Mashadi Ibad: Thus, I'll go and ask to make an «Istikhara».* In one of these pleasant days we'll play the wedding.

All: God bless! Congratulations! Mashadi Ibad, let's take a pre-wedding bath together.*

Mashadi Ibad: Inshallah, we'll take the wedding bath together (*aside*). On condition that you will pay for the bath.

All sing: Mashdi Ibad, we all congratulate you!

May your wedding be gay and merry!

Mashadi Ibad: Thank you a lot, I am much pleased with you!

For what you've done, I am obliged to you!

All sing: Mashdi Ibad, we all congratulate you!

May you wedding would be gay and merry!

May it be bright, pleasant; may it be bright, pleasant!

May it be, may it be, may it be, may it be!..

Curtain

ACT 3

The incident takes place in the cloak room of the bath house.

There is a door and stairs on the left (if you are in the hall), the entrance door of the bath house is on the right in the corner. There is a swimming pool and fountain in the middle and the candiller is hanging. The bath-house attendant Mashadi Gazanfar in yellow sheepskin coat is sitting in his place on the left of the exit door. A brazier is in front of him, with a clay – pot on it. The casket is near him. He smokes a pipe. A little far on his right the barber usta Maharram is cutting Karbalayi* Nasir's hair. A little bit away are sitting zurnachi.* Musicians. Some bath attendants with raising hems are standing red aprens in their hands.*

Music

All sing: Inside of bath and pool, and outside of bath and pool. (2)
Spring, summer, and winter, in hot and cool weather,
Poor and rich welcome, we are at your service!
Poor and rich welcome hurry up, please, come. Come!

A voice is heard from the inside of the bath.

Hey, You, come on! Bring an egg!
All sing: Spring, summer and winter, in hot and cool weather,
Poor and rich welcome, we are at your service!

Music plays

The barber shaves, the bath keeper smokes a pipe
Mashadi Gazanfar: Really, when I think it over, I see and realize that the most intertaining place in life is only the bath. Don't think that I'm a bath-keeper and that's why I speak so. No! My man, when one speaks he must be just: where can you warm yourselves in winter?

All: In the bath!

Mashadi Gazanfar: In hot summer where can you cool yourselves?

All: In the bath!

Mashadi Gazanfar: Then, who can tell that bath is a bad place?

All: Of course, nobody!

Mashadi Gazanfar: If so, then, enjoy yourselves!

Usta Maharram: I'm a barber. I spent most of my life in the bath, and I do not feel a single sorrow for it. Because I realize, that nowhere eccept the bath I have a pleasant time. People go, how do you call it? Yes, to the club. But my club is the bath. People attend the theatre, but my theatre is the bath. My man, where can you have a rest when you are tried?

All: In the bath!

Usta Maharram: Where can you have a bit amusement?

All: In the bath!

Usta Maharram: Then, who can say that the bath is an uncomfortable place?

All: Nobody!

Usta Maharram: If so, then, enjoy yourselves!

Music plays

All sing: Inside of bath and pool, and outside of bath and pool! (2)
Spring, summer and winter, in hot and cool weather.
Poor and rich welcome, we are at your service!
Poor and rich welcome hurry up, please, come,
a voice is heard from inside of the bath.

Hey, come! Bring a cigarette, and only on cigarholder

It's brought

All sing: Spring, summer and winter, in hot and cool weather,
Poor and rich welcome, we are at you service,
Poor and rich welcome, we are at your service, come!..

Music

Karbalayi Nasir: (he speaks when the barber sharpens the shaving – razor). I'm an uneducated man, but when people were reading I heard: when Moslem padishahs* built a town, they first used to build a bath, then a Karvansarah, and then a mosque. My man, let's speak honestly, one works in a dust and dirt, he becomes dirty and rusty, and then where can one become tidy?

All: In the bath!

Karbalayi Nasir: Where can you become pak*?

All: In the bath!

Karbalayi Nasir: Then, who can say the bath is an uncomfortable place?

All: Of course, nobody!

Karbalayi Nasir: Right you are!

Mashadi Gazanfar: You told about padishah, I remembered. Nowadays the bath has lost its popularity, but in ancient times it used to have a great respect. All poets, story-tellers, travelling hermits –all used to assemble in the bath and they would amuse the people in the bath with interesting talks. My man, where do you have pleasant talks?

All: In the bath!

Mashadi Gazanfar: Where do you forget the world's grief?

All: In the bath!

Mashadi Gazanfar: So, who can tell that bath is not a comfortable place?

All: Nobody!

Mashadi Gazanfar: If so, sing please!

Music

All sing: Inside of bath and pool, and outside of bath and pool (2)
Spring, summer and winter, in hot and cool weather,
Poor and rich welcome, we are at your service!
Poor and rich welcome, hurry up, please, come, come!..

A voice is heard from the bath:

Hey, come on!.. Bring ab khurdan* with a cane in it!

It's brought, music plays

Spring, summer and winter, in hot and cool weather,
Poor and rich welcome, we are at your service!
Poor and rich welcome, hurry up, please come, come!

Music plays

The barber shaves, the bath keeper smokes a pipe

Usta Maharram: I swear by you, there are such patients that the undergraduate doctors are helpless to think medicine for them. But as soon as the patient is brought to the bath, he recovers immediately. Besides, the bath is such a place which gives a man adornment and propriety. Say, where can one have bloodletting?

All: In the bath!

Usta Maharram: Where can one have his hair cut?

All: In the bath!

Usta Maharram: Where can you get your beard dyed with henna?

All: Of course, in the bath!

Usta Maharram: Right you are!

Mashadi Gazanfar: You said «Henna» I remembered a poem by Saadi Shirazi al-yaal-Rahman.* One day when the deceased was taking a bath he was given henna by his beloved and its aroma made him so heady that he recited this verse concerning about it:

One day I was given by my beloved,
A piece of fine smelling mud in the bath.
I said: Are you scent or spirit that I'm heady?
It said: I was worthless mud, however,

My companion's wit influenced on me

And I became equal to a lovely flower!

If it were not so, I'd be left as worthless mud.

Believe me, if Saadi Al-yaal-rahman didn't come to the bath he couldn't write this verse. My man, if so, who can tell that bath is not a comfortable place for rest?

All: Nobody!

Mashadi Gazanfar: If so, then sing a little!

Music plays.

All: Inside of bath and pool, and outside of bath and pool! (2)

Spring, summer, and winter, in hot and cool weather,

Poor and rich welcome, we are at your service!

Poor and rich welcome, we are at your service, come!..

Somebody's voice is heard from the inside of the bath:

Hey, come!.. bath-sheet! Come and take!

The bath – attendants take the bath sheets and go

All: Spring, summer, and winter, in hot and cool weather

Poor and rich welcome, we are at your service!

Poor and rich welcome, hurry up, please, come.. come!

They come out of the bath. The bey is accompanied from the bath. The Zurna musicians play. The curtain falls, but the zurna melody goes on. After 2 minutes the curtain rises. The zurna melody stops. The men on the stage complete dressing. Mashadi Ibad buttons his collar. Then he takes the looking glass and looks at his beard. Hasangulu bey puts on his frock coat, Rza bey puts on his collar. Hasan bey combs his hair. Askar puts on his high-boots. The porter winds rounds his foot-cloth. The others dry their hair and button.*

Mashadi Gazanfar: Mashadi Ibad, happy bath! May God bless! Happy wedding! May you have a lot of children!

Mashadi Ibad: Thank you, may you always be safe!

All: Happy wedding! Happy wedding!

Mashadi Ibad: Thank you! (After some moment a looking-glass in his hand), but, I see this time the barber dyed the henna very well. I can see not a single grey hair.

Askar: Mashallah,* you have become a young man!

Mashadi Ibad: I'm not an old man...

Mashadi Gazanfar: (says to beys): Beydadash,* did you like the bath? Because you don't use to come to our bath, that's why I ask.

Hasangulu bey: I had renounced to go to Moslem bath in all my life, but I respect Mashadi Ibad so much that I broke my promise and came to this bath. Never mind!

Mashadi Gazanfar: So, there you are!

Rza bey: If I bought a cap with the price of five hundred and thirty six mantas, and somebody would take it off from my head and would throw it into the Moslem bath, I'd leave it there, but I'd not enter that bath. But as I promised Mashadi Ibad, I'd not break my promise.

Mashadi Gazanfar: Beydadash,* you speak so as if my bath is foul?! Do Russians, Armenians or Jews take bath here?

Rza bey: You, the son of deceased, when I enter the hot water pool I don't understand either it is water, oil, broth or meat soup. Oh people, by God, tomorrow I'll write about it in my newspaper. Don't do that!

Hasangulu bey: My man, is it fair if the porter also bathes in the same hot water pool, where do I? (he shows the porter).

Porter: Bey, can't the porter take a bath? Isn't a porter a human-being?

Hasan bey: Rza bey is prav!* Really, when I entered the hot water pool, I couldn't distinguish whether it was water or any zhidkost* (he says to Hasangulu bey). No, vi rasuzhdayete kak burzhuy!* Why do you say

«the porter bathes in the same bath with me?!» Isn't a porter a human being as you are?

Porter: Certainly I'm a human-being, too.

Hasan bey: He has 2 ears, so have you!

Porter: I have 2 ears, of course!

Hasan bey: He has one nose, so have you!

Porter: Of course, I have one nose, of course!

Hasan bey: Yedinstvennaya raznitsa* is that...

Hasangulu bey (*he interrupts him*): You know Hasan bey! Last time you quarreled and fought with Mashadi Ibad in Rustam Bey's house, and nobody knew about it. But here it's a bath, a public place. I beg you don't quarrel here!

Hasan bey: Net, ya kak istinni narodnic protestuyu!*

They, including Rza bey all argue making jests with their hands.

Mashadi Ibad: (*He glances all his people and counts*). Perhaps inshallah I'll pay for all of them. Do you know how much money is needed to pay for bath in such a high cost living? Let me think, may be somehow I can cheat the bath keeper.

Hasangulu bey (*continuing the conflict*): Da astavte menya v pokoye!*

Hasan bey: Net! Ya dolzhen protestovat!*

Rza bey: My man, it's shame, in the bath...

Hasangulu bey: Da, protestuyte skolko khatite!*

Hasan bey: (*loudly*) Ya ne pozvolyu chtobi...*

Askar, Rza try to part them quickly

Mashadi Gazanfar: Perhaps the water of my hot bath pool influenced on them.

Mashadi Ibad (*says to them*): Look here fellows!.. Why are you cavilling? You have bathed for 2 hours free of charge in the bath, and why are you going to cavil here. It's a shame... (*pause, then he says to the bath keeper*) Mashadi Gazanfar, you wouldn't remember; because you were small when I played a wedding for the first time to late Karbalayi Murtuza's daughter deceased Sona. The wedding was held in this bath. Your late father Mashadi Samandar was sitting on that seat where you are sitting now. After wedding when I was to leave, I gave him money, but he said: «No, it will be shame for me». I did my best, but he didn't take money from me. I begged continuously, but he refused all the time... So, the late was a very pleasant man.

All look at each other and wink

Mashadi Gazanfar: Oh, yes, I'd like to tell you what happened with me. Last week there was the wedding of a friend of mine Mashadi Mukhtar. They came to the bath and when he was leaving he offered me money. I refused. He said that he would take offence, and I also said that I would take offence and I didn't take money from him. There was a man like Hasangulu bey near him. He took out of his pocket 2 hundred bank notes and threw towards me, I didn't want to take, but he didn't agree. He gave 50 manats to the barber. He also gave 10 manats tip to each bath attendant. The next day I saw that he sent me 2 very beautiful sacks of excellent henna, a loaf of sugar and a full khoncha* of sweets. The presents were sent by Mashadi Mukhtar himself. At the same time we were at the wedding at night. In brief there was a great excitement.

The beys wink to each-other

Hasangulu bey (*to Hasan bey*): Vi vezde umestno, neumestno lezite sporit!*

Rza bey: They began again...

Hasan bey: Ya ne magu, ya dolzhen protestovat, ya chelovek s ubezhdeniem!*

Hasangulu bey: Da, vi prosto obmanshik, i vsyo!*

Hasan bey (*loudly*): Chto, vi menya oskorblyayete?!*

Hasangulu bey (*loudly too*): Da, oskorblyayu!*

All are in panics, Rza, Askar and other chieftains rise up and want to part them

Hasan bey: V takom sluchaye ya ukhazhu i potrebuyu udovletvoreniya za oskorblenie.*

He leaves the stage.

Rza bey (*follows him*): Hasan bey, Hasan bey, where are you going? Wait a moment!

Hasangulu bey (*moody*): Excuse me people, good bye!..

He leaves too.

Askar (*after him*): My man, wait a moment! We all are going, too.

He leaves and his band after him.

Mashadi Ibad (*aside*): *The bath personal, Mashadi Ibad and the porter stay*
As soon as the old foxes heard the talk about money they escaped. No, my trick didn't work.

Mashadi Gazanfar: Mashadi, what nervous men are your friends?

Mashadi Ibad: The weather influenced on them. (*then he says to Mashadi Gazanfar*). My nephew, how much shall I pay you?

Mashadi Gazanfar: One should not ask about it. It's a wedding bath, you may pay, how much you can, if you wish I'll not take any payment as my father did...

Mashadi Ibad: No, thank you very much! (*he aside*) It'll cost me expensive. (*He takes out money and gives to M. Gazanfar*). Is it enough?

Mashadi Gazanfar: That's enough, may God do it abundant!

Mashadi Ibad (*to the bath attendants*): Balam, take, this is yours! And give it to those who are inside.

Bath attendant: Thank you very much, Mashadi! May God do abundant!

Porter: Mashadi, you didn't give me my Abbasi!*

Mashadi Ibad: Ada, go and see, where are they? Tell them not to be afraid, the bath expences have been paid. Let them come and accompany the bey. (*to zurna players*) Balam, you also play something, let people assemble in the bath, and then we go.

Zurna is played, after some moment the escaped people came back

Mashadi Ibad (*gets up*): Ya allah!*

The porter helps him to climb down. The zurna players play in front and go out. The bath keeper, Usta Maharram, Karbalayi Nasir and all bath attendants stay.

Mashadi Gazanfar: These Russian imitators use to go to the bath even not once a year. They don't know and they don't use gusl!* They came and criticized my bath. My man, let's speak honestly, where can you wash up and be clean?

All: In the bath!

Usta Maharram: Where can you dive in the water and come out?

All: In the bath-pool.

Karbalayi Nasir: Who can dare to say that the bath is uncomfortable place?

All: Of course, nobody!

Mashadi Gazanfar: If so, begin!

Music

All: Inside of bath and pool, and outside of bath and pool (2).

Spring, summer and winter, in hot and cool weather

Poor and rich welcome, we are at your service!

Poor and rich welcome, hurry up, please, come! Come!

Usta Maharram and Mashadi Gazanfar take off their sheep skin coats and dance, the attendants snap with fingers

Curtain

ACT 4

The incident takes place in Mashadi Ibad's apartment. The Wedding Party is on. The chieftain Askar is sitting at the head as a «Padishah». The present people on the stage are: Hasangulu bey, Rza bey, Hasan bey and others. The curtain rises. A girl dances «lezginka». Then she leaves.

Askar: I order the tar musician to play «Roza» and let Hasangulu bey dance!

Hasangulu bey (gets up): Your Excellency, by God I can not dance, excuse me!

Askar: Take him to the middle of the room and whip him once or twice!

The servants make Hasangulu bey dance.

Then with the same decision Rza bey dances.

Call Mashadi Ibad! There is such a saying: «If the bey dances in his wedding the living will be cheap and abundant.

Mashadi Ibad is led from another room.

He dances «Mirzeyi» folk dance.

Hasangulu bey: Balam, it's high time to go and bring the fiance.

All: Yes, it's high time.

All get up and leave.

Mashadi Ibad (*enters*): The Turks have a proverb: They say, every beauty should have a fault. When guests were sitting in this room, I thought for a long time in the neighbor room what was my default? Finally I realized that if I have a fault it's because I have not a default. Of course, it's a point of a great nicety, but in reality, it's quite so. If I had any default, people would say, never mind, each beauty should have a lack. But I have not any. That's why people don't call me beauty. That's the point. And that's all... However the girl is nice, but she cost me very dear: 5000 manats I gave to Rustam bey and for wedding expenditure, 500 manats to Hasangulu bey as a bribe, hundred manats to Rza bey, 50 manats to Hasan bey, An abbasi to the porter for his service. Oh, it's better not to calculate. Otherwise I'll get mad. By the way, I have dressed not badly!... (He looks around himself and turns to see his back and then he sits down). Let the girl come and we'll see what will be further. He croons:

How nice is to see the face of beloved one night!

With wine and candies in the candle light!

Let the girl come, but I'm afraid she will not have patience to stay at home. Because she grew up in such a luxurious house. (*angrily*) But how will she dare! By God, since today I'll buy a big lock. When I leave for my shop in the morning I'll lock the door and I'll take the key with me. Let her stay at home till the evening and get used; The windows will be nailed with planks. If she gets spoilt I'll beat her, because if she is not beaten she will be spoiled. The more thrashing she gets, the more she will love her husband. Before I had tested it for many times. Once I gave such a blow to deceased Sona, that she couldn't breathe for 2 hours; That's why since that incident when she saw me, she would always smile. Once I slapped late Parsad so furiously, that she lost one of her teeth. That's why after it she didn't rise up against me any more. Only the Godless' man's daughter Gulkhanum could run away when I gave her a blow with a club! And if this wife also gets spoilt she will get her share.

He shows a fist. At this moment from behind is heard. "Allah", "allah", zurna plays.*

- Masadi Ibad: Wow! The fiance is coming, I must go!
*He leaves for another room. The fiance is brought.
 Sanam also enters the room with the fiance.*
- Somebody: Now, come out! Sanam, you also come to this room.
All go out, the fiance is left alone.
Music plays
- Mashadi Ibad (*enters*): I am however old, I can be worth,
 To thousands of young handsome fellows.
 I am not used to eat dry, stale, lean bread.
 I do not use to say good to bad.
 I can sacrifice for my lovely janan.*
 And my goods, and my money and my soul.
 Come to me oh, my lovely!
 Come to me oh, my janan!
 Come to me oh, my lady!
 Come, I beg you, I beg you, I beg you, come!
 I beg you, I beg you, I beg you come!
 Oh, my love, please, come to me,
 I can sacrifice for lovely lady.
 I can sacrifice for lovely janan.
 And my goods, and my money and my soul.
Music
 Come to me, oh my lovely!
 Come to me oh, my janan!
 Come to me oh, my lady!
 Come, I beg you, I beg you, I beg you, come!
 I beg you, I beg you, I beg you, come!
- Mashadi Ibad: Khanum, hey, Khanum, please take off your Chadra. May I fall a
 prey to you!
*Instaed of the bride Sarvar unveils the chadra. He directs the cigar at Mashadi
 Ibad like a revolver.*
- Mashadi Ibad: Wow! (*He cries and falls*).
 Sarvar: If you utter a sound I'll shoot a bullet on your head. Hurry up, take a
 sheet of paper and a pen!
- Mashadi Ibad (*in a fear*): Oh, let me look for it!
He takes a paper and a pen
- Mashadi Ibad: What shall I do then?
 Sarvar: Take a seat and write what I say! Be quick, otherwise I'll shoot!
 Mashadi Ibad: Here I'm writing. By God, I'm writing, just now!
 Sarvar: Write! (*He dictates loudly*): I, Mashadi Ibad Karbalayi Khojaverdi
 Khan oghlu...
- Mashadi Ibad: Wow!... Even he knows my father's name!
 Sarvar: Don't speak, write! Otherwise I'll fire!
 Mashadi Ibad: By God, I am not speaking, I'm writing. Then?
 Sarvar: I don't want to marry Rustam bey's daghter Gulnaz Khanim.
 Mashadi Ibad: But I do want...
 Sarvar (*angrily*): Write, "I don't want!"
 Mashadi Ibad: All right, "I don't want!"
 Sarvar: And I ask to break off our marriage!
 Mashadi Ibad: Who asks it?
 Sarvar: Write what I say, otherwise I'll make dust of your brain!
 Mashadi Ibad: I'm writing, then?
 Sarvar: And instead of her, I'll marry his serwant Sanam! Have you written?

Mashadi Ibad: Yes, I have...
 Sarvar: Now put your signature!
 Mashadi Ibad: Wow!.. But what about my money?..
 Sarvar: Sign it! Or I'll blow you up (he makes him sign) Don't move now!
 Mashadi Ibad: I don't move.
 Sarvar: Don't speak!
 Mashadi Ibad: I don't speak.

Sarvar goes back and leads Sanam in.

Sarvar: Look, she is your wife.

He goes back.

Now don't move!
 Mashadi Ibad: I don't move.
 Sarvar: Don't speak!
 Mashadi Ibad: I don't speak

Sarvar turns back and runs quickly.

Mashadi Ibad (screams): Ada, catch him! Don't let him run away! Hurry up, he escaped!
 Oh, see, what has happened with me, oh, catch him, oh, don't let'm run!...

The crowd enters the room and all are in panics

Hasangulu bey: My man, halt and explain what has happened? Mashadi, what has happened, say, please!
 Mashadi Ibad: My man, when you brought the fiance didn't you check out, whether it is a male or female?
 All: What a strange word you say, Mashadi! Certainly, the bride must be a woman!
 Mashadi Ibad: But this bride turned to be a man. Rustam bey robbed me, he sent me a man instead of a girl, and he also escaped.
 All: Wow!.. How did he act?! How did he dare to deceive the man?!
 Someone: But what should be done? What to be done?
 Hasangulu bey: Mashadi, give me 50 manats, and I'll lead here the governor himself! Are you pleased?
 Mashadi Ibad (as a sick man): No...
 Rza bey: Mashadi, give me 20 manats, I'll disgrace Rustam bey in my newspaper, do you agree?
 Mashadi Ibad: No...
 Askar: Mashadi, give me 30 manats, now I'll go and shoot a bullet in Rustam bey's head. Will you?
 Mashadi Ibad: No...
 All: But what to be done?
 Mashadi Ibad: (He shows Sanam). Go and ask Gazi,* to marry me to this woman!
 All: Oh, that's a good idea. What to be done; if not that, let it be this one! It's not quite bad, either.

Music

All sing: Let's go and ask our Gazi, Let Mashadi marry to her (2)
(All appeal to Sanam)
 You will be a wife to Mashadi!
 All: Do you agree?
 Sanam: Yes! Yes!
 All: So, let's go then! Let's marry them!
 Mashadi Ibad: So go and say to the Gazi, let him marry me to her (2)
(he appeals to Sanam):
 You will become a wife to me. Do you agree?
 Sanam: Yes, yes!..

Mashadi Ibad (*appeals to all present people*): Do you agree?

All: Yes! Yes!.. We agree!..

So let's go then! Let's marry them!

At the moment the back curtain of the stage rises, Sarvar and Gulnaz are standing on the top. The tar plays:

Sarvar (*sings a bayati - Gajar*) *

I suffered greatly, however I achieved your love!

One who is a genuin ashig can fall a prey to beloved!

Gulnaz:

Love can't be hidden it becomes evident after all.

The loving soul falls a prey to his beloved, is obvious to all.

All appeal to Mashadi Ibad:

You are old girl is young,

You have no flame of real love.

Sarvar owned her honest love. }

She has no desire to love you. } (2)

Mashadi Ibad:

Come to me, oh my wife, come to me! (2)

Oh, come to me and make me happy!

All:

You gave your money Mashdi Ibad!

You owned only a widow wife.

However don't grieve old man,

Not that, let it be this woman!

The end

Curtain

GLOSSARY

1. The great Azerbaijani poet, philosopher Nizami Ganjavi wrote Leyli & Mejnun in the 12th century. Shakespeare's tragedy "Romeo & Juliet" is similar to it.
2. Segah – is a classical folk melody (mugham), which accompanies gazals (sonates).
3. Inshaallah! - If God permit!
4. Chirag – an ancient oriental lightening appliance with oil.
5. Charlatan – It's a French word. It means, "quack".
6. Ishto Katu, bazhaluska; funt vosem gapic menshe nelza – M.Ibad imitates Russians.
7. Seryozinski – serious. But Mashadi Ibad pronounces it in a false way.
8. Tarki – adat ba movjudi marazast – This phrase is in Persian language; It means, "accustomed". If a person accustomed something it's impossible for him to give it up.
9. Tarikhi Nadir – Nadir was the King of Iran. The under subject History about him (Tarikhi Nadir) was only one and half pages.
10. Karabaghian cotton Grower – usually cotton growers in ancient times in Karabagh used to put their caps upwards of their brows.
11. Fess – it's a Turkish national red cap.
12. Platon – The ancient Greek philosopher Plato.
13. Charles Darwin – the prominent English scientist.
14. Madumazel – it's a french word; means "miss".
15. Nakonets (russ.) – it means – at last, finally.
16. I tak (russ.) – it means – "so", "thus"
17. Mashallah – it's an Arabic word; means – "May not bewitched".
18. Khudahafiz – is a Persian word; it means - "May God bless you!", also "good-bye"
19. Posvolte, posvolte, ya yemu dam, merzavtsu! – It's a Russian sentence. Means – Let me beat him, that scoundrel!
20. Ashig – in Azerbaijan who falls in love is called "ashig"
21. Ya Allah - it's an Arabic phrase. It means - "Oh My God!"
22. Ada – it's an exclamation. It's a form of address to a man in Azerbaijan.
23. Hambal – a porter.
24. Abbasi – is a money unit by the name of Persian King shah Abbas.
25. Shikesteyi Fars – It's a classical Azerbaijanian melody (mugham) which accompanies gazals.
26. Tasnif – is a lyrical song, which follows the mugham.
27. Bayati – the ancient Azerbaijanian folk song.
28. Ashi – it's an address to a man in Azerbaijan. It means – "You, Man!"
29. a bala – it's an address. It means "Hey, my child!"
30. Askarbit - to insult (in Russian)
31. Zato – "instead" (in Russian)
32. Eto drugoye delo – it's another thing (in Russian)
33. Nedorazumeniye – It means "misunderstanding" (in Russian)
34. Istikhara – If any Moslem wants to be sure about his future fate he goes to mullah to ask him to look through the Koran for his fortune.
35. Let's take a wedding bath together! – It's an Azerbaijanian tradition; before the wedding the bridegroom (or bride) takes a bath together with his (or her) friends.
36. Kərbala – It's a sacred Moslem pilgrimage place in Iraq. Any Moslem who made pilgrimage to that sacred place gets the title "Karbala'yi".
37. Zurnachi – Zurna is like a flute. The man, who plays it, is called "zurnachi".
38. Pak – means, "clean". It's a Persian word.
39. Ab-khurdan – a kind of refreshing syrup.
40. Henna – (in Persian) is green-yellow powder by which women dye their hair, men also dye their hair, beard and moustache in oriental countries.

41. Khoncha – is a tray, which is used for different means. When a wedding takes place relatives or close friends put sweets and different presents in the tray. It also is called “Khoncha”.
42. Vi vezde umestno, neumestno lezite sporit (russ.) – means: “You always like to argue without any reason”.
43. Rza bey prav (russ.) – Rza bey is right!
44. Zhidkost (russ.) – means liquid.
45. No, vi rassujdayete kak burzhuy (russ.) – But you are reasoning as a bourgeois.
46. Net, ya kak istiinni narodnic protestuyu (russ.) – No, as a real Russian populist, I protest!
47. Da ostavte menya v pokoye! (russ.) – Leave me in peace!
48. Net, ya dolzhen protestovat! (russ.) – No, I must protest!
49. Da, protestuyte skolko xotite! (russ.) – Well you may protest as much as you want!
50. Ya ne pozvolyu chtobi (russ.) – I’ll not let that...
51. Ya ne mogu, ya dolzhen protestovat, ya chelovek s ubezhdeniyem (russ.) – No, I can’t bear, I must protest, I’m a man with a conviction!
52. Da, vi prosto obmanshik, i vsyo!(russ.) – Well, you are simply a liar, and that’s all.
53. Chto, vi menya oskorblyayete?! (russ.) – What, do you insult me?
54. Da, oskorblyayu! (russ.) – Yes, I do! (Yes, I insult you!)
55. V takom sluchaye ya ukhozhu I potrebuyu udovletvoreniya za oskorbleniye! (russ.) - In this case I leave and demand satisfaction for insulting me!
56. Usta – Means Master
57. Padishah – In oriental countries “King” is called “padishah”.
58. Yusif – Was legendary handsome young Man, who was loved by many beauties.
59. Gusl – At the end of bathing in the bath, usually Moslem should touch his ears with hands and should say words, which express his satisfaction, and thankfulness to God.
60. Janan – Means “beloved”
61. Man olum – Means “Let sacrifice me for you”
62. Chadra – It’s a veil that covers the whole body and head of a Moslem woman. In most Moslem countries chadra is black. By Moslem religion, women must hide their face and body from men with chadra.
63. Gazi – Since ancient times Gazi carried out function of modern judge.
64. Bayati Gajar – One of the Azerbaijanian classic mughams.
65. Beydadash – It’s an address for respect. Dadash is similar to the word “brother”.
66. Tutak – is like a flute. It’s made of cane.
67. Zahid – hermit
68. Hazarat! – it’s the address to the people who are present at a meeting or a party.
69. Bum; sharap – These are imitation of action sounds.
70. Efendiler! – Musaidanizla bir kach soz ifadasine ashadu ehtiyacim vardir (in Turkish) – Gentlemen, by your permission I’d like to utter some words.
71. Ajaba musaida vermiyorsunuzmu? (in Turkish) – Really, don’t you want to let me speak?
72. Bekliyorum efendim (in Turkish) – I’m waiting, gentlemen!
73. Gospoda, mana pozvolt eylayin (half Russian, half Azerbaijanian) - Gentlemen, allow me!....
74. Chelovek jivotnoye obshestvennoye (Russ.) – Men are social animals.
75. The word “bey” has two meanings in Azerbaijanian language: 1. It’s a title; 2. The bridegroom at night of wedding also is called “Bey”.
76. Izhari-nifret – expressing of hatred.
77. “If Koroghlu has become a miller, let’s call for grain!” – azerbaijanies have such a proverb. It’s equal to “If you begin some action, you must do it till the end”. Koroghlu was national legendary hero of Azerbaijan.
78. Saadi Shirazi – he was a prominent Persian poet, philosopher and thinker.
79. Manat – is Azerbaijanian money unit.

ÜZEYİR HACIBƏYOV (1885-1948)

HƏYAT VƏ YARADICILIĞI

Dahi Azərbaycan bəstəkarı, publisisti və dramaturqu Üzeyir Hacıbəyov 18 sentyabr, 1885-ci ildə Ağcabədidə anadan olmuşdur.

O, öz uşaqlıq və gənclik həyatını Şuşada keçirmiş, ibtidai təhsilini də orada almışdır. 1889-cu ildə Hacıbəyov təhsilini davam etdirmək üçün Qori Seminariyasına daxil olur.

Qori Seminariyasını bitirdikdən sonra Hacıbəyov Hadruta gəlir və orada müəllimlik etməyə başlayır. O, ədəbiyyat, tarix, musiqi və rus dilini tədris edir. 1905-ci ildə Azərbaycanın paytaxtı Bakıya köçür. Burada müəllim işləməyə başlayır, müxtəlif qəzetlər üçün məqalələr yazır və tezliklə ən yaxşı publisistlərdən birinə çevrilir.

Ü.Hacıbəyov istedadlı musiqiçi idi. M.Füzuli poeziyasının böyük pərəstişkarı olan Hacıbəyov ilk operasını – «Leyli və Məcnun»u yazmağı qərara alır və Şərqdə ilk Azərbaycan milli operasının əsasını qoyur. Opera 1907-ci ildə tamamlanır və 1908-ci ildə səhnələşdirilir. 1908-ci ildən 1915-ci ilə qədər Hacıbəyov 5 opera və 3 musiqili komediya yazır. Bunlar – «Şeyx Sənan» (1909), «Rüstəm və Zöhrab» (1910), «Şah Abbas və Xurşudbanu» (1912), «Əsli və Kərəm» (1912), «Harun və Leyla»dır (1915). O, «Ər və arvad» (1910), «Məşədi İbad» (1911), «Arşın Mal alan» (1913) kimi musiqili komediyaları da yazır. Onun opera və komediyaları sübut edir ki, Hacıbəyov təkcə dahi bəstəkar deyil, eyni zamanda istedadlı dramaturqdur. Komediyların librettolarını da bəstəkar özü yazır.

Ü.Hacıbəyovun ən uğurlu komediyaları «Məşədi İbad» və «Arşın mal alan»dır. «Məşədi İbad» musiqili komediyasının librettosu 1910-cu ildə yazılmışdır. O, Azərbaycan ədəbiyyatında ən yaxşı komediyalardan biridir. Öz ifşa gücünə və bədii keyfiyyətinə görə komediya klassik səviyyədə dayanır.

Əsərdə bir-birinə qarşı duran iki qüvvə vardır. Bir tərəfdə özündən xeyli cavan bir qızla evlənmək istəyən varlı və yaşlı Məşədi İbad, özünün 15 yaşlı qızını 50 yaşlı Məşədi İbada ərə vermək və bu yolla çoxlu pul qazanmaq istəyən tamahkar Rüstəm bəy, fırıldaqçı Həsənqulu bəy, Rza bəy, şantajla məşğul olan Həsən, qoçu Əsgər kimi personajlar durur.

Gənc tələbə Sərvər, onun sevglisi Gülnaz, qulluqçu Sənəm yeni, sağlam düşüncəli insanların nümayəndələridir. Azlıq təşkil etmələrinə baxmayaraq, onlar öz ağıl və həqiqi sevgiləri ilə uğur qazanırlar.

Azərbaycan kinomatoqrafları dahi bəstəkar Ü.Hacıbəyovun sənətinə böyük maraq göstərərək, onun opera və musiqili komediyalarını ekranlaşdırmışlar. Onun ən yaxşı musiqili komediyalarından biri «Məşədi İbad» (O olmasın, bu olsun) 1956-cı ildə Bakı film studiyasında ekranlaşdırılmışdır. Operetta böyük uğur qazanmış və yarım əsrdir ki, ekrandan düşmür. Filmin ssenarisinin müəllifi dramaturq Sabit Rəhman, operettanın klassik stilini saxlamağa nail olmuşdur.

«Məşədi İbad» filminin musiqi redaktoru Fikrət Əmirovdur. O, bu musiqili komediyanın parlitasına xüsusi diqqət yetirmişdi. Yaradıcı qrupun üzvləri başda prodüser H.Seyidzadə olmaqla, əllərindən gələni etmişdilər ki, orijinaldan kənara çıxmasınlar. Eyni zamanda onlar bu komediyaya müasir mövqedən yanaşmışlar. Onlar çəkiliş vaxtı teatr məhdudiyyətindən uzaqlaşaraq, kinonun imkanlarından kifayət qədər müvəffəqiyyətlə istifadə etmişlər.

İstedadlı aktyor heyəti filmin təsir gücünü daha da artırmışdır. Ə.Ağayev, A.Gəraybəyli, M.Sənani, M.Mərdanov, L.Abdullayev, B.Şəkinskaya, A.İsgəndərov, İ.Əfəndiyev, İ.Osmanlı filmdə olduqca təbii və inandırıcı obrazlar yaratmışlar.

«Məşədi İbad» musiqili komediyasının filmi, kinomatoqrafiyamızın tarixində ilk rəngli filmidir. 1958-ci ildə Daşkənddə keçirilmiş Asiya-Afrika ölkələrinin kino festivalında «Məşədi İbad» filmi yüksək qiymətləndirilmişdir. O, demək olar ki, bütün Asiya və yaxın Şərq ölkələrində uğurla nümayiş etdirilib. Uzun illər keçməsinə baxmayaraq, film yaşamaqda davam edir və dünyanın bütün kinoteatrlarında nümayiş etdirilir. Bütün tərəqqipərvər bəşəriyyət Ü.Hacıbəyova belə unudulmaz şedevr əsər yaratdığı üçün minnətdardır.

Ü.Hacıbəyovun yaradıcılıq istedadının zirvəsi «Koroğlu» operasıdır. 1932-1937-ci illərdə Heydər İsmayılov, Azərbaycanın məşhur tarixi romanlar müəllifi Məmməd Səid Ordubadi və Ü.Hacıbəyov «Koroğlu» operasının liberettosunu yazıb tamamladılar. Opera azərbaycanlıların zülmkarlara qarşı qəhrəmanlıq mübarizəsini əks etdirir.

1938-ci ildə Moskvada Azərbaycan incəsənət günləri keçirildi. «Koroğlu» operası Moskvada səhnəyə qoyuldu və böyük uğur qazandı. Kremlə Azərbaycan artistlərinin şərəfinə xüsusi qəbul oldu. Ü.Hacıbəyov 2-ci dəfə «Stalin» mükafatı ilə təltif olundu. Koroğlu rolunu məşhur opera aktyoru, müğənni Bülbül (Murtuz Məmmədov) ifa etmişdi. Koroğlu rolunun parlaq ifasına görə Bülbül də «Stalin» mükafatı ilə mükafatlandırıldı. Ü.Hacıbəyov «SSRİ Xalq artisti» tituluna, fəxri elmi dərəcəyə, akademik adına layiq görülmüşdü. Bu gün Bakı Musiqi Akademiyası və bir sıra məktəb və küçələr Ü.Hacıbəyovun adını daşıyır.

Ü.Hacıbəyovun əsərləri təkcə Azərbaycan xalqı üçün deyil, eyni zamanda dünya ədəbiyyatı və incəsənəti üçün çox dəyərli töhfədir.

Dahi bəstəkar Ü.Hacıbəyov 23 noyabr 1948-ci ildə Bakıda vəfat etmişdir. O, Bakıda Fəxri Xiyabanda dəfn olunub.

S.S.Ağabəyov

«Məşədi İbad» musiqili komediyasının
tərcüməçisi,

A.Kazımladə,

Azərbaycan Dövlət Film Muzeyinin
direktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi.

O OLMASIN, BU OLSUN

4 pərdəli musiqili komediya¹

İştirak edirlər:

Rüstəm bəy – 45 yaşında, borjlu düşmüş bir bəy.

Gülnaz – 15 yaşında, Rüstəm bəyin qızı ki, Sərvərə aşıqdir.

Sərvər – 25 yaşında bir studentdir ki, Gülnaza aşıqdir.

Sənəm – qulluqçu, dul arvad, 30 yaşında.

Məşədi İbad – 50 yaşında, dövlətli bir tajirdir ki, Gülnazı almaq istəyir.

Həsənqulu bəy – 40 yaşında, millətpərəst

Rza bəy – 40 yaşında, qəzetçi.

Həsən bəy – 40 yaşında, intelligent.

Əsgər – 30 yaşında, qoçu.

} Rüstəm bəyin aşnaları

Hambal.

Məşədi Qəzənfər – hamamçı.

Usta Məhərrəm – dəllək.

Kərbəlayı Nəsir – bazar əhli.

Hamam xidmətçiləri.

Qoçular.

Bazar adamları və s.

BİRİNCİ PƏRDƏ

Rüstəm bəyin evində vaxt olur. Yaxşı döşənmiş bir otaqdır. İçində stol, kürsü və kreslolar dəxi vardır. Sərvər ilə Gülnaz otaqdadır. Tarda segah çalınır, pərdə qalxır.

Sərvər (oxuyur) – Şəfayi-vəsl qədrin hicr ilə bimar olandan sor,
Zülali-zövq şövqün təşneyi-didar olandan sor.

Gülnaz – Ləbin sirrin gəlib göftarə məndən özgədən sorma,
Bu pünhan nüktəni bir vaqifi-əsrar olandan sor.

Sərvər – Gözü yaşlıların halın nə bilsin mərdümi-qafil,
Kəvakib seyrini şəb ta səhər bidar olandan sor.

Gülnaz – Qəmindən şəm tək yandım, səbadan sorma əhvalım,
Bu əhvali şəbi-hicran mənimlə yar olandan sor.

Sərvər – Məhəbbət ləzzətindən bixəbərdir zahidi-qafil,
Füzuli, eşq zövqün zövqi-eşqi var olandan sor.²

Gülnaz (danışır) – Sərvər, bu gün səni çox kefsiz görürəm, nə olub məgər?

Sərvər – Doğru deyirsən, mən dünəndən bəridir ki, fikirdəyəm.

Gülnaz – Nə olub, söylə görək?

Sərvər – O olubdur ki, atan səni bir özgəsinə ərə vermək istəyir.

Gülnaz (qorxu ilə) – Kim deyir onu?

Sərvər – Mən deyirəm, doğru yerdən bilmişəm.

Gülnaz – Bəs atam mənə heç zad deməyibdir.

Sərvər – Ola bilsin ki, bu gün deyər və bir də sənə nə deyəcəkdir, sənin borcun onun sözünə qulaq asmaqdır.

Gülnaz – Yox-yox, mən səndən başqa özgəsinə ərə getməyəcəyəm; qoy məni öldürsün, mən səni sevmişəm, sənə də gedəcəyəm.

Sərvər – Axı o ər məndən dövlətlidir.

Gülnaz – Cəhənnəmə olsun!

Sərvər – Məndən gözəldir.

Gülnaz – Çox mənə lazımdır!

Sərvər – Məndən cavandır.

Gülnaz – İstər lap uşaq olsun, lazım deyildir.

Sərvər (gülür) – Yalan deyirəm, gözəlim Gülnaz! O kişi, doğrudur, məndən min kərə dövlətlidir, amma özü qocadır, azından bir əlli yaşı vardır. Görsən qorxarsan.

Gülnaz – Bax, mən daha səbr edə bilmirəm: günü bu gün atama deyəcəyəm ki, mən səni sevirəm və səndən başqasına ərə getməyəcəyəm.

Sərvər – Yox, Gülnaz, heç elə eləmə! Sən mən deyənə qulaq as, yoxsa iş düz gətirməz. Mən bilirəm ki, sənin atan borclu düşübdür və pulu da çox ehtiyacı vardır. O istəyir ki, bu qohumluqla o kişidən ki, adı Məşədi İbaddır, bir qədər pul yesin. Zərər yoxdur, qoy yesin. Sən atana heç bir söz demə və söz açsa deyinən ki, özün bilərsən. Sonra sənin işin yoxdur, mən bu işə təhər çəkmişəm.

Gülnaz (bikef) – Mən nə tövr razı olum ki, məni götürüb özgəsinə ərə versin.

Sərvər – Sən o barədə arxayın ol, məndən başqa səni özgəsi ala bilməz, amma sən mən deyənə qulaq as!

Bu halda Sənəm daxil olur.

Sənəm – Bircə o gün ola idi ki, sizin toyunuzda süzə-süzə oynaya idim.

Sərvər – İnşallah, bu yaxında oynarsan.

Sənəm (sevinir) – Necə? Yaxında toy eyləyirsənmi?

Sərvər – Yox, mən eyləmirəm, Rüstəm bəy Gülnazı özgəsinə ərə verir.

Sənəm – (bikef) – Buy!.. Başıma xeyir! Bu nə sözdür? O ər kimdir?

Sərvər – Bir qoca kişidir.

Sənəm – Buy!.. Ağrım onun ürəyinə! Heç bunun kimi gözəl qız qoca kişiye gedərmimi?

Sərvər – Zərər yoxdur, mən işi özgə cürə düzəldərəm. Gülnaz, sən bikef olma. Arxayın ol, kimin ixtiyarı var ki, yarı yarından ayıra bilsin.

(Musiqi)

Üçü bir yerdə – Əjəb sözdür bu əfsanə, (2 dəfə)
Düşübdür xəlqin ağzına. (2 dəfə)
Gərək Məjnun, gərək Leyli
Veribdirlər canın canə. (2 dəfə)

Qapı döyülür.

Sənəm – Ax, deyəsən ağa gəlir (Yüyürüb qapıdan baxır). Ay aman, ağa gəlir; dur qaç!

Sərvər (tələsik) – Gülnaz, hələ ki, xudahafız. Sən mən deyəndən çıxma, atana başqa söz demə.

Sərvər gedir.

(Musiqi)

Rüstəm bəy (daxil olur) – Qızım, sənə yaylıq alım!

Gülnaz – Al, dədə, qurbanın olum!

Rüstəm bəy – Qızım, sənə başmaq alım!

Gülnaz – Al, dədə, qurbanın olum!

Rüstəm bəy – Qızım, sənə corab alım!

Gülnaz – Al, dədə, qurbanın olum!

Rüstəm bəy – Qızım, sənə tuman alım!

Gülnaz – Al, dədə, qurbanın olum!

Rüstəm bəy – Qızım, səni... Qızım, səni...

Qızım, səni ərə verim!

Gülnaz – Yox, dədə, qurbanın olum!

Yox, dədə, qurbanın olum!

(Musiqi)

Rüstəm bəy (danışır) – Qızım, yox deyirsən? Sənin üçün bir ər tapmışam ki, bir ər tapmışam ki, dövlət nə dövlət, pul saman kimidir! Özüdəcə abırlı bir kişidir. Hərçənd bir az yaşı çoxdur, amma bir yaxşı adamdır ki, beləsini çıraqla axtarsan tapa bilməzsən!

Sənəm – Ah! Qoca olandan sonra heç nə! Ağrım onun özünə də, dövlətinə də!

Rüstəm bəy – Ay qız, sən qıfilla, sən danışma, sən bu cür işləri anlamazsan, çünki sən bir heyvan layələmsən!

Sənəm – Nə qədər heyvan olsam da, mən cavan qızımı qoca kişiye ərə vermərəm! Heyf deyilmi? Vallah, bu saat onun dərdindən ölən cavanlar çoxdur ki, hər biri bir Yusif!

Rüstəm bəy – Nə vaxt mən səni qoca kişiye ərə versəm, getmə! Qız mənimdir, mən bilərəm: istərəm qocaya verrəm, istərəm cavana! (Qıza) Razısanmı, qızım?

Gülnaz – Nə deyirəm, mənim borjum ata sözünə baxmaqdır, özün bilərsən!

R ü s t ə m b ə y – Ağillı qızım, gözəl qızım! Mən əvvəldən bilirdim ki, sən mənim söz'ümdən çıxmıyacaqsan. Odur ki, kişiye söz vermişəm, indi o kişi bu gün buraya gələcəkdir və səni də görmək istəyəcəkdir. Mən sənə izn verirəm ki, sən gedib onun ilə görüşəsən. Get görüş və özün də danış, qorxma!

S ə n ə m – Yəni batmış bu qədər çirkindir ki, adam qorxa da bilər?

R ü s t ə m b ə y – Ay qız, gəl sən danışma!

S ə n ə m – Axı deyirsən ki, qorxma; mən də soruşuram ki...

R ü s t ə m b ə y – Ay qız, yum ağzını!

S ə n ə m – Ağzımı yummamış, nə deyirəm ki?!

R ü s t ə m b ə y – Ay heyvan, danışma deyirəm!

S ə n ə m – İndi mən nə deyirəm ki, acığın tutur.

R ü s t ə m b ə y – A mürtəd balası, danışma, qulluqçusan, otur qulluqçu yerində!

S ə n ə m – İndi mən nə deyirəm ki, pis söz demirəm ki?!

R ü s t ə m b ə y – Ay qız, kəs səsin!

S ə n ə m – Səsimi kəsməmiş mən nə deyirəm ki...

R ü s t ə m b ə y (*lap bərkdən*) – A qız, de qoy işimizi görək!

S ə n ə m – Mən nə qayırıram ki...

R ü s t ə m b ə y (*daha bərkdən*) – A qız!..

Bu əsnada qapı bərk döyülür.

R ü s t ə m b ə y – Durun gəlin bəri, yəqin kişi gəldi.

Hamısı durub gedir.

(Musiqi)

M ə ş ə d i İ b a d (*daxil olur*) – Mən nə qədər, nə qədər qoca olsam da,
Dəyərəm min cavana.

Çörəyi yeməyəm mən yavana.

Yaxşı deməyəm mən yamana,

Qurban edəyəm mən canana

Malımı, pulumu, canımı mən.

Gəl, xanım, gəl yanıma,

Gəl, canım, gəl yanıma,

Gəl, yarım, gəl yanıma.

Gəl, mən ölüm, mən ölüm, mən ölüm gəl!.. (2 dəfə)

A quzum, gəl yanıma,

Canımı verəyəm mən yarım.

Qurban edəyəm mən canana

Malımı, pulumu, canımı mən.

(Musiqi) (Yenə təkrar)

«Gəl, xanım, gəl yanıma».

(Musiqi)

R ü s t ə m b ə y (*daxil olur*) – Məşədi İbad, sən bizə xoş gəlib, bizi şad elədin!

Bir de görüm nə oldu ki, nə oldu bizi yad elədin?

M ə ş ə d i İ b a d –

A kişi, sən öl, mən səni hamıdan artıq yad elərəm,

Sən qızı mənə vergilən, gör neçə səni şad elərəm.

Musiqi çalınır, ikisi də oynayır.

R ü s t ə m b ə y –

Söylə görüm bir mənə,

Cib doludurmu pul ilən?

Gəl sənə mən qız verim,

Nə işin vardır dul ilən.

M ə ş ə d i İ b a d –

A kişi, sən öl, mən sənə

Nə qədər desən pul verərəm,

Sən qızı mənə vergilən,

Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –

Gör necə səni şad elərəm.
Musiqi çalınır, ikisi də oynayır.

Pul verimmi?
Vergilən!
Qız verərsənmi?
Verərəm!
Tez verimmi?
Vergilən!
Tez verərsənmi?
Verərəm!
Degilən sən öl!
Bu sən öl!
Bəs elə isə?
Ver əlini!
Bəs elə isə?
Ver əlini!
Degilən sən öl!
Bu sən öl!
Bəs elə isə?
Ver əlini!

Musiqi çalınır, ikisi də oynayır.

Məşədi İbad (*danışır*) –

İndi axır sözünü de görüm, qızı mənə verirsənmi? Yoxsa vermirsen, gedib ayrı qız alaram, deyərəm ki, o olmasın, bu olsun!

Rüstəm bəy –

Mən öz sözümün üstündə duran adamam. Ancaq sən də gərək qabaqca bir balaca tədarük görəsən. (*Əli ilə pula işarə edir*).

Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –

Min manat sənə bəsdirmi?
Min də üstə artır.

A kişi, axı bunun bir anbar da toy xərci var. Doğrudur, ancaq nə eləmək? Hərgah bir qədər cavan olsa idin, bu iş sənin üçün uşuz tamam olardı, amma heyf ki, qocasan, taxsır özündədir.

Məşədi İbad –

A kişi, vallah, mən nə qədər qoca olsam da, min buğu burma cavana dəyəərəm. Sən nə fikir edirsən?! Ala, min beş yüz manat, qalanını da sonra verərəm (*pul çıxardıb verir*).

Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –
Rüstəm bəy –
Məşədi İbad –

Olar (*pulu alır*). Zərər yoxdur.

İndi mən istəyirəm ki, bir qızı görüm, danışdırım, nə deyirsən? Heç sözüm yoxdur, əyləş, bu saat qızı göndərərəm (*gedir*).

Zarafat deyildir, bir ətək pul verirəm, bir baxım görüm, mal nə cür maldır, verdim pulu dəyərimi? Mənim istədiyim odur ki, özümə layiq adam olsun. Yoxsa məndən ötrü təfavüt yoxdur, o olmasın, bu olsun!.. (*Sükut*). A kişi, birjə mən bilmədim ki, camaat mənim harama qoca deyir! Vallah, görünür ki, xalqın gözü pis görür. Budur ayna, bu da mən. (*Aynaya baxır*). Allaha şükür, dişlərim hamısı cabəca, saqqalım da qapqara şəvə kimi. (*Diqqət ilə baxır*). Deyəsən burda bir dənə ağ tük vardır. Gərək dartam çıxsın. (*Dartır*). A zəhrimar!.. Görünür ki, heyvan balası dəllək hənanı pis yaxıbdır. (*Çıxardır*). Puf!.. Rədd ol, şarlətan!.. Qoca odur ki, dişləri olmaya, gözü görməyə, qulaqları eşitməyə, özü də yerindən tərpənə bilməyə; mən ki, əlhəmdüallah, quş kimi yəm. Maşallah deyim ki, göz dəyməsin. Özüm də əlli yaşım ya ola, ya olmaya. (*Güzgüyə baxıb ora-burasını düzəldir*). İndi

mən papağını nə cür qoyum ki, qızın xoşuna gəlsin: hərgah belə qoysam (*kəj qoyur*), onda qız qorxar, elə bilər ki, Bakı qoçusuyam. Əyər belə qoysam (*gözüünün üstə qoyur*), onda qız ürkər, elə bilər ki, Qarabağın pambıq bəylərindənəm. Hərgah bu cürə qoysam (*lap dalı qoyur*), onda qızın məndən zəhləsi gedər. Elə bilər ki, Gəncə qumarbazıyam, əgər belənçik qoysam (*təpəsinə qoyur*), onda da Şamaxı lotusuna oxşaram. Bəs nə tövr qoyum? Hamısından yaxşısı budur ki, başı açıq oturram, onda qızın xoşuna gələr, elə bilər ki, abrazavannıyam. Doğrudan da, mən bir qədər abrazavannıyam, çünki uruslar mən ilə çox alış-veriş eyləyiblər və mən onlardan urus dilini də yaxşı öyrənmişəm. Məsələn: iştə katu, bacaluska, funt vosim qəpik, menşi nelza, nelza. (*Səs gəlir*). Aha, deyəsən qız gəlir; indi gərək mən seryozniski olam. (*Bir kreslo üstündə bardaş qurub oturur*).

Gülnaz ilə Sənəm daxil olur.

- Gülnaz – Uy, mən bu kişidən qorxuram!
- Sənəm – Nə kifir kişidir, ay allah!
- Məşədi İbad (*kənara*) – Deyəsən, məndən qorxurlar. Zərər yoxdur; arvad kişidən qorxsa yaxşıdır. (*Onlara*). Bir deyın görüm, xanım hansınızdır, qulluqçu hansınız?
- Sənəm – Mən qulluqçuyam, bu xanımdır. (*Otururlar*).
- Məşədi İbad – Çox gözəl, çox əcəb! (*Kənara*). Heç qulluqçunun özü də yaman deyildir, amma xanıma söz yoxdur. Dəyər verdiyim pullara. (*Sükut. Heç kəs dinməyir. məşədi İbad birdən-birə gözlərini Gülnazın başına tərəf dikib, diqqət ilə baxır*). Xanım, sən ki, saçın bu qədər qaradır, yəqin sən də mənim kimi həna qoyursan.
- Gülnaz – Xeyr, həna qoymuram!
- Məşədi İbad – Hə!.. Çünki mən saqqalıma həna qoyuram, elə bildim ki, sən də saçına həna qoyursan. (*Kənara*). Amma lap nahaq yerə hənadan söhbət saldım, heç yeri deyildi.
- Gülnaz – Mənim başım hələ ağarmayıbdır ki, hənaya ehtiyacı ola.
- Sənəm – Allaha şükür, xanım qocalmayıb ha!
- Məşədi İbad (*tələsik*) – Xeyr, xanım, mənim saqqalım ağarmayıbdır. Mən saqqalıma həna qoydum, qoymadım – həmişə qapqara şəvə kimidir. Amma mən bir növ adətkərdə olmuşam və fars da deyir ki, «tərki-adət bə movcibi mərəzəst»³. (*İrəli gəlir*) Allah ölənlerinizə rəhmət eləsin, mənim rəhmətlik anam deyərdi ki, başımın hənasının vaxtı keçəndə başım ağrayır. Çünki adətkərdə olmuşdu.
- Gülnaz – Yəqin sizin də saqqalınızın hənasının vaxtı keçəndə ağrayır.
- Məşədi İbad – Bəli, ağrıyır. Saqqalım bərk ağrıyır; bir də, mən sənə deyim, insanın başının, ya saqqalının ağılığı onun qocalığına dəlalət eyləməz. Bax, mən iki yaşında urus balası görmüşəm ki, başı ağappaq qar kimi; halbuki iki yaşında uşağa qoca demək olmaz. Və bir də siz mənim başıma diqqət edin, heç görün bir dənə ağ tük varmı? (*Başını göstərir*).
- Gülnaz – Heç qarası da yoxdur.
- Məşədi İbad – Bəs bundan məlum olur ki, insan cürbəcür olar. Sizin ikinizin də canı üçün, indi dünya elə dönübdür ki, indiki ahıllar indiki cahıllardan min pay yaxşıdırlar. Məsələn, mən tarix-nadir kitabını yarısına qədər oxumuşam, ona görə hikmət elmindən yaxşı biliyim vardır. İnsanın zahiri nə qədər çirkin olsa, batili bir o qədər gözəl olar. Məsəl var ki, deyərlər: o olmasın, bu olsun. Əlbəttə, nə zərəri vardır, cavanlıq olmasın, pul olsun. Pul elə şeydir ki, qocanı cavan eylər və pulsuzluq da cavanı qoca eylər.

- Sənəm - Görünür ki, sən çox pulun vardır.
- Məşədi İbad - Sənin dövlətindən kefin çox kökdür. (*Əlini cibinə salıb, bir abbası çıxardır*). Buyur, bu abbasını saxla, lazım olar, saqqıza verib çeynərsən.
- Sənəm - Xeyr, çox sağ ol, pul lazım olsa, ağam verər.
- Məşədi İbad - Aha, o başqa məsələ. (*Pulu qoyur cibinə*). Heç pis arvad deyildir. (*Ona*). Bir mənə də görüm sən ərin var?
- Sənəm - Xeyr, yoxdur.
- Məşədi İbad - Çox gözəl. (*kənara*) Qabaqdan bilsəydim əvvəlcə bunu alardım, sonra xanımı! (*Ona*) Kefin necədir, yaxşı dolanırsanmı?
- Sənəm - Nə üçün, şükür allaha, yaxşıyam.
- Məşədi İbad - Çox gözəl. (*Gülnaza*) Xanım, heç sən danışmırsan?
- Gülnaz - Mən qulaq asıram.
- Məşədi İbad - Çox gözəl. Qulaq asmaq da yaxşı şeydir. (*Kənara*). Qəribə yerdəyəm, vallah, bir gözəl o yanımda, bir gözəl bu yanımda. Şair çox gözəl deyibdir ki (*oxuyur*):
- Hüsn bağında gəzəsən,
Gülü sünbül dərəsən.
Sən kimi bir gözəli
Bağın içində görəsən.
- Gülnaz - Baxasan gül yanağına, olasan məstü xumar.
- Bir yerdə - Deyəsən heç belə işrət olamaz, sən öləsən!
- (*Musiqi*)
- Sənəm - Qoca kaftar, sənə on beş yaş olan qız nə gərək?
- Qorxmıyorsanmı ki, axırda gələ başa kələk.
- Gülnaz - Sənə yüz yaşlı dul arvad yaraşar, ey dəyənək!
- Bir yerdə - Üzünü it də görərsə yalamaz, sən öləsən!
- (*Musiqi*)
- Məşədi İbad - Görürəm kim, mənə sən çox yetirirsən gözünü,
Qorxuram kim, ki axırda itirəsən özünü.
- Gülnaz - İstəyirsənmi, sözün mən deyərəm lap düzünü,
- Bir yerdə - Sən kimi bir qojaya qız yaramaz, sən öləsən!
- Gülnaz (*dururlar*) - Hələlik, xudahafız, biz gedək.
- Məşədi İbad - Ay çox sağ olun, allah pənahında olasınız! (*Gedirlər*). Bir dəli şeytan deyir ki, ikisini də birdən al!
- Rüstəm bəy (*daxil olur*) - Necədir, qızı bəyəndin?
- Məşədi İbad - Qızı da bəyəndim, hələ desən qulluqçunu da!
- Rüstəm bəy - Bir beş-altı yüzdən keç, onu da sənə peşkəş eyləyim.
- Məşədi İbad - Yox, o hələ sonranın işidir. Yaxşı, indi hələ ki, mən getdim!
- Rüstəm bəy - Yox. Məşədi, bir az dayan!
- Məşədi İbad - Nə var ki?
- Rüstəm bəy (*yalançı sədaqət ilə*) - Məşədi İbad, sən özünü demirəm, amma sən bunu bil ki, mən sən qohumluğunu özüm üçün böyük bir fəxr bilirəm. Ona görə bir balaca şadyanalıq edək. Bir neçə nəfər dost-aşna çağırmışam, indi bu saat gələrlər, oturub söhbət edərik.
- Məşədi İbad - Rüstəm bəy! Çox adamlar mənimlə qohum olmaq istədilər, hətta qubernatın dilmancı Cəfər bəyin xalası oğlu Daşdəmir bəy - ki, mənə iki min manat pul verəcəkdir və səkkiz yüz altı manat on dörd şahı mamiləsi edir, - keçən gün mənə deyirdi ki, bir qızım olubdur, qoy böyüsün, sənə verəcəyəm. Amma mən hər adamla qohum olmaq istəmirəm. Qərəz... Qonaqların kimdir?
- Rüstəm bəy - Birisi millətpərəst Həsənqulu bəydir ki, sən onu tanıyırsan.

Məşədi İbad – Yaxşı tanıyıram, mənə iki yüz manat da verəcəkdir.

Rüstəm bəy – Birisi qəzetçi Rzadır ki, tanıyırsan, biri qoçu Əsgərdir ki, onu da tanıyırsan. Biri də intelligent Həsəndir ki, onu tanımazsan. Çünki o bir qədər mərdingirizdir, çox oxuyub deyən bir qədər başı xarab olubdur. (*Qapı döyülür*). Aha, gəldilər. Buyurun-buyurun!

Qapı açılır. Həsənqulu bəy, Rza, Əsgər, Həsən və xor daxil olurlar. Sonra səhnənin ortasında üç-üç durub, guya söhbət edir kimi oxuyurlar.

(*Musiqi*)

Həsənqulu bəy – Deyirlər ki, toy olacaq.
 Rza bəy – Məşədi İbad qız alacaq.
 Əsgər – Söylə görüm toy haçandır?
 Həsən bəy – Doğrudurmu toy olacaq?
 Hamı – Bəs nə vədə, nə vədə toy olacaq. (2 dəfə).
 Rüstəm bəy – Allah qoysa, tez toy olar.
 Rza bəy – Söylə görüm toy haçandır?
 Məşədi İbad – İnşallah, tez toy olar.
 Həsən bəy – Doğrudurmu toy olacaq?
 Hamı – Bəs nə vədə, bəs nə vədə toy olacaq? (2 dəfə)
 Həsənqulu bəy – Yəqindir ki, bu toyda...
 Əsgər – Bu toyda...
 Həsən bəy – Bu toy, bu toy, bu toyda...
 Hamı – Cib dolacaq, dolacaq pullar ilən. (2 dəfə)
 Bəs nə vədə, nə vədə toy olacaq. (2 dəfə)

(*Musiqi*)

Rüstəm bəy – Həzərat! Əhvalat özünü məlumdur. Mən gözümlün ağı-qarası olan bir qızımı, bax, bu kişiye ərə verirəm.
 Rza bəy (*kənara*) – Kişiyə yox, kişinin puluna.
 Rüstəm bəy – Və özüm də bu qohumluğu özüm üçün...
 Rza bəy – Pul dağarcığı hesab edirəm.
 Rüstəm bəy – Böyük bir şərəf hesab edirəm.
 Hamı – Əlbəttə, əlbəttə. Allah mübarək eləsin!

Bu əsnada nöqərlər daxil olub, stol qururlar və üzərinə butulka, stakan və «zakuska» düzürlər.

Rüstəm bəy – Həzərat! Təvəqqə edirəm stola əyləşin; bir qədər boğazımızı yaş edək. Hamı oturur, Məşədi İbaddan başqa.
 Rza bəy – Bəs Məşədi İbad?
 Məşədi İbad – Xeyr, məni bağışlayın, mən pəhrizəm. Siz öz işinizlə məşğul olun, mən buradaca əyləşərəm. (*Bir tərəfdə bir kresloda əyləşir*).
 Həsənqulu bəy – Həzərat! Təvəqqə edirəm stakanlarınızı doldurasınız və mənə də izn verəsiniz ki, bir neçə kəlmə söz deyim.
 Hamı – Buyur, buyur.
 Həsənqulu bəy – Həzərat! Özünü məlumdur ki, dünya getdikcə xarablaşır, yəni mən onu demək istəyirəm ki, bu dünya getdikcə xarab olur; öylə ki, hamının qəlbi pozulub, min cür hiylə ilə dolur, yəni mən onu demək istəyirəm ki, bu dünyada təmiz və saf qəlbli adam tapmaq çətindir.
 Məşədi İbad (*kənara*) – Ələlxüsus mənim kimi axmağı ki, sənə iki yüz manat verib, iki ildir ki, ala bilmirəm.
 Həsənqulu bəy – Yəni mən onu demək istəyirəm ki, bu qədər çirkin ürəkli və qara qəlbli adamlar içində bir nəfər də saf dərun və qəlbi pak adam görmək necə böyük xoşbəxtlikdir. İndi mən onu demək istəyirəm ki, həmin o

kənarda oturan Məşədi İbad həmin saf dil adamların ən böyüyüdür, ona görə qalxızaq bu bədəni onun sağlığına. Yaşasın Məşədi İbad!

Hamı – Yaşasın, yaşasın, Məşədi İbad!

Əsgər (*ayağa durur, çox bərk danışır*) – Günlərin bir günü, axşam saat doqquzda bazardan gəlirdim. Ada, bir də gördüm ki, birisi dalımca gəlir. Bir az getdim gördüm ki, yenə gəlir. dedim, yəqin ki, mənimlə düşməndir, o saat piştovu⁴ belimdən çıxartdım (*göstərir*), çəkdim yuxarı ayağa, dedim: ədə, dayan! Bir də gördüm dalımca gələn götürüldü; ədə, dayan, ədə dayan!.. Dayanmadı, part, bir güllə! Bir də gördüm: şarap!.. Yıxıldı yerə. Dedim, baxım görüm kimdir? Bir də gördüm kim?.. Həmin bu Məşədi İbad! Dedim, yəqin kişini öldürmüşəm. Amma, allahdan olan kimi, güllə dəyməmişdi. (*Gəlir yanına*). Sağ ol Məşədi İbad! Sağlığına içirəm.

Məşədi İbad – Çox sağ ol! (*Kənara*). Heç görün dəxli var?!

Rza bəy (*durur*) – Əfəndilər, müsaidənizlə bir qaç kəlmə söz ifadəsinə əşəddi ehtiyacım vardır. (*Heç kəs dinməyir*). Əfəndilərim, sükut eyliyirsiniz, əcəba, müsaidə vermiyirsinizmi! (*Yenə heç kəs dinmir*). Əfəndilər, bir də cavab verməyəcək olsanız, bu mübhəm sükutinizi kəndim üçün böyük bir həqarət ədd edəcəyəm. Bəkləyürəm, əfəndilərim! (*Yenə heç kəs dinməyir*). Rüstəm bəy, bəndənizi təhqir etmək fikriniz var idisə, nə üçün bunu xanənizdə icra ediyorsunuz, bunu başqa bir yerdə əda etmək qabil deyildimi?⁵.

Rüstəm bəy – Çox sağ ol, çox razıyam!

Rza bəy (*acıqlı*) – Canım, siz anlamıyorsunuz ki, mən nə diyorəm; ya həqarətmi? Oylə isə, mən burada oturmam! (*Tələsik papağını geyir*).

Rüstəm bəy – Rza bəy, hara buyurursan?

Rza bəy – Canım, mən həqarət qəbul edən adam deyiləm, on dəqiqədir ki, sizdən söz deməyə izn istəyirəm, amma cavabında dinməyirsiniz; bu böyük həqarətdir, sabah bunu qəzetəmdə yazaram.

Həsənqulu bəy – Deməli, sən bizdən izn istərmişsən? Əşi, vallah, mən elə bildim ki, sən nitq söyləyirsən, başa düşə bilmədim.

O biriləri – Vallah, biz də başa düşmədik.

Məşədi İbad – Axı, o qədər qəliz danışırısan ki, bilmək olmur ki, nə deyirsən. Mənim özüm tarix-nadir kitabını yarisına qədər oxumuşam, amma sənin dilini anlamıram. Bu bisavadlar neyləsin? (*Rüstəm bəy durub Rzanı oturdur*).

Rüstəm bəy – Sən allah, bizi məyus eyləmə, bağışla, anlamadıq. Bisavad adamıq.

Həsən bəy (*ayağa durur*) – Qaspoda, mənə pazvolt eyləyin, bir-iki kəlmə Rüstəm bəy haqqında söz söyləyim!

Hamı – Buyur-buyur!

Məşədi İbad – Görək, bu nə deyir?

Həsən bəy – Qaspoda! Platon demişdir ki, çelovek jivotnoye obşestvennoye, yəni insan bir sürü heyvandır.

Məşədi İbad – Heyvan özünsən!

Həsən bəy – Məşhur uçonıy Darwin də bütün hamıya dokazat eylədi ki, insan meymundan əmələ gəlir. Darwinin bu sözü ilə saqlasitsya olmaq üçün gedib Afrikadakı «buşmen»lərə və «kontintot»lara baxmaq lazım deyil. Ancaq dovolno çto, bizim bu məclisimizdə oturan Məşədi İbada baxmaq lazımdır. (*Hamı başını aşağı salır*). Bu sözlər ilə mən Məşədi İbadı askarbit eyləmək istəmirəm, mən özüm də meymuna bənzəyirəm. Amma bir o qədər yox. No Məşədi İbad isə lap arangutan meymunudur ki, durubdur. Mən yenə povtorit eyləyirəm ki, mənim qəsdim Məşədi İbadı askarbit eyləmək deyildir. Ancaq mən onu yetirmək istəyirəm ki, pozvolte, Məşədi İbadın nəyi və harası Rüstəm

- bəyə xoş gəlibdir ki, gözəl qızı olan madmazel Gülnazı ona verir?
Gözəlliyi? Xeyr! Məşədi İbad, ərz eylədim ki, çirkindir.
- Məşədi İbad – Mürtəd oğlu mürtədi yırıb ağzına-ağzına vurasan.
- Həsən bəy – Cavanlığı? Xeyr. Məşədi İbad qocadır. Bəs nəyi? Neujeli Məşədi İbadın pulu, malı, dövləti? Xeyr, xeyr, Rüstəm bəy pulgir adam deyildir. Nakones, bəs nəyi? Bu saat ərz əyləyim. Bax, biz burada şərab içirik, amma Məşədi İbad içmir. Deməli, Məşədi İbad nədir? Məşədi İbad istinni müsülmanındır; i tak, Rüstəm bəy öz qızını, mənim mneniyama görə veribdir, ona görə yaşasın Rüstəm bəy!
- Həmi (yavaşdan) – Yaşasın, yaşasın!..
- Rza bəy – Maşallah bu kəlame!
- Həsənqulu bəy – Daha nitq demək lazım deyildir. Duraq ayağa!
- Həmi – Duraq! (Dururlar).
- Əsgər – Yavaş-yavaş getmək vaxtı deyildirmi?
- Həmi – Bəli, vaxtdır.
- Həsənqulu bəy – Rüstəm bəy, xudahafız (əl verir). Məşədi İbad, xudahafız (əl verir).
- Əsgər – Rüstəm bəy, xudahafız, Məşədi İbad, xudahafız.
- Həsən bəy – Rüstəm bəy, xudahafız, Məşədi İbad, xudahafız (əl verir).
- Məşədi İbad (acıqlı) – Cəhənnəm ol o yana, mürtəd! Mənə meymun deyib, sonra da əl verirsən?
- Rüstəm bəy – Nə oldu, nə oldu?
- Həsən bəy – Pozvolte, pozvolte, ya yemu zadam, merzavsu!
- Həmi yığılır. «Nə oldu, nə oldu?» deyib, aralaşdırırlar, şuluqluq düşür.*
(Musiqi)
- Həsən bəy – Mən sənə tay-tuş deyiləm, vurram başın. (2 dəfə)
Darbadağın lap dağlar, rədd ol burdan. (2 dəfə)
- Həsənqulu bəy – A gedə, Həsən, bəs deyilmi, eyb olsun ki,
İntilgent ola-ola savaşırsan. (2 dəfə)
- Məşədi İbad – Qoy məni bir ağzın əzim bu mürtədin, (2 dəfə)
Meymun özü ola-ola mənə deyir.
- Həmi – A gedə, ayıbdır sizə bu rəftar, rəftar, (2 dəfə)
Xalqın evində dava etmək pis şeydir.
Xalqın evində dava etmək pis şeydir.
Adama yaraşmaz, adama yaraşmaz,
Adama yaraşmaz, maz, maz, maz, maz, maz, maz...

Pərdə

İKİNCİ PƏRDƏ

Rüstəm bəyin həyatı ilə küçədə vaxt olur. Rüstəm bəyin həyatı hasar ilə məhsurdur. Pərdə qalxdıqda həyatda Sərvər ilə Gülnaz görünür. Pərdədən qabaq musiqi çalır. Sonra tarda «şahnaz» çalınır. Pərdə qalxır.

Sərvər – Cahanda var görəsən dərdi-eşqə bir çara,
Bu eşq o eşqdır ki, Məcnuni qoydu avara.
Gülnaz – Bu eşq o eşqdır ki, Fərhada dağı çapdırdı,
Dübarə tişəni çaldırdı başa o biçara.

(Musiqi)
İkisi bir yerdə – Çün bahar oldu açıldı...
Gül açıldı hər yanda.
(Musiqi)
Çün bahar oldu açıldı...
Gül açıldı hər yanda.
Bülbül etdi ahü zarü
Nalə çəkdi oxudu (2 dəfə)
(Musiqi)
Çünki gördü xari bülbül,
Söylədi ki, ey birəhm!
(Musiqi)
Çünki gördü xari bülbül
Söylədi ki, ey birəhm!
Səndə yoxdur eşq odu,
Gəl həzər et naləmdən. (2 dəfə)
(Musiqi)
Aşiq odur ki, veribdir canini ol canana.
(Musiqi)
Aşiq oldur ki, veribdir canini ol canana,
Verməyibsə canini ol aşiq olmaz canana. (2 dəfə)

*Bu əsnada Məşədi İbad, əlində bir yaylıq alma və armud küçədən gəlib,
hasarın yanında dayanır.*

Məşədi İbad – Mən istəyirdim ki, adaxlıbazlığa gecə gələm, halbuki gündüz də bu
hasardan aşmaq çətindir. Ya allah!.. (İstəyir hasardan aşsın, amma
basarmayır). Yox, görünür ki, mümkün olmayasaq. Qoy bir hambal
çağırım, ayağımın altında yatsın. (Çağırır). Ada, hambal!
Hambal (yüyürür) – Nə deyirsən, Məşədi? Yükün nədir? (Kəndirini çıxardır).
Məşədi İbad (cibindən bir abbası çıxardır) – Al abbasını, ayağımın altında yat.
Hambal – Məşədi, olmaya oğurluğa gedirsən?
Məşədi İbad – Kəs səsini, axmaq! Adaxlıbazlığa gedirəm!
Hambal – Məşədi, allah qüvvət versin, amma belimi şikəst eylərsən. (Yıxılır.
Məşədi İbad onun belinə çıxır və hasardan baxır).
Məşədi İbad – Ada, hambal, o yaylığı mənə ver!
Hambal – Məşədi, tərpənsəm yıxılarsan ki...
Məşədi İbad – Dayan görüm! (Düşüb yaylığı götürür, bir də çıxanda yaylıq açılır, alma,
armud yerə dağılır).
Məşədi İbad (hasardan baxır) – Qız oradadır, yanında da bir oğlan var. Görəsən o
kimdir?

- Gülnaz (*onu görüb*) – Vay, dədəm vay!.. O kimdir? Mən qaçıram! (*Qaçır*).
 Məşədi İbad (*Sərvərə*) – Oğlan, sən kimsən?
 Sərvər – Bəs sən kimsən?
 Məşədi İbad – Mən Məşədi İbadam!
 Sərvər – Mən Sərvərəm!
 Məşədi İbad – Bəs sən orda nə qayırırsan?
 Sərvər – Bəs sən orda nə qayırırsan?
 Məşədi İbad – Mən adaxlibazlığa gəlmişəm!
 Sərvər – Mən də adaxlibazlığa gəlmişəm!
 Hambal – A Məşədi, belim şikəst oldu!
 Məşədi İbad – Ada, dayan görüm bu nə deyir! Qoçaq, sən kimin adaxlısısan?
 Sərvər – Qoçaq, bəs sən kimin adaxlısısan?
 Məşədi İbad – Mən Rüstəm bəyin qızı Gülnaz xanımın!
 Sərvər – Mən də Rüstəm bəyin qızı Gülnaz xanımın!
 Məşədi İbad (*ajıqlı*) – Kəs səsini, axmaq! Sənin nə ixtiyarın var ki, mənim adaxlının adını çəkirsən?
 Sərvər – Axmaq sənsən ki, hasara dırmaşmısan!
 Hambal – A Məşədi, belim qırıldı, düş aşağı!
 Məşədi İbad – Qurban olasan bu altımdakı hambala, yoxsa əhədini kəsərdim! (*Düşür*).
 Sərvər – Heç bu iş pis olmadı, görək axırı nə olacaq?
 Hambal – Məşədi, belim sınıbdır, bir abbası da verəjəksən.
 Məşədi İbad (*hambala*) – Heç başa düşmürəm ki, bu nə işdir?
 Hambal – Məşədi, deyəsən qızın iki namizədi vardır?
 Məşədi İbad – Əşi, mən qızın halalja adaxlısı ola-ola hasarın bu tayında qalım, bir dələduzun birisi də o tayda olsun? Ay bivəfa arvad! (*Fikrə gedir*).
 (*Musiqi*)
 Məşədi İbad (*rast oxuyur*) – Mən nə danəstəm əz əvvəl ke, to bi mehro vəfai,
 Əhdi nabəstən əz on beh ke, bə bəndi ya nə pai.⁶
 Burada mənim yadıma Leyli və Məcnun əhvalatı düşür.
 Məcnun o tayda ahü zar edir,
 Leyli bu tayda ağyar ilə eyş edir.
 (*Musiqi*)
 İndi mən bu tayda hambal ilə qalmışam,
 Yarım da o tayda ağyar ilə söhbət edir.
 (*Musiqi*)
 Yox, mən o məcnunlardan deyiləm,
 Bu saat gedib qoçuları buraya yığacağam! (*Gedir*).
 Gülnaz ilə Sərvər çıxıb oxuyurlar
 Sərvər (*şikəstəyi-fars oxuyur*) – Ey mələksima ki, səndən özgə heyrandır sana,
 Həqq bilir, insan deməz, hər kim ki, insandır sana.
 Verməyən canın sənə bulmaz həyati-cavidan,
 Zindeyi-cavid ona derlər ki, qurbandır sana⁷.

- Gülnaz və Sərvər (*təsnif oxuyurlar*) – Gözəlim sənsən mənim,
 (*Musiqi*)
 Mehribanım, həmdəmənim.
 (*Musiqi*)
 Dəxi yoxdur heç qəmənim,
 Çox şükür sənə, ey xuda!
 Olmadıq biz ağyarə fəda. } (2 dəfə)
 (*Musiqi*)

Sən mənimsən, mən sənini.

(Musiqi)

Ola bilməz özgənin.

(Musiqi)

Həmi bir jan, bir tənini,

Çox şükür sənə, ey xuda!

Olmadıq biz əğyarə fəda.

(Musiqi)

} (2 dəfə)

Dərdimə tapdım dava,

Qalmadı heç bir jəfa.

Axır ki, gördük səfa,

Çox şükür sənə, ey xuda!

Olmadıq biz əğyara fəda.

Əğyara fəda, əğyara fəda..

} (2 dəfə)

} (2 dəfə)

Bu əsnada Qoçu Əsgər və başqa adamlar gəlib Məşədi İbadla birlikdə hasarın dalında dayanıb baxırlar.

Məşədi İbad –

Eşidirsiniz? Bayatı oxuyur.

Bunlar hasarın dəşiklərindən baxırlar.

Gülnaz –

Aləmi pərvanəyi-şəmi-camalın qıldı eşq,

Cani-aləmsən, fəda hər ləhzə min candır sana⁸.

Əsgər –

Oxa! Qız da oxuyur ki!

Məşədi İbad –

İndi gördünmü iş nə haldadır?

Əsgər –

Məşədi İbad, bir bəri zəhmət çək (*qabağa gətirib, nə isə deyir*).

Sərvər –

Çıxma, yarım, gecələr, əğyar tənindən sakın,

Sən məhi-övcü-mələhətsən, bu nöqsandır sana⁹.

Əsgər –

İki min manat pul verərsən: bir min mənim, bir min də yoldaşlarımin.

Məşədi İbad –

Mən yazıq bir o qədər pulu sənə haradan verim?

Əsgər –

Özün bil, istərsən çıxmaq gedək. Sən də camaat içində biabır ol. Heç kəs də sən ilə alver etməz. Sənin kimi binamus adamı biz içimizə qoymarıq. Adə, gedək!

Məşədi İbad –

Bir bura bax. Yaxşı, verərəm. Sabah gəl pulları apar, amma indi birçə əvvəl bu oğlanı öldür, yoxsa onun səsinə eşitdikjə bağrım çatlayır.

(Musiqi)

Qoçular –

Ey kimsən orda, aç qapını!

Aç qapını, gələk səni öldürək!

(Musiqi)

Piştə doludur, hazır etmişik,

Aç qapını, gələk səni öldürək!

Ey, kimsən orda, aç qapını!

Aç qapını, gələk görək kimdir o.

Ey kimsən, ey, aç qapını!

Aç qapını, gələk səni öldürək!

Gülnaz –

Ax, Sərvər, qorxuram, səni öldürər bunlar.

Gəl tez buradan qaçaq, tez-tez, gedək özgə şəhərə.

Ah, Sərvər, qorxuram,

Açma gəl qapını sən.

Yoxsa səni öldürər

Qoçunun gülləsi.

- Q o ç u l a r - Gəl bəri, Sərvər, gəl!
S ə r v ə r - Aç qapını!
Söyləyin görüm bir siz,
Nə istəyirsiniz məndən?
Nə lazım sizə bu evdən,
Ta xəlqin qapısından.
Qorxmuram mən sizdən,
Hər nə bilsəniz edin!
Yaxşısı budur, siz gedin,
Öz iş-gücünüzə.
- Q o ç u l a r - Sənsən Məşədi İbadın
Gəlnin əlindən alan.
Sənsən xəlqin evin yixan.
Səndə vardır çox günah,
Gəldik səni öldürək.
Ta kim, Məşədi xoş olsun.
Biz də ondan pul alağ,
Eysü işrətə məşğul olağ
Ondan biz!
- Ə s g ə r (qoçulara) - Çıxardın piştoları, hazır olun! Mən bir, iki, üç dedikdə siz atın! Hazır olun! Bir... iki...
- Sərvər fit çalır, qaradovoy çağırır. Qoçular həmən saat qoyub qaçırlar.
Hambal ilə Məşədi İbad dəxi qaçırlar. Sərvər gülür.*
- G ü l n a z - Ax, qorxudan ürəyim üstümdə durmur.
S ə r v ə r - Heç qorxma, bəri gəl, gedək otağa. (Gedirlər).
Bu əsnada Rüstəm bəy küçədə vaqe olub, həyatə girmək istəyir.
- R ü s t ə m b ə y - Hərçənd Məşədi İbadın bir-iki min manat qulağını kəsdim, amma
Gülnaza yazığım gəlir. Binəva bədbəxt olacaqdır. Mənim qızım
Məşədi İbadın tayı deyildir, amma nə eyləmək, pulsuzluğun üzü qara
olsun.
*İstəyir ki, içəri girsin, bu əsnada Sərvər dəxi həyatdən çıxır.
Bunlar biri-birini görüb, bir qədər təəccüb ilə baxışırlar.*
- R ü s t ə m b ə y - Sən kimsən və mənim evimdə nə qayırırsan?
S ə r v ə r - Mən bir student babayam və sənin evində heç nə eyləmirəm.
Gülnaz ilə Sənəm çıxırlar.
- R ü s t ə m b ə y (ajıqlı) - Bu saat de görüm, nə cürət edib mənim evimə gəlibsən?
G ü l n a z - Öldürəcəkdir, hamımızı qıracaqdır.
S ə n ə m - Allah, sən saxla, yazıgıq!..
S ə r v ə r - Mən sənin evinə heç vaxt gəlməzdim, hərgah sənin qızına aşıq
olmasaydım və sənin qızın da mənə aşıq olmasa idi.
- R ü s t ə m b ə y (hirs ilə) - Bu nə sözdür danışırısan? Nə cürət edirsən? Bu saat başına bir
patron çaxaram ki, beynin dağılar.
S ə r v ə r - Patronu mən özüm çaxacağam.
- R ü s t ə m b ə y - Kimə?
S ə r v ə r - Özümə!
R ü s t ə m b ə y - Bu nə sözdür!
S ə r v ə r - Çünki mən Gülnazı öldürəndən sonra daha özüm yaşamayacağam.
- R ü s t ə m b ə y (ajıqlı) - Sən mənim qızımı öldürə bilməzsən!
S ə r v ə r - Sənin xəbərin olmayajaqdır.
R ü s t ə m b ə y - Neçün?
S ə r v ə r - Çünki əvvəlcə səni öldürəcəyəm.
R ü s t ə m b ə y - Bu nə danışır, ədə dəlidir nədir?

Sərvər – Bax, sən bu qızı bədbəxt eyləmək istəyirsən. Amma mən, Sərvər, sən Rüstəm bəyə deyirəm ki, hərgah bunu mənə verməsən, onda bir güllə sənə, bir güllə qıza və bir güllə də özümə vuracağam! (*Gedir*).

Rüstəm bəy – Bəli oğlu, bir bura bax! Axı, mən özgəsinə söz vermişəm, iş-işdən keçibdir.

Sərvər – Hərgah sən mən deyənə razı olsan, işi düzəldərəm.

Rüstəm bəy – Nə tövr düzəldərsən?

Sərvər – Əvvəl de görüm, ajığın soyudumu?

Rüstəm bəy – Soyudu.

Sərvər ayilib onun qulağına nə isə deyir.

Rüstəm bəy – Əşi, qoy görək! Eylə də iş olarmı?

Sərvər – Sənin canın üçün, mən düz deyirəm, razısanmı?

Rüstəm bəy – Yaxşı, razıyam, amma baş tutmadı?

Sərvər – Onda qızı hər kəsə istəyirsən ver!

Rüstəm bəy – Çox gözəl!

Sərvər – Amma sən Məşədi İbada heç bir söz demə və onu tələsdir ki, tez toy eləsin.

Rüstəm bəy – Çox gözəl, deyəsən ağıla batan şeydir, görək?

Sərvər – Bax, əyər iş tutdu-tutdu və illah tutmadı...

(*Musiqi*)

Həm – Babalın Sərvərin boynuna. (2 dəfə)

Sərvər – Əyər işi düz eləməsəm...

Rüstəm bəy – Düz eləməsən...

Sərvər – Gər bacarmasam...

Rüstəm bəy – Gər bacarmasan...

Həm – Babalın Sərvərin boynuna. (2 dəfə)

Musiqi çalınır, oynayır və sonra gedirlər. Məşədi İbad pərişan və pəjmürdə bir hal ilə küçədə vaqe olur, hambal da dalınca.

(*Musiqi*)

Məşədi İbad (*bayatı oxuyur*) – Ayrı düşdüm yarımdan,

Əl çəkmişəm canımdan.

O qədər başını itirmişəm ki.

Adım çıxıb yadımdan.

Hambal – Mən aşiq o kəndə də.

Belə o kəndə də, bu kəndə də.

Belə əcəb oğlan qoyub getmişən

A bu kişini əkən dədə!¹⁰

Küçə adamları hamısı buraya yığılırlar.

Məşədi İbad – İşlərim hamısı zülüm getdi.

At axtardım çulum getdi.

Cavan qıza bel bağladım,

Beş min manat pulum getdi.

(*Musiqi*)

Adamlar – Əvvəldən aşına idin, yad oldun nədən? (2 dəfə)

Səni qoydu qaçdı o nazik bədən!

Ay belə iş olmaz, bala,

Heç belə iş olmaz!

Aman. Aman, aman, aman,

Ay belə iş olmaz, bala.

Heç belə iş olmaz!

Məşədi İbad – Əvvəldən bilsəydim verməzdim pulu, (2 dəfə)

Xəlqin eyləməzdim cibini dolu.

- Ay maralım, Gülnaz, bala, ay maralım, Gülnaz!
Aman, aman, aman, aman!..
Ay maralım, Gülnaz, bala, ay maralım, Gülnaz!
- A d a m l a r – Dedin qocalıqda bir qız alasan, (2 dəfə)
Cavan qızı alıb evə salasan.
Ay belə iş olmaz!
- H a m b a l – A Məşədi, belim sınıbdır, sən gəl bir abbasi da vergilən.
M ə ş ə d i İ b a d (lap azarlı kimi) – A gedə, rədd ol başımdan! Mən nəyin dərdindəyəm, sən nəyin dərdindəsən. Təki mənim də dərdim sənə kimi bir abbasi olaydı.
- Millətpərəst Həsənqulu bəy gəlir.*
- H ə s ə n q u l u b ə y – Məşədi İbad, salamünəleykim. A kişi, bu nə işdir? Eşitdim ki, qızın iki adaxlısı vardır?
- M ə ş ə d i İ b a d – A Həsənqulu bəy, sən allah, indi insaf eyləyin. Sənin yanında Rüstəm bəy demədi ki, qızı sənə verirəm?
- H ə s ə n q u l u b ə y – Dedi!
- M ə ş ə d i İ b a d – Sonra məni evinə çağırmadımı?
- H ə s ə n q u l u b ə y – Çağırdı!
- M ə ş ə d i İ b a d – Siz də qonaq gəlmədiniz?
- H ə s ə n q u l u b ə y – Gəldik!
- M ə ş ə d i İ b a d – Qonaqlıqda məni mübarəkbad eləmədiniz?
- H ə s ə n q u l u b ə y – Elədik!
- M ə ş ə d i İ b a d – Birisi də mənə orada meymun demədi?
- H ə s ə n q u l u b ə y – Dedi!
- M ə ş ə d i İ b a d – Mən də onunla dalaşmadım?
- H ə s ə n q u l u b ə y – Dalaşdın!
- M ə ş ə d i İ b a d – Siz də bizi aralaşdırmadınız?
- H ə s ə n q u l u b ə y – Aralaşdırdıq!
- M ə ş ə d i İ b a d (bərkdən) – Bəs bu nə kələkdir ki, rüstəm bəy mənim başıma gətirir, özü də hələ mənim beş min manat pulumu yeyibdir.
- H ə s ə n q u l u b ə y – Sən heç qəm eyləmə. İş düzəltmək asandır. İstərsən mən düzəldərəm!
- M ə ş ə d i İ b a d – A kişi, atana allah rəhmət eyləsin, düzəlt, düzəlt, yoxsa əhvalım çox pərişandır.
- H ə s ə n q u l u b ə y – Çox gözəl! Onda tez ol, bir beş yüz manat ver, çünki bu işdə bir balaca pul lazımdır.
- M ə ş ə d i İ b a d (təəccüb ilə) – Nə? Beş yüz manat pul verim?!
- H ə s ə n q u l u b ə y – Əlbəttə, pulsuz olmaz ki!..
- M ə ş ə d i İ b a d – Ə kişi, vallah, mən dağıldım, mən söküldüm, mən bu qədər pulu haradan alım verim!
- H ə s ə n q u l u b ə y – Özün bilərsən, amma mən belə güman edirəm ki, beş min manat verən adam, beş yüz də verə bilər, artıq pul deyildir.
- M ə ş ə d i İ b a d (əlini qoynuna salıb pul çıxardır) – Çünki oldun dəyirmançı, çağır gəlsin də, Koroğlu! Bu bir yüz, bu iki yüz, bu üç yüz. Özün də mənə iki yüz borclusan, elədi beş yüz.
- H ə s ə n q u l u b ə y – Hə!.. İndi iş düzəldərəm, ancaq sən bir qəzetçi Rzanı da gör, çünki Rüstəm bəy qəzətdən çox qorxan adamdır. (Baxır). Aha, budur, özü də gəlir.
- Rza vaxtə olub Həsənqulu bəyə baş əyir və Məşədi İbadın yanına gedir.*
- R z a b ə y – Salamünəleyküm, Məşədi! A kişi, bu nə əhvalatdır, deyirlər ki, qızın iki adaxlısı var imiş!

- Məşədi İbad – Ay Rza bəy, səndən bir təvəqqəm var, sən gəl qələmi al əlinə və bu əhvalatı qəzetədə yaz, Rüstəm bəyi biabır eylə, çox təvəqqə edirəm!
- Rza bəy – Bağışlayın, Məşədi, mən onu eyləyə bilmərəm!
- Məşədi İbad – Neçün?
- Rza bəy – Çünki o cür şey mənim məsləkimə müğayirdir, bu iş sənin öz xüsusi işindir, camaata nə dəxli var qəzetədə yazam?!
- Məşədi İbad – A kişi, vallah, elə bunun özü qəzet əhvalatıdır.
- Rza bəy – Yox, Məşədi. Mən bacarmaram və heç vaxt müğayir-məslək iş görə bilmərəm!
- Məşədi İbad (*əlini cibinə salıb, bir yüzlik çıxardır və guya kağız əvəzinə göstərir*). A kişi, axır bu bir parça kağızı yazmış çətin şeydirmi?
- Rza bəy (*pulu görür*) – Hə!.. Bu başqa məsələdir, indi başa düşdüm ki, sən nə deyirsən; yazaram, çox yaxşı yazaram!
- Məşədi İbad – Bax, elə yaz ki, xalq oxuyub Rüstəm bəyə zad eyləsin...
- Rza bəy – Adı nədir?.. Siz ona nə deyirsiniz?
- Məşədi İbad – İzhari-nifrət!
- Həsən bəy – Hə, hə!.. İzhari-nifrət, izhari-nifrət!
- Bu halda intelligent Həsən gəlir.*
- Həsən bəy – Sən keçən səfər məni askarbit eləmişsən, zato mən səni suda çəkmişəm.
- Məşədi İbad – A kişi, sən allah, əl çək məndən. Mənə meymun dedin bəs deyil, sonra da suda çəkirsən?!
- Həsən bəy – Xeyr, əl çəkmərəm, gərək suda cavab verəsən.
- Məşədi İbad – Ay camaat, mən burda öz həşrimə qalmışam, bu da gəlibdir ki, səni suda çəkirəm!
- Həsənqulu bəy (*Məşədini bəri çəkir*) – Məşədi, ağzına bir şey ver, rədd olsun!
- Məşədi İbad – Yəni buna da pul verim?
- Həsənqulu bəy – Bir əlli manat ver, əl çəkər.
- Məşədi İbad (*çıxardır*) – Ala, ala, rədd ol başımdan!..
- Həsən bəy – Eto druqoye delo. Ərizəmi geri alaram.
- Məşədi İbad – Diriqoy, ya qeyri diriqoy...
- Hambal – A Məşədi, bu qədər xəlqə pul paylayırsan, mənə də bir abbası ver, belimi sındırıbsan!
- Məşədi İbad – Əşi, rədd ol o yana, bir sən qalmışdın ki, məni soyasan. (*Yüüyür hambalın üstə, hambal qaçır, amma sonra yenə gəlir*).
- Həsənqulu bəy – Həzərat! Gəlin bu məsələni müzakirəyə qoyaq. Axı belə iş olmaz ki, Rüstəm bəy eyləyir, bu kişi də axı yazıqdır. Pulu gedir, özü də biabır olur. Gəlin bu saat Rüstəm bəyi bura çağıraq və onunla seryoznu danışaq!
- Hami – Əlbəttə, əlbəttə.
- Qapını döyürlər. Rüstəm bəy gəlir.*
- (Musiqi)*
- Böylə olmaz ki, sən aldadasan bizi,
Sən verirsən qızı
Özgə adama ərə getsin. (2 dəfə)
Bəs bu kişi yazıq necə etsin? (2 dəfə)
- Məşədi İbad – Allaha and olsun, budur deyirəm:
Qızı mənə, qızı mənə gərək verəsən.
Verməsən hərgah, eylərəm bədnam,
Çünki mən bir adamam, baxmaram bəyə.
- Hami – Böylə olmaz ki, sən... (i.a...)
- Rüstəm bəy – Sözün doğrusu, mən qanmıram ki, siz nə deyirsiniz!

Məşədi İbad –

Necə qanmırsan? Mənim pulumu yeyib, yalandan deyirsən ki, qızı sənə verəcəyəm, amma özgəsinə verirsən.

Rüstəm bəy –

Kim deyir onu?

Məşədi İbad –

Öz gözümlə gördüm ki, sən qızının yanında bir cavan oğlan durubdur, soruşdum ki, ədə, sən kimsən, dedi: mən qızın adaxlısıyam!

Rüstəm bəy –

Ha, ha, ha!..O kişi zarafat edibdir. Bilirsənmi o kimdir: o qızın öz dayısıdır. Səninlə lotuluq eləyibdir. Sən də inanırsan və bir də (*onlara*) Həsənqulu bəy, Rza bəy, sizin üçün eyb olsun ki, bu cürə axmaq sözə inanıb, mənim qapıma gəlirsiniz. Mən çox inciyirəm.

Həsənqulu bəy –

Rüstəm bəy, vallah, bağışla bizi, Məşədi İbad yoldan çıxartdı.

Rza bəy –

Sən allah incimə bizdən, burada, rus demişkən, nedarazumeniya əmələ gəlibdir.

Məşədi İbad

(*Rüstəm bəyə tərəf gedib, əlindən tutur*) – Bağışla, bəy, allah səndən razı olsun ki, şəkki-şübhədən çıxartdın. Amma, vallah, əhvalım çox pərişan olmuşdu. Ə kişi, mən deyirəm ki, axı Rüstəm bəy kişidir, belə şey eləməz. Qərər ki, allah şeytana lənət eylesin! (*Gülə-gülə*). Rüstəm bəy mən istəyirəm ki, toyu bu günlərdə başlayam. Nə deyirsən?

Rüstəm bəy –

Çox da yaxşı olar, nə qədər tez olsa, bir o qədər yaxşıdır.

Məşədi İbad –

Onda mən bu gün istixarə elətdirərəm, bu yaxın xoş günlərin birində toyumuzu başlarıq.

Hamı –

Allah mübarək eylesin! Məşədi İbad, toy hamamında bir yerdə çimək¹¹.

Məşədi İbad –

İnşallah, bir yerdə çimərik. (*Kənara*). Bu şərtlə ki, hamam pulu sizdən.

Hamı –

Məşədi İbad, çox mübarək olsun!

Toyun sənin çox mübarək əst!

} (2 dəfə)

Məşədi İbad –

Çox sağ olun, çox da razıyam,
Zəhmət çəkib iş düzəltməsiniz.

Hamı –

Məşədi İbad, çox mübarək olsun!

Toyun sənin çox mübarək olsun!

Çox mübarək olsun, çox mübarək olsun!

Olsun, olsun, olsun, olsun!..

Pərdə

ÜÇÜNCÜ PƏRDƏ

Bir hamamın soyunub-geyinən yerində vaxt olur. Sol tərəfdə (zaldan baxarkən) qapı və pilləkənlər, sağ tərəfdə, küncdə hamamın çimilən yerinə girən qapı var. Ortada hovuz və fantan, üstündən qəndil asılıbdır. Hamamçı Məşədi Qəzənfər sarı kürkə bürünüb, bayır qapının solunda öz yerində əyləşibdir. Qabağında manqal, üstündə güvəc, yanında mücrü. Özü də qəlyan çəkir. Ondan bir az sağ tərəfdə dəllək usta Məhərrəm Kərbəlayı Nəsin başını qırxır. Bir az o yanda zurnaçılar oturubdurlar. Bir kənarda bir neçə nəfər camadar əllərində qırmızı fitə, balaqları çırmala dayanıbdırlar.

(Musiqi)

H a m ı (oxuyurlar) – Hamamın içində, içində də çölündə (2 dəfə)
Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,
Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var,
Dövlətli, kasıb, tez gəl, yerin var, gəl!..

H a m a m d a n b i r s ə s – Gəl, ey ha!.. Bir yumurta!..

H a m ı – Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,
Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var.

(Musiqi)

Dəllək qırxır, hamamçı qəlyan çəkir.

M ə ş ə d i Q ə z ə n f ə r – Həqiqət, hər bir şeyi fikirdən keçirib yenə baxıb görürəm ki, dünyada hamamdan başqa ləzzətli bir yer varsa, yenə hamamdır. Deməyin ki, özüm hamamçıyam ona görə belə danışırım, xeyr! Əşi, adam gerek insaf ilə danışsın: qışın soyuğunda harada qızığa bilərsən?

H a m ı – Hamamda!

M ə ş ə d i Q ə z ə n f ə r – Yazın istisində harada sərinləyə bilərsən?

H a m ı – Hamamda!

M ə ş ə d i Q ə z ə n f ə r – Daha kim deyə bilər ki, hamam pis şeydir?

H a m ı – Əşi, heç kəs!

M ə ş ə d i Q ə z ə n f ə r – Bəs belə de!

U s t a M ə h ə r r ə m – Mən dəlləyəm. Özüm də ömrümün çox vaxtını hamamda keçirmişəm, heç bir belə heyfəsilənmirəm. Çünki baxıb görürəm ki, mənim üçün hamamdan başqa heç bir yerdə xoş keçmir. Xalq gedir o, adı nədir, o kluba, mənim klubum hamamdır. Xalq gedir teatra, mənim teatrım hamamdır. Əşi, işləyib yorulandan sonra harada istirahət edə bilərsən?

H a m ı – Hamamda!

U s t a M ə h ə r r ə m – Harda bir parça ləzzət görərsən?

H a m ı – Hamamda!

U s t a M ə h ə r r ə m – Daha kim deyə bilər ki, hamam pis şeydir?

H a m ı – Əşi, heç kəs!

U s t a M ə h ə r r ə m – Bəs elə, de gəlsin!

(Musiqi)

H a m ı – Hamamın içində, içində də çölündə (2 dəfə)
Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,
Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var,
Dövlətli, kasıb, tez gəl, yerin var, gəl!..

H a m a m d a n b i r s ə s – Gəl, ey ha!.. Bir papiros, özü də müştük ucunda. (Aparırlar).

H a m ı – Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,
Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var,
Dövlətli, kasıb, tez gəl, yerin var, gəl!..

(Musiqi)

Kərbəlayı Nəsir (*dəllək ülgücü itiləyərəkən*) – Mən özüm bisavadam, amma kitabda yazılanlardan oxuyubdurlar, mən də eşitmişəm: müsəlman padşahları bir yerdə şəhər salanda ilk əvvəlcə hamam tikdirmişlər, ondan sonra karvansara, ondan sonra məscid. Əşi, insaf ilə danışmaq, tozun-torpağın içində işləyirsən, çirkə-pasa batırsan, bəs sonra harada təmiz olursan?

Hamı – Hamamda!

Kərbəlayı Nəsir – Harda pak olursan?

Hamı – Hamamda!

Kərbəlayı Nəsir – Daha kim deyə bilər ki, hamam pis şeydir?

Hamı – Əşi, heç kəs!

Kərbəlayı Nəsir – Bəs belə!

Məşədi Qəzənfər – Padşah dedin, yadıma düşdü: əşi, hamam indi hörmətdən düşübdür, qədim zamanlarda hamamın böyük hörməti varmış, bütün şairlər, süxəngülər, nağıl deyənlər, dərvişlər – hamısı hamama yığılıb, gözəl-gözəl söhbətlərlə hamam əhlini feyziyab edərlərmiş. Əşi, harada şirin-şirin söhbət eşidirsən?

Hamı – Hamamda!

Məşədi Qəzənfər – Harda dünya qayğını yadından çıxardarsan?

Hamı – Hamamda!

Məşədi Qəzənfər – Daha kim deyə bilər ki, hamam pis şeydir?

Hamı – Əşi, heç kəs!

Məşədi Qəzənfər – Bəs elə isə de gəlsin!

(Musiqi)

Hamı – Hamamın içində, içində də çölündə (2 dəfə)

Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,

Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var,

Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var!..

Hamamdan bir səs – Gəl, ey he!.. Ab xurdan içində qəmiş. (*Aparırlar*).

(Musiqi)

Hamı – Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,

Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var,

Dövlətli, kasıb, tez gəl, yerin var!.. gəl.

Usta Məhərrəm – Sizin canınız üçün, bir çox naxoşlular var ki, kurs qurtarmış həkimlər dərmanından acizdirlər. Amma naxoşu hamama gətirən kimi yaxşı olub sağalır. Ondən əlavə, hamam belə şeydir ki, insana zinət verir, abıra mindirir. Özünüz deyın, harda yaxşı qan aldırmaq olar?

Hamı – Hamamda!

Usta Məhərrəm – Harda yaxşı baş qırxdırmaq olar?

Hamı – Hamamda!

Usta Məhərrəm – Harda yaxşı həna yaxmaq olar?

Hamı – Əşi, hamamda!

Usta Məhərrəm – De, bəs belə!

Məşədi Qəzənfər – Həna dedin, yadıma Sədi Əlyəlrəhmənin bir şeri düşdü ki, günlərin bir günündə rəhmətlik hamamda çimərkən öz məhbubindən həna alıb, ətrindən bihuş olub və o xüsüsda da bu şeri deyibdir:

Gili-xoşbuyi dər həmmam ruzi

Rəsəd əz dəsti-məhbubi be dəstəm.

Bədu qoftəm ke. mişki, ya ənberi

Ki, əzbuyi-delavizi-to məstəm.

Bəqofta mən gili-naçiz budəm

Və leykən moddəti ba gül neşəstəm.

Kəmalı-həmneşin bər mən əsər kərd

Və gərna mən haman xakəm ki, həstəm!

İnandırırım sizi ki, əgər Sədi Əlyəlrəhmə hamama gəlməsə idi, heç vaxt bu şəri yaza bilməzdi. Əşi, belə olandan sonra kim deyə bilər ki, hamam pis şeydir?

Hamı – Heç kəs!

Məşədi Qəzənfər – Bəs belə isə de gəlsin!

(Musiqi)

Hamı – Hamamın içində, içində də çölündə (2 dəfə)

Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,

Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var,

Dövlətli, kasıb, tez gəl, yerin var, gəl!..

Hamamdan bir səs – Gəl, ey ha!.. Qətfə! Gəl apar!

Camadarlar qəftə ilə gedirlər.

Hamı – Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,

Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var,

Dövlətli, kasıb, tez gəl, yerin var, gəl!..

İçəridən gəlirlər. Bəy hamamdan çıxır. Zurnaçılar çalmağa başlayırlar. Pərdə enir. Amma zurna səsi gəlir. İki dəqiqədən sonra pərdə qalxır. Zurna kəsir. Səhnədəkilər geyinmələrini tamam edirlər. Məşədi İbad yaxasını düymələyir, sonra əlinə aynanı alıb, saqqalına baxır. Həsənqulu bəy surtukunu geyir, Rza bəy varatnikini taxır. Həsən bəy başını darayır. Əsgər çəkmələrini geyir, hambal patavasını dolayır. Sairələr də kimi başını qurudur, kimi düymələrini bağlayır.

Məşədi Qəzənfər – Məşədi İbad, səhhəti-vücut! Allah mübarək eləsin! Oğullu-uşaqlı olasan!

Məşədi İbad – Sağ olasan, vücudun bibəla olsun!

Hamı – Allah mübarək eləsin, allah mübarək eləsin!

Məşədi İbad (cavab verir. Bir az sonra ayna əlində) – Amma deyəsən bu səfər dəllək hənanı yaxşı yaxıbdır, daha ağ tük gözümə dəymir.

Əsgər – Maşallah, lap cavan olubsan ki!

Məşədi İbad – Cavan olmayanda qoca deyiləm ki...

Məşədi Qəzənfər (bəylərə) – Bəydadaşlar, hamam xoşunuza gəldimi? Çünki sizlər bizim hamamlara gəlməzsınız, ona görə soruşuram.

Həsənqulu bəy – Mən çoxdandır ki, töbə eləmişdim ömrüm olanı müsəlman hamamına getməyim, amma Məşədi İbadın xatirəsi yanımda o qədər əzizdir ki, töbəmi sındırıb məhz onun xatirəsi üçün bu hamama gəldim. Gəldim də... Heç, daha keçibdir.

Məşədi Qəzənfər – Bəs belə!

Rza bəy – Hərgah mən bir papaq alaydım və o papağa beş yüz otuz altı manat pul vermiş ola idim və bir nəfər də o papağı mənim başımdan götürüb müsəlman hamamının içinə tollaya idi, mən papaqdan əl çəkərdim, amma hamama girməzdim. Lakin Məşədi İbada söz vermişdim deyə, daha sözümdən qaça bilmədim.

Məşədi Qəzənfər (sınır) – Bəydadaş, guya mənim hamamım murdardır? İçində urus çimir, erməni çimir, yəhudi çimir?!

Rza bəy – Rəhmətliyin oğlu, girirəm xəznəyə, bilmirəm ki, bu içində çimdiyim sudur, neftdir, həlimdir, yoxsa bozbaşdır. Həzərat, vallah, sabah bunu mən qəzetəmdə yazaram. Belə eləməyin!

Həsənqulu bəy – Əşi, insafdır, o xəznəyə mən də girim, bu hambal da girsin? (Hambalı göstərir).

Hambal – Bəy, məgər hambal hamamda çimməz, bəs hambalın canı can deyil?

Həsən bəy – Rza bəy prav. Doğrudan, mən də xəznəyə girib bilmədim ki, sudur, yoxsa ayrı bir jidkostdur. (Həsənqulu bəyə). No vı, vı rassujdayete kak

- burjuı! Necə yəni mən də girim, hambal da girsın, məyər hambal da sənın kimi adam deyil?
- Hambal – Əlbəttə, adamam!
- Həsən bəy – Onun da iki qulağı var, sənın də!
- Hambal – Əlbəttə, iki qulağım var, bə nədi?
- Həsən bəy – Onun da bir burnu var, sənın də!
- Hambal – Əlbəttə, bir burnum var, bə nədi?
- Həsən bəy – Yedinstvennaya raznitsa bundadır ki...
- Həsənqulu bəy (sözünü kəsir) – Bilirsən nə var, Həsən bəy! Sən keçən səfər Məşədi İbadla savaşıdın, yenə də o bir evin içində oldu ki, heç kəs bilmədi, amma bura hamamdır, özün bilirsən ki, obşestvenni yerdir, təvəqqə edirəm ki, burada savaşımayan.
- Həsən bəy – Net, mən kak istinnıy narodnik protestuyu!
- Bunlar, - Rza da iştirak edir, - əllərilə işarələrlə danışib bəhs edirlər.
- Məşədi İbad (adamları nəzərdən keçirməklə sayır) – Görəsən bunların hamısının hamam pulunu, inşallah, mən verəcəyəm, hə?.. Bu bahalıqda bir bu qədər hamam pulu heç bilirsən neçə elər? Görüm, hamamçıını bir no kələkləyə bilərəmmi?
- Həsənqulu bəy (münaqişəyə davam edərək) – Da ostavte menya v pokoye!
- Həsən bəy – Net! Ya doljen protestovat.
- Rza bəy – Əşi, ayıbdır hamamın içində...
- Həsənqulu bəy – Da protestuyte, skolko xotite!
- Həsən bəy (bərkdən) – Ya ne pozvolyu, çtobi...
- Əsgər, Rza tez durub bunların aralarına girirlər ki, aralaşırsınlar.
- Məşədi Qəzənfər – Bunların hamısı, görünür ki, mənim xəznəmin suyunun təsirindəndir.
- Məşədi İbad (onlara) – Bura bax, a!.. Cəncəl eləmək neyçün? Kişinin hamamında iki saatdır ki, müftə çimibsiniz, hələ bir durub cəncəl də salırsınız? Eyibdir ki... (Sükut; hamamçıya müraciətən). Məşədi Qəzənfər, sənın yadına gəlməz, çünki çox kiçikdin, mən ilk toy eləyəndə ki, mərhum Kərbəlayı Murtuzanın qızı, rəhmətlik Sonanı almışdım, toy həmin bu hamamda oldu. O zaman sənın oturduğun yerdə rəhmətlik sənın atan Məşədi Səməndər əyləşmişdi. Çıxanda durdum pul verməyə, dedi: ayıbdır ki... Nə qədər əylədim, pul almadı, yalvardım-yaxardım, almadı... Qəzəz, rəhmətlik çox gözəl kişi idi...
- Hamı bir-birinə baxıb himləşir.
- Məşədi Qəzənfər – Heç mənim özümü demirsən... Keçən həftə bizim Məşədi Muxtarın toyu idi ki, mənimlə bərk aşnadır. Gəldilər hamama, gedəndə nə qədər əylədi, pul almadım, dedi inciyərəm səndən, dedim mən də inciyərəm səndən, almadım. Yanında lap bu Həsənqulu bəyə oxşayan bir nəfər bəy var idi. Çıxartdı cibindən iki dənə yüzlük üstümə atdı, istədim almayam, razı olmadı. Əlli manat dəlləyə verdi. Camadarların hərəsinə on manat na çay¹³ bağışladı; onun sabahı bir də gördüm ki, bir dəst yaxşı libas, iki kisə əla həna, bir kəllə qənd və bir dənə şirniyyat xonçası gəlibdir. Bunu da toy sahibi Məşədi Muxtar göndərmişdi. Axşam da ki, toyda idik. Qəzəz, çox canfəşanlıq oldu.
- Bəylər himləşib gözləşirlər.
- Həsənqulu bəy (Həsən bəyə) – Vı vezde umestno, neumestno lezite sport.
- Rza bəy – Yenə başladılar ki...
- Həsən bəy – Ya ne moqu, ya doljen protestovat, ya çelovek s ubejdeniyem.
- Həsənqulu bəy – Da vı, prosto obmanşik i vse!
- Həsən bəy (bərkdən) – Çto? Vı menya oskoblyayete?
- Həsənqulu bəy (o da bərkdən) – Da oskorblyu!

Ara qarışır, Rza, Əsgər, sair qoçular qalxıb, onları aralaşdırmaq istəyirlər.

Həsən bəy – V takom sluçaye ya uxoju i potrebuyu udovletvoreniye za oskorbleniye. (*Gedir*).
 Rza bəy (*onun dalınca*) – Həsən bəy, Həsən bəy, hara gedirsən, bir dayan. (*O da onun dalınca gedir*).
 Həsənqulu bəy (*kefsiz*) – Həzərat, bağışlayın, xudafız!.. (*Gedir*).
 Əsgər (*onun dalınca*) – Əşi, bir dayan görək, bu saat hamımız gedirik!

Gedir, adamları da onun dalınca çıxırlar. Qalır hamam əhli ilə Məşədi İbad və hambal

Məşədi İbad (*kənara*) – Lotular pul söhbətini eşidib qaçdılar. Yox, mənim kələyim baş tutmadı!
 Məşədi Qəzənfər – Məşədi, sən bu aşnaların nə hirsli adamlardır?
 Məşədi İbad – Havanın təsirindəndir. (*Ona*). Qərdəş oğlu, haqq-hesabımız neçə elədi?
 Məşədi Qəzənfər – Daha onu soruşmazlar ki, toy hamamıdır, neçə verirsən ver, istərsən mən də atam kimi səndən heç zad almayım...
 Məşədi İbad – Xeyr, çox sağ ol! (*Kənara*). O, mənə baha oturur. (*pul çıxardır verir*). Bəsindirmi?
 Məşədi Qəzənfər – Bəsdir, allah bərəkət versin!
 Məşədi İbad (*camadarlara*) – Balam, ala, bu da sizin! Bunu da içəridəkilərə verərsiniz.
 Jamadamlar – Çox sağ ol, Məşədi! Allah bərəkət versin!
 Hambal – Məşədi, abbasını vermədin, ha!..
 Məşədi İbad – Adə, get gör bunlar necə oldu. Deyinən ki, qorxmayın, hamam pulu verildi, gəlsinlər bəyi hamamdan çıxarsınlar. (*Zurnaçılara*). Balam, siz də bir şey çalın, camaat yığılsın hamama, çıxacaq gedək.

Zurnaçılar çalırlar, bir qədər keçmiş çıxıbgedənlər hamısı geri qayıdırlar.

Məşədi İbad (*durur*) – Ya allah!..

Hambal kömək edib düşürür aşağı. Zurnaçılar da qabaqda çala-çala çıxıb gedirlər. Hamamçı, dəllək məhərrəm, Kərbəlayı Nəsir və camadamlar yerlərində qalır, yenə də əvvəlki sayaqda olurlar.

Məşədi Qəzənfər – Bu urusbabılar heç ildə bir dəfə hamama getməzlər, qüsl-təharət nə olduğunu bilməzlər, gəlib burda mənim hamamımı pisləyirlər. Əşi, bir insaf ilə danışaq: harda yuyunub təmiz olarsan?

Hamı – Hamamda!
 Usta Məhərrəm – Harda suya batıb çıxa bilərsən?
 Hamı – Hamamın xəznəsində.
 Kərbəlayı Nəsir – Daha kim deyə bilər ki, hamam pis şeydir?
 Hamı – Əşi, heç kəs!
 Məşədi Qəzənfər – Bəs elə isə də gəlsin!

(*Musiqi*)

Hamı – Hamamın içində, içində də çölündə (*2 dəfə*)
 Yay, yaz, qış, bahar isti, sərin var,
 Dövlətli, kasıb, gəl, gəl, yerin var,
 Dövlətli, kasıb, tez gəl, yerin var, gəl!..

(*Musiqi*)

(*Usta Məhərrəmlə Məşədi Qəzənfər kürkünü salıb oynayırırlar, camadamlar da çırtıq vururlar*).

Pərdə

DÖRDÜNCÜ PƏRDƏ

Məşədi İbadın evində vaxt olur. Toy məclisidir. Qoçu Əsgər «Padşah» olub, yuxarı başda əyləşibdir. Səhnədə olanlar: Həsənqulu bəy, Rza bəy, Əsgər və qonaqlar. Pərdə qalxır. Oyunçu qız ləzginka oynayır. Bəəd çıxıb gedir.¹⁴

- Əsgər – Mən tar çalana əmr edirəm ki, bir «Roza» havası çalsın, Həsənqulu bəy durub oynasın!
- Həsənqulu bəy (*ayağa durur*) – Padşah sağ olsun, vallah, mən oyun bilmirəm, məni bağışla!
- Əsgər – Çəkin onu ortaya, bir-iki qırmanc vurun! (*Nökərlər Həsənqulu bəyi çəkib oynadırlar. Bəəd hamı qərar ilə Rza bəy oynayır*). Çəkin buraya Məşədi İbadı! Bəy gərək toyunda oynasın ki, ucuzluq olsun.
- O biri otaqdan Məşədi İbadı gətirirlər. Məşədi İbad «Mirzəyi» havasını oynayır.*
- Həsənqulu bəy – Balam, dəxi vaxtdır, gedək gəlini gətirməyə.
- Hamı – Bəli, vaxtdır. (*Ayağa durub hamı gedir*).
- Məşədi İbad (*daxil olur*) – Türkdə bir məsəl var: deyərlər ki, hər gözəlin bir eybi olar. Qonaqlar bu evdə olanda mən o biri otaqda səhərdən bəri fikirdə idim ki, ayə, mənim eybim nədir? İndi bilmişəm ki, mənim bir eybim varsa, o da eybsizliyimdir. Hərçənd bu çox nazik mətləbdir, amma həqiqətdə də belədir ki, var. Hərgah mənim bir danə eybim olsaydı, xalq deyərdi ki, zərər yoxdur, hər gözəlin bir eybi olar. Amma indi mənim heç bir eybim yoxdur, ona görə də heç kəs mənə gözəl demir. Bütün məsələ bundadır. Vəssalam... Hər halda qız nə qədər gözəl olsa da bir o qədər mənə baha oturdu: beş min manat Rüstəm bəy və toy xərci, beş yüz manat Həsənqulu bəyə rüşvət, yüz manat Rza bəyə rüşvət, əlli manat Həsən bəyə rüşvət, bir abbasi hambala muzd, dörd yüz manat... Əşi, hesab eləməsəm yaxşıdır! Daha ürəyim xarab olur. Amma pis geyinməmişəm, ha!.. (*Ətrafına baxır və dalını görmək üçün fırlanır və sonra bir yerdə əyləşir*). Bəli, qız gəlsin görək nə olacaqdır. (*Zümzümə eyləyir*):

Şəb əsl şəhido şəmo şərabo şirini,
Gənimət əst ke, şəbi ruyi dustan bini!¹⁵

Qız gəlsin, amma mən bir şeydən qorxuram ki, evdə oturmağa hövsələsi gəlməsin, çünki o cürə evdə böyümüş qız bir az kəmhövsələ olar. (*Acıqla*). Ağzı nədir! Vallahi, bax bu gündən bir yekə qıl alacağam. Səhər durub dükana gedəndə qapını qıfıllayıb, açarını aparacağam ta axşam qayıdana qədər; qoy qalsın evdə, evə öyrəşsin; pəncələri də daldan taxta ilə vurduracağam. Çox da o yan-bu yan eyləsə, döyəcəyəm, çünki arvad ki, döyülmədi, xarab olar; arvad ərindən nə qədər kötək yesə bir o qədər ərin çox istəyir. Mən bunu qabaqlarda çox təcrübə eyləmişəm. Rəhmətlik Sonaya bir kərrə bir yumruq nə tori saldım,sa, iki saat nəfəsini ala bilmədi; o idi ki, məni görən kimi üzümə gülərdi. Rəhmətlik Pərzada günlərin bir günü bir sillə çəkdim ki, bir dişi sındı, o idi ki, sonra bir kərrə olsun üzümə durmadı. Tək birçə mürtəd oğlunun qızı Gülxanıma bir ağac ilə elə çəkdim ki, o qaçan oldu ki, qaçdı! Bu da o yan-bu yan eyləsə budur, onun canıdır. (*Yumruq göstərir. Bu əsnada daldan: «allah», «allah» səsi gəlir, zurna çalınır*). Paho, gəlin gəldi, mən qaçım!

- Qaçır o biri otağa. Gəlini gətirirlər. Sənəm dəxi gəlin ilə içəri girir:*
- Birisi – Aha, de gəlin bəri çıxın! Sənəm, sən də bu biri otağa gəl.
Hamı çıxır, tək gəlin qalır.
(*Musiqi*)

Məşədi İbad (*daxil olur*) – Mən nə qədər, nə qədər qoca olsam da,
Dəyərəm min cavana... (*və i.a. oxuyur*).

Xanım, ay xanım, zəhmət çək, başından çarşabı qoy yerə, sənə canım qurban!
*Çarşabın içindən gəlin əvəzinə Sərvər çıxıb,
əlindəki siğarı tapança kimi uzadır Məşədi İbada tərəf.*

Məşədi İbad – Vay!.. (*deyib çökür*).

Sərvər – Səsin çıxdımı, başına bir güllə vuracağam! Tez ol, bir kağız-qələm götür!

Məşədi İbad (*qorxu ilə*) – De qoy tapım da!.. (*Stolun üstündən kağız-qələm götürür*).
Bəs indi nə qayırım?

Sərvər – Otur, bu saat mən deyəni yaz, tez ol, yoxsa vurdum gülləni!

Məşədi İbad – Yazım da, vallah, bu saat yazım!

Sərvər – Yaz! (*Bərkdən deyir*). Mən, Məşədi İbad Kərbəlayı Xocaverdi xan oğlu...

Məşədi İbad – Vaxsey!.. Atamın adını da bilir!

Sərvər – Danışma, yaz, yoxsa odlaram səni!

Məşədi İbad – Vallah, danışmıram, yazıram, sonra?

Sərvər – Rüstəm bəyin qızı Gülnaz xanımı almaq istəmirəm.

Məşədi İbad – İstəyirəm...

Sərvər (*ajıqlı*) – İstəmirəm!..

Məşədi İbad – Yaxşı, istəmirəm, istəmirəm!..

Sərvər – Və təvəqqə edirəm ki, onun kəbini geri oxunsun.

Məşədi İbad – Bunu kim təvəqqə edir?

Sərvər – Yaz mən deyəni, yoxsa beynini toz eylərəm!

Məşədi İbad – Yazıram, yazıram, sonra?

Sərvər – Və onun əvəzində qulluqçu Sənəmi alıram, yazdınmı?

Məşədi İbad – Yazdım...

Sərvər – De qol qoy!

Məşədi İbad – Vaxsey!.. Bəs mənim pullarım...

Sərvər – Qol, qoy, yoxsa partladaram səni. (*Qol qoydurur*). İndi tərپənmə!

Məşədi İbad – Tərپənmirəm.

Sərvər – Danışma!

Məşədi İbad – Danışmıram.

Sərvər dal-dalı gedib Sənəmi gətirir.

Sərvər – Bax bu sənin arvadındır. (*Dal-dalı gedir*). İndi tərپənmə!

Məşədi İbad – Tərپənmirəm.

Sərvər – Danışma!

Məşədi İbad – Danışmıram.

Sərvər birdən dönüb cəld qaçır.

Məşədi İbad (*çığırır*). – Ədə tutun, ədə qoymayın. Ay, tez olun, qaçdı! Ədə, bu nə iş idi mənim başıma gəldi, ay tutun, ay qoymayın!..

Camaat hamısı dolur içəri, səs-küy düşür.

Həsənqulu bəy – Ədə, bir dayan görək nə olubdur. məşədi İbad, nə olub, nəql eylə görək!

Məşədi İbad – Əşi, siz bu gəlini gətirəndə bir baxmadınız görək, bu kişidir, yoxsa arvaddır?

Hamı – Bu nə əcəb sözdür? Həlbəttə, gəlin arvad olar!

Məşədi İbad – Amma bu gəlin kişi çıxdı. Rüstəm bəy mənim evimi yıxdı, qızın əvəzinə mənə kişi göndərdi, o da qaçdı getdi.

Hamı – Paho!.. Bu nə işdir ki, o görübdür, belə də adam aldatmaq olarmı?

Birisi – Bəs nə tövr olsun, neyləməli?

H ə s ə n q u l u b ə y – Məşədi, bir əlli manat ver, gedim bu saat qubernatoru bufaya
gətirim? Razısan?

Məşədi İbad (azarlı kimi) – Yox...
R z a b ə y – Məşədi, iyirmi manat ver, bu saat qəzetdə Rüstəm bəyi biabır
eyləyim, razısan?

Məşədi İbad – Yox...
Ə s g ə r – Məşədi, bir otuz manat ver, gedim Rüstəm bəyin beyninə bir
patron çaxım, razısan?

Məşədi İbad – Yox...
H a m ı – Bəs nə eyləməli?
Məşədi İbad – Gedin qaziya deyin ki, bu arvadın kəbinini mənim üçün kəssin!
H a m ı – Ha!.. Bu başqa məsələdir. Nə eləmək: o olmasın, bu olsun, heç
pis deyildir.

(Musiqi)

H a m ı – Gedin, gedin, qaziya deyin, }
Qoy kəbini kəssin. } (2 dəfə)

(Sənəm) Məşədiyə arvad edək,
Razısan?

S ə n ə m – Hə!.. Hə!..
H a m ı (Məşədi İbada) – Razısan?
Məşədi İbad – Hə!.. Hə!..
H a m ı – Razısan?
Məşədi İbad və Sənəm – Hə!.. Hə!..
H a m ı – Bəs gedək biz?
Məşədi İbad – Gedin, gedin, qaziya deyin, } (2 dəfə)
Qoy kəbini kəssin. }

(Sənəm) Səni mənə arvad edək, razısan?
Hə!.. Hə!..
S ə n ə m – Razısız?
Məşədi İbad (xora) – Hə!.. Hə!.. Razıyıq!.. Hə!.. Hə!.. Bəs gedək biz
X o r – Bu əsnada səhnənin dal pərdəsi qalxır, Sərvər ilə Gülnaz
hündürdə dayanıb görünürlər. Tar çalınır.

S ə r v ə r (bayatı-qacar oxuyur) – Yetdim vüsalına yarın, çəkdim əzabını,
Aşıqsə vəsl yolunda verər, əlbəttə, canını.
G ü l n a z – Çün qalxdı pərdə, əyan oldu hər kəsə,
Məşuqə aşiqə vasil edən əlbəttə canını.¹⁶

H a m ı (Məşədi İbada) – Sən qoca, qız cavan,
səndə yoxdur eşq odu. }
Sərvərindir eşqi, } (2 dəfə)
Sənə olmaz heç meyli. }

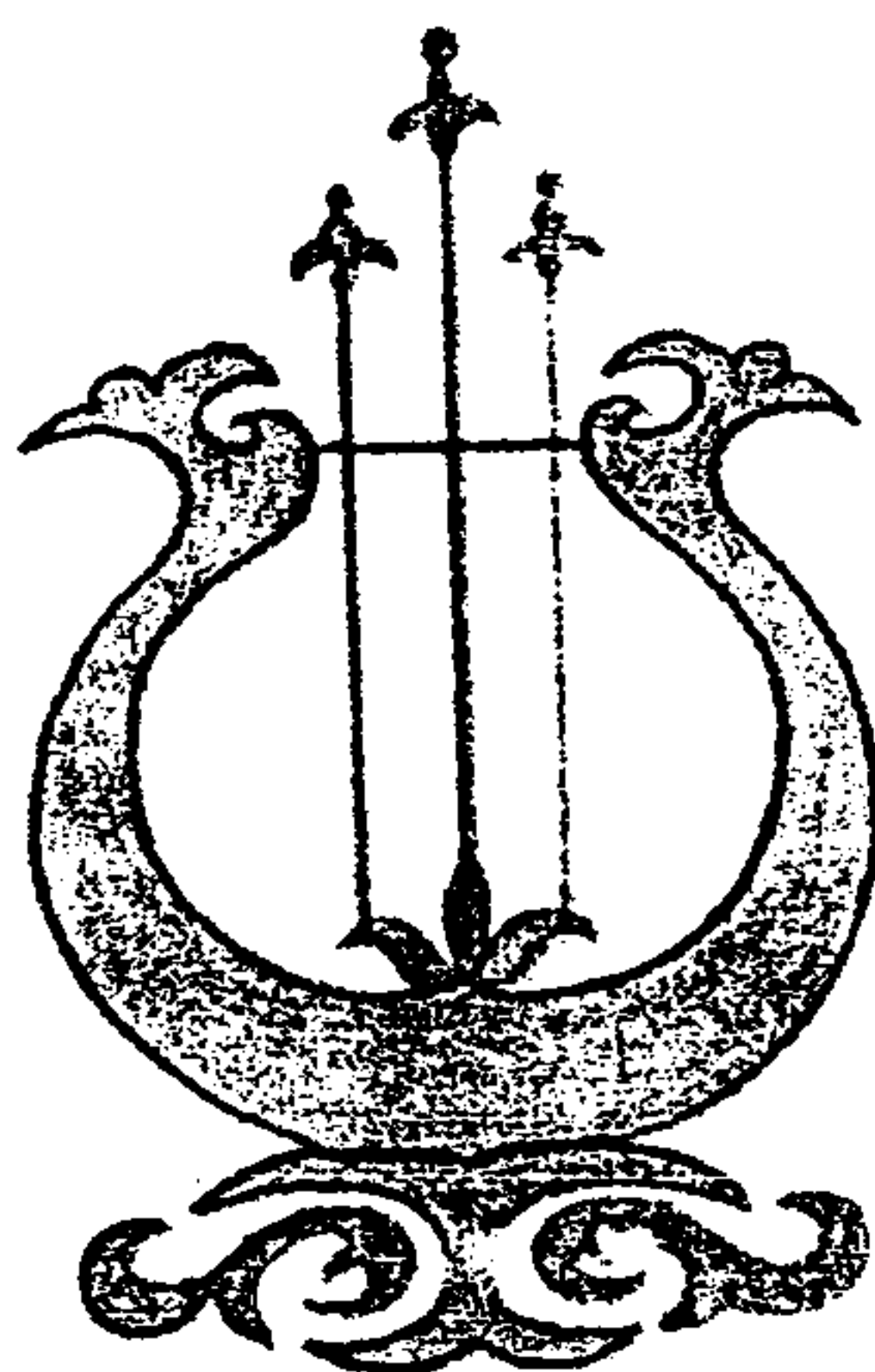
Məşədi İbad – Yanıma gəl, arvad, yanıma gəl, (2 dəfə)
Yanıma gəl, et mənə şad!..

H a m ı – Pulunu verdin sən, Məşədi İbad,
Əlinə düşdü dul arvad,
Qəm yemə hərçi badəbad,
Olmasa o, bu olsun!..

PƏRDƏ

SON

MUSIC OF MASHADI IBAD
(IF NOT THAT ONE, LET IT BE THIS ONE)

Üzeyir Hacıbəyov

MƏŞƏDİ İBAD

(O olmasın, bü olsun)

4 pərdəli musiqili komediya.

Ariya və mahnıların sözləri Azərbaycan dilindən ingilis dilinə Seyran Sənan oğlu Ağabəyov tərəfindən tərcümə olunmuşdur. Musiqi redaktoru Xalq Artisti, professor Vasif Zülfüqar oğlu Adıgözəlovdur.

Uzeyir Hajibayov

MASHADI IBAD

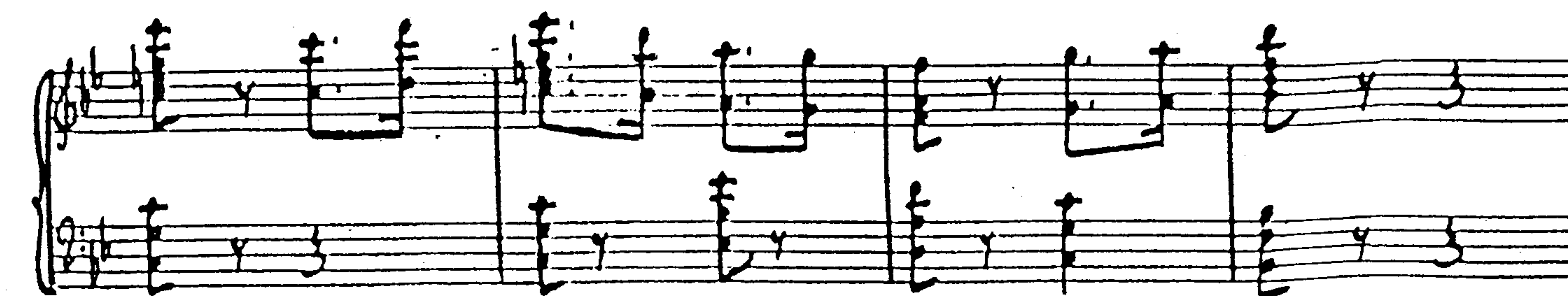
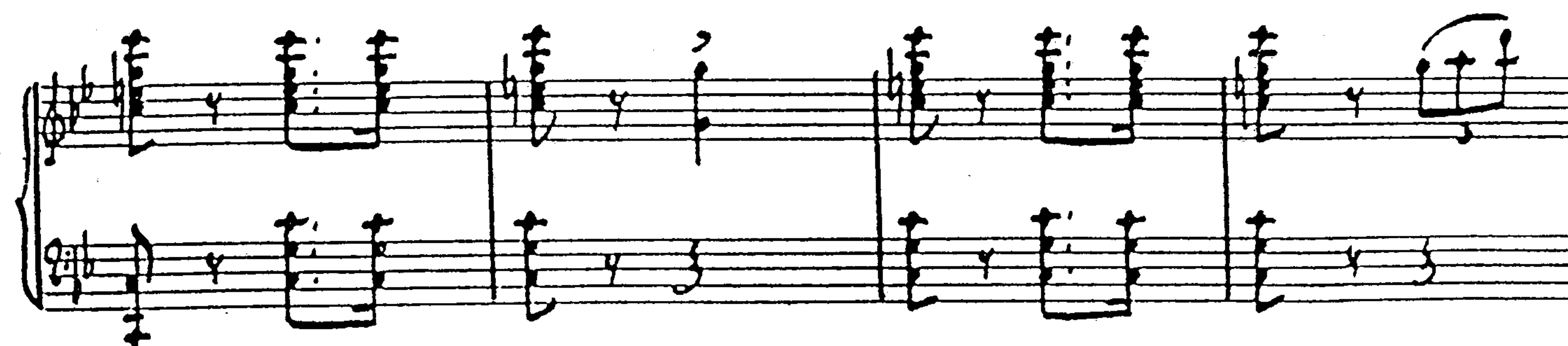
(If Not That One, Let It Be This One)

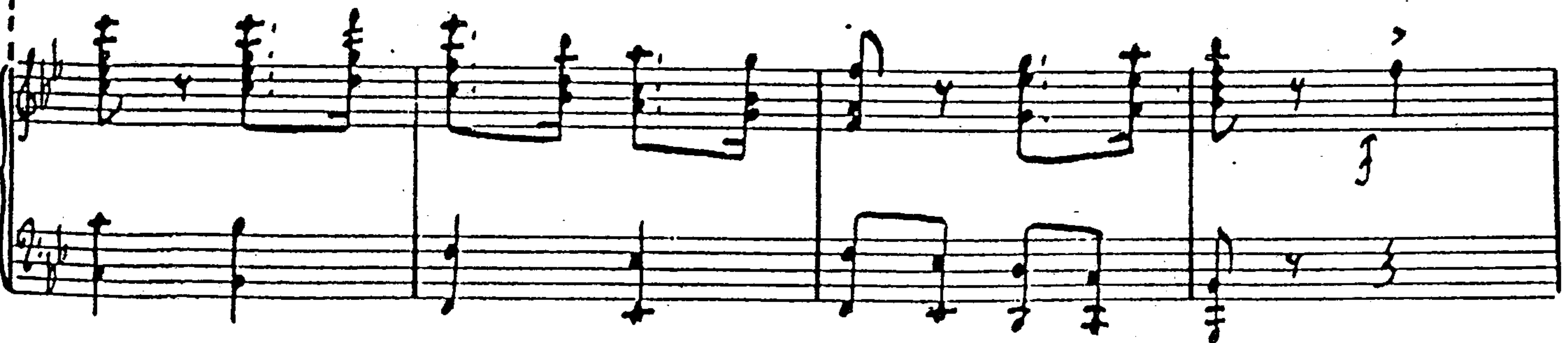
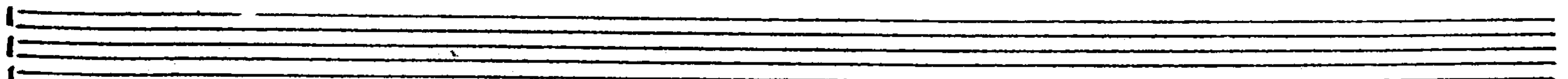
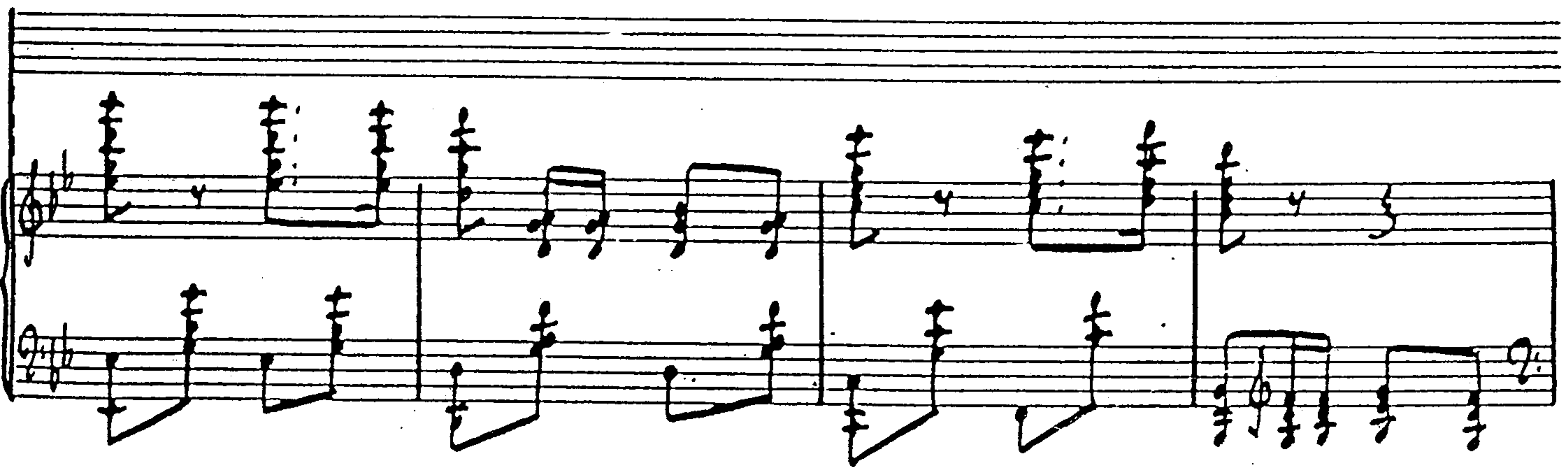
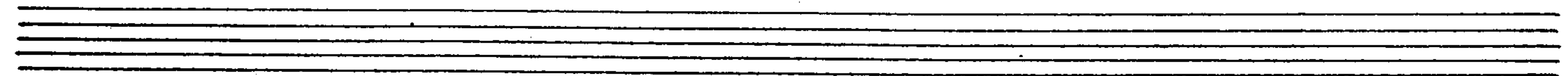
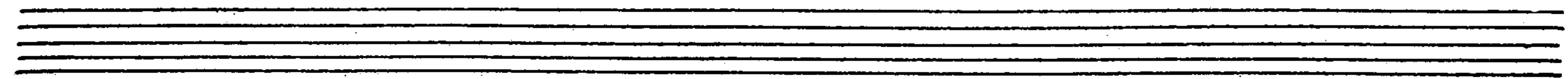
A musical comedy in 4 acts.

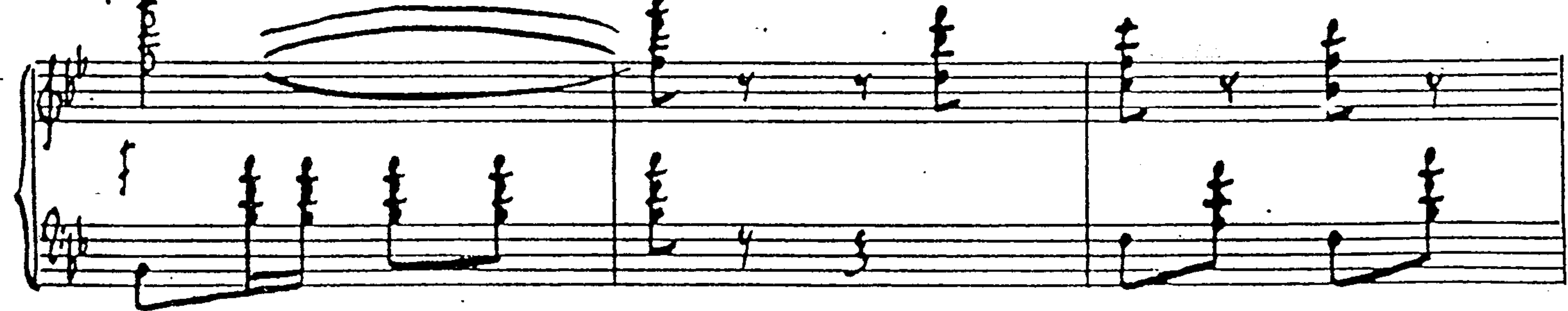
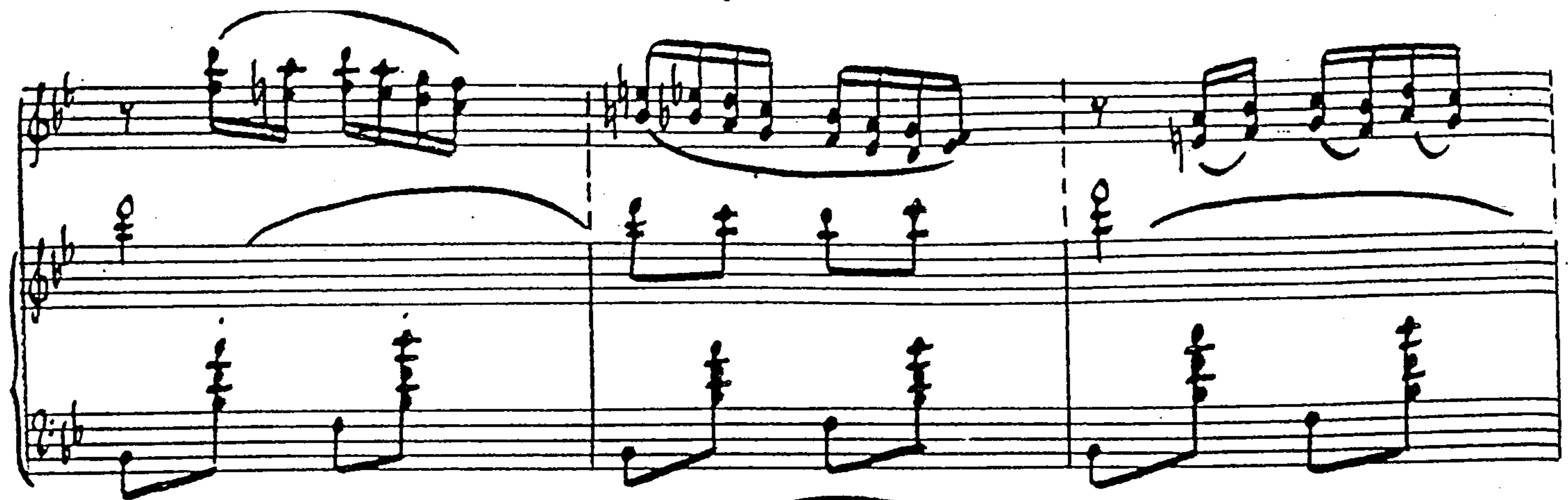
The words of arias and songs are translated from Azeri into English by Seyran Aghabayov. The music editor are the People's Artist professor Vasif Zulfugar oghlu Adigozalov.

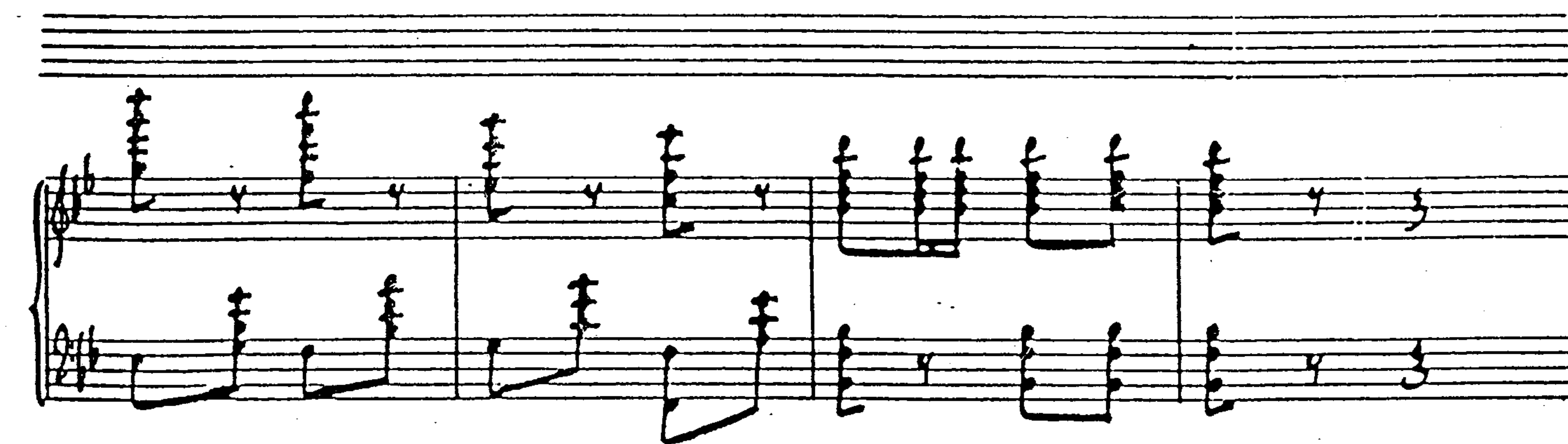
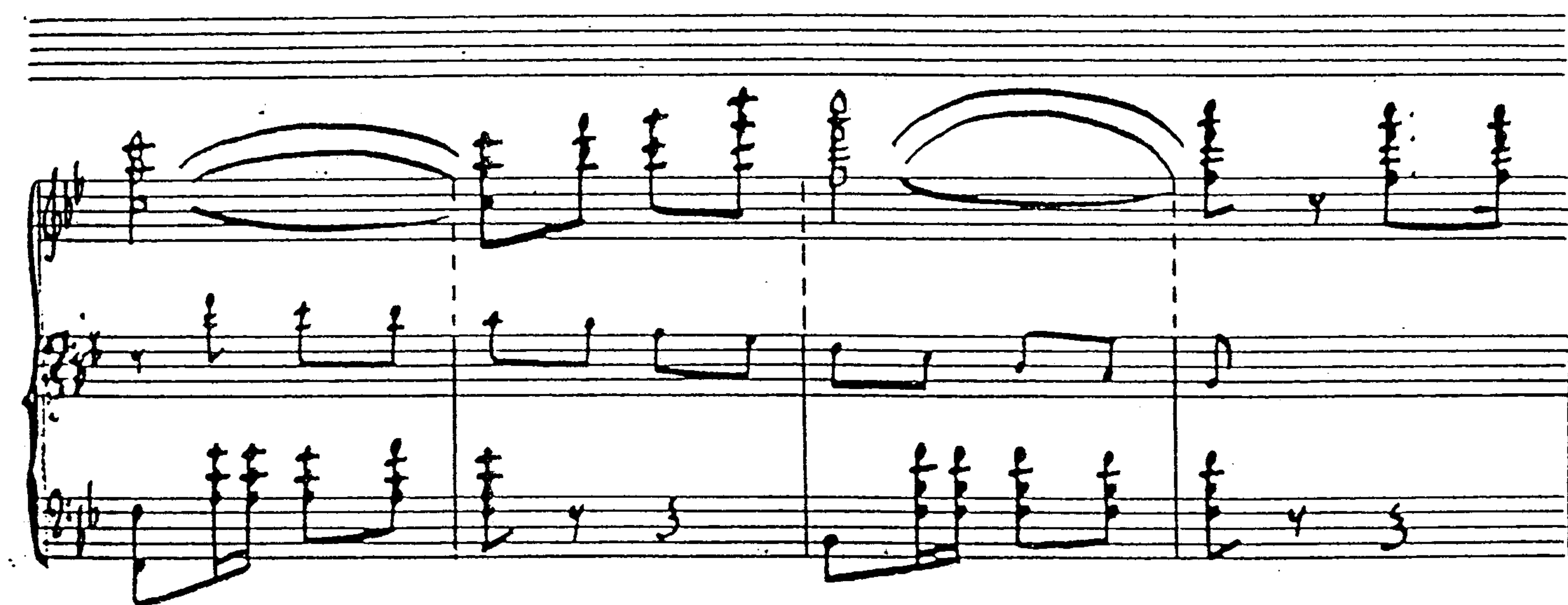
Müqəddimə
Overture

Tempo marcia

Handwritten musical notation on a grand staff (treble and bass clefs). The music features complex chords and melodic lines, including a prominent arpeggiated figure in the right hand of the first system.

Empty grand staff lines.

Handwritten musical notation on a grand staff. The music continues with complex chords and melodic lines, featuring a prominent arpeggiated figure in the right hand.

Empty grand staff lines.

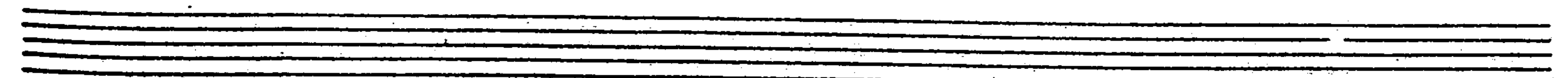
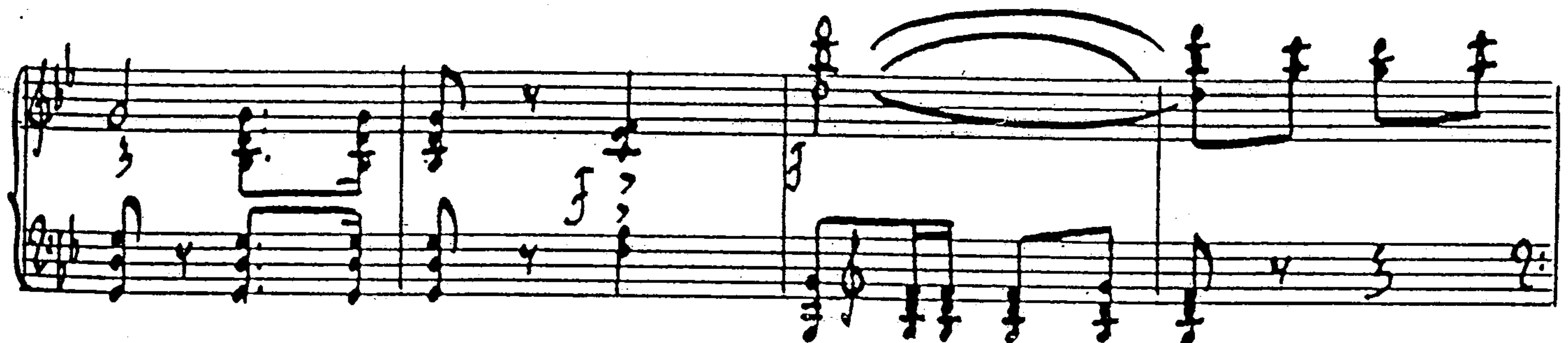
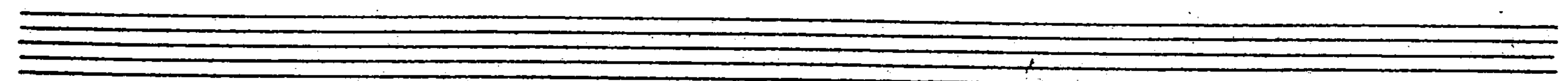
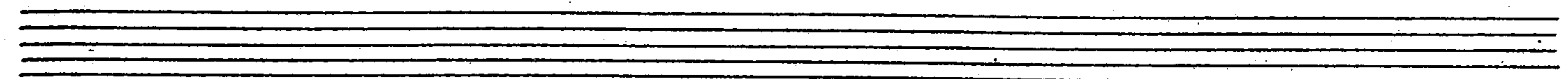
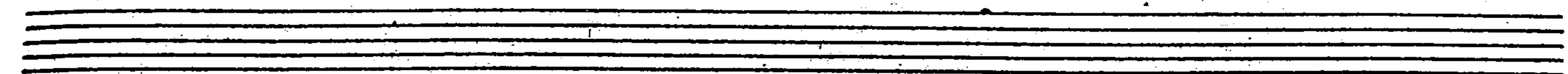
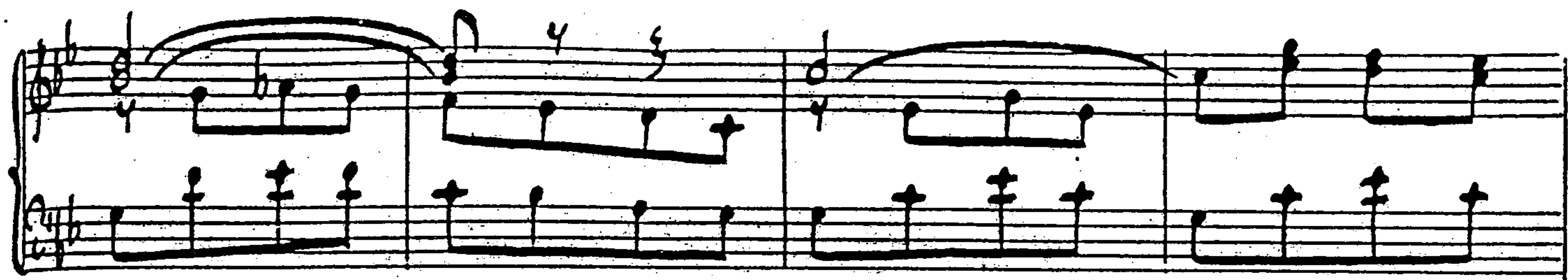
Handwritten musical notation on a grand staff. The music continues with complex chords and melodic lines, featuring a prominent arpeggiated figure in the right hand.

Empty grand staff lines.

Handwritten musical notation on a grand staff. The music continues with complex chords and melodic lines, featuring a prominent arpeggiated figure in the right hand.

Empty grand staff lines.

Handwritten musical notation on a grand staff. The music continues with complex chords and melodic lines, featuring a prominent arpeggiated figure in the right hand.

Handwritten musical notation on a system of three staves. The top staff contains a continuous melody of eighth notes. The middle and bottom staves feature long, horizontal oval shapes, likely representing sustained notes or chords, with some additional notation around them.

Handwritten musical notation on a system of three staves. The top staff continues the melody. The middle staff has a large oval shape. The bottom staff contains several vertical lines and some notes, possibly indicating a specific musical technique or a section of the piece.

Handwritten musical notation on a system of three staves. The top staff shows a series of notes, some with vertical lines above them. The bottom staff contains notes and rests, with a sharp sign (#) visible in the middle.

№ 2

Sərvər və Gülnaz Füzulinin qəzəlini oxuyurlar.

Sarvar and Gulnaz sing a qazal by Fizuly.

Moderato

Sərvər oxuyur
Sarvar sings

10:30

Şəfa - yi vəs - li, qəd - rin hic - lə bi - mar
You ask a - bout grief of love who's ill and

olan - dan sor. Şəfa - yi vəs - li, qəd - rin hic -
apart of it. You ask a - bout grief of love

lə bi - mar olan - dan sor. Züla - li zövq
who's ill and apart of it. You ask a - bout

şöv - qin taş - nevi di - dar olan - dan sor.
taste light who is far and dep - rived of it.

olan - dan sor.
dep-rived of it.

olan - dan sor.
dep-rived of it.

First system of musical notation. It consists of three staves. The top staff is a single line with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The middle staff is a grand staff with a treble clef and a key signature of one sharp. The bottom staff is a grand staff with a bass clef and a key signature of one sharp. The music features a series of chords and a melodic line in the middle staff, with a fermata over the final measure.

Second system of musical notation. It consists of three staves. The top staff is a single line with a treble clef and a key signature of one sharp. The middle staff is a grand staff with a treble clef and a key signature of one sharp. The bottom staff is a grand staff with a bass clef and a key signature of one sharp. The music continues with a series of chords and a melodic line in the middle staff.

Third system of musical notation. It consists of three staves. The top staff is a single line with a treble clef and a key signature of one sharp. The middle staff is a grand staff with a treble clef and a key signature of one sharp. The bottom staff is a grand staff with a bass clef and a key signature of one sharp. The music includes a double bar line and a key signature change to one flat (Bb). The lyrics are written below the middle staff.

Məhəb - bət ləz - zətin - dən bi -
 Zahid isn't a - ware of taste

xəbər - dir za - hidi qa - fil Füzü - li eşq
 of love, he is deprived of it. Fizu - ly ask

zöv - qin zöv - qi eş - qi of var olan - dan şor
 a - bout mys - te-ry love who tas - ted it

Füzü - li eşq zöv - qin zöv -
 Fizu - ly ask about mys - te-

Musical score system 1. The system consists of three staves. The top staff is a vocal line with lyrics: "qi es - ry of qi love var o - lan - dan sor. it." The middle staff is a piano accompaniment for the right hand, and the bottom staff is for the left hand. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 4/4.

Musical score system 2. This system continues the musical piece with three staves. It features more piano accompaniment for both hands, with various chords and melodic lines. The vocal line is not present in this system.

Musical score system 3. This system continues the musical piece with three staves. It features piano accompaniment for both hands, including some long, sustained notes in the right hand. The vocal line is not present in this system.

Rüstəm bəy və Gülnazın görüşü
Rustam bey and Gulnaz's Duet

Moderato

Rüst. bəy
Rust. bey

Qı - zım sə - nə
I shall buy a

Gülnaz
Gulnaz

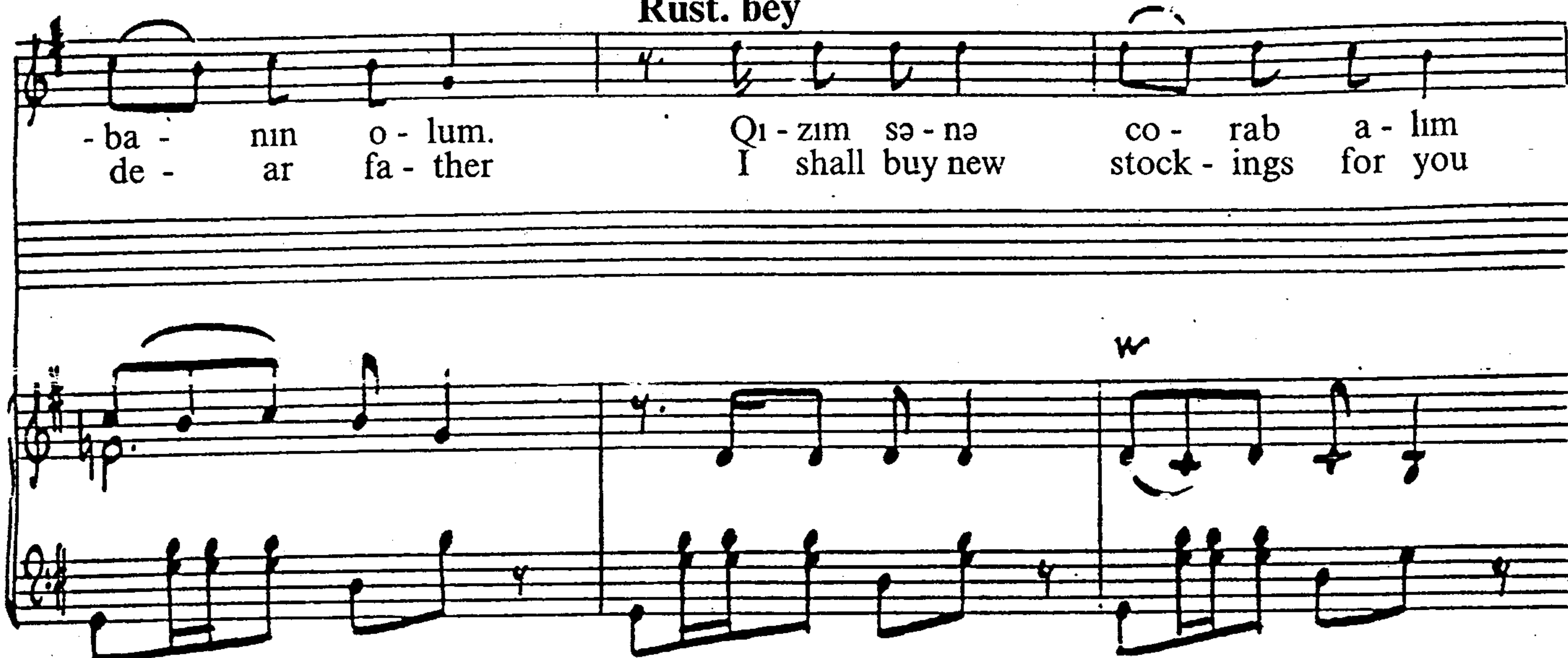
yay - lıq a - lım Al də - də qur - ba - nın o - lum
ker - chief for you Oh please do buy de - ar fa - ther

Rüst. bəy
Rust. bey

Gülnaz
Gulnaz

Qı-zım sə - nə baş - maq a - lım Al də - də qur -
I shall buy love - ly shoes for you Oh please do buy

Rüst. bəy
Rust. bey

- ba - nin o - lum.
de - ar fa - ther

Qı - zım sə - nə
I shall buy new

co - rab a - lim
stock - ings for you

Gülnaz
Gulnaz

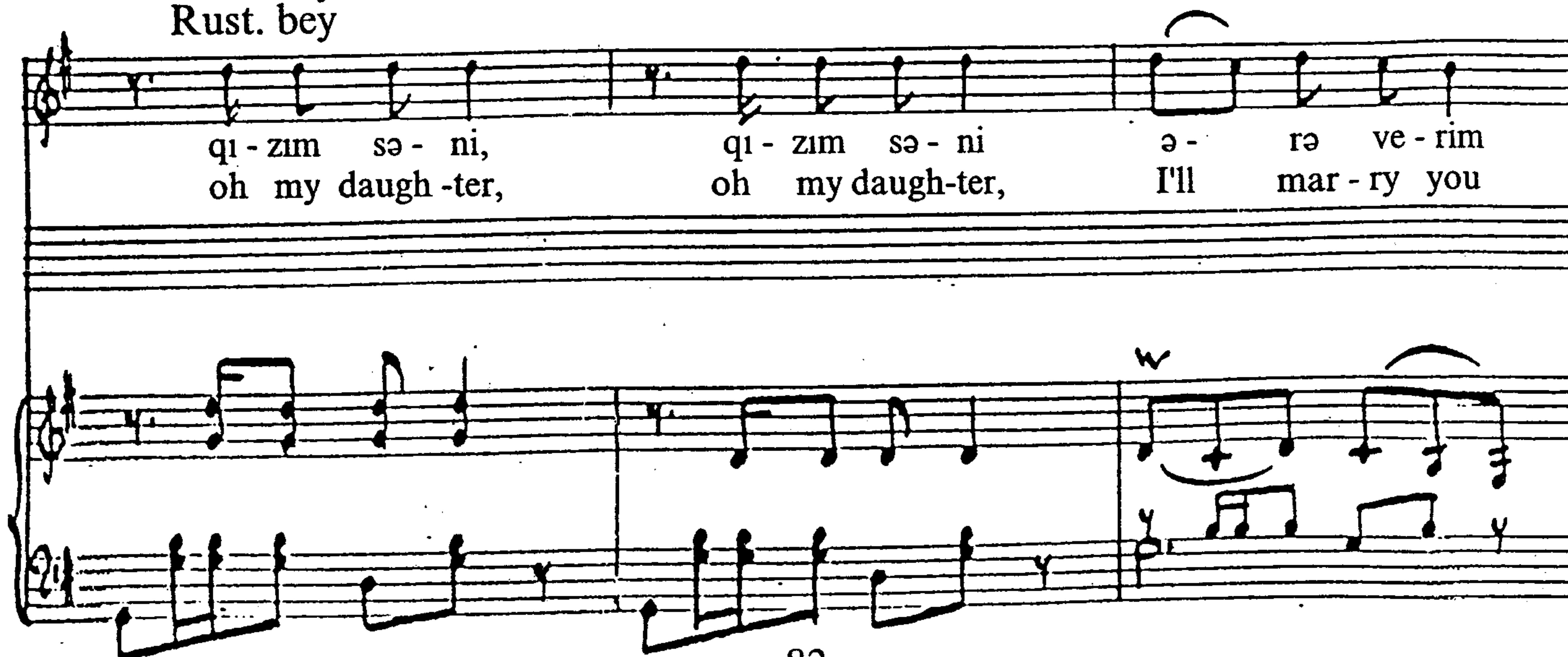
Rüst. bəy
Rust. bey

Al də - də qur - ba - nin o - lum.
Oh please do buy de - ar fa - ther

Qı - zım sə - ni,
Oh my daugh - ter,

Rüst. bəy
Rust. bey

qı - zım sə - ni,
oh my daugh - ter,

qı - zım sə - ni
oh my daugh - ter,

ə - rə ve - rim
I'll mar - ry you

Gülnaz
Gulnaz

yox də - də qur - ba - nin o - lum, yox də - də qur -
oh don't do that de - ar fa - ther, oh don't do that

ba - nin o - lum.
de - ar fa - ther.

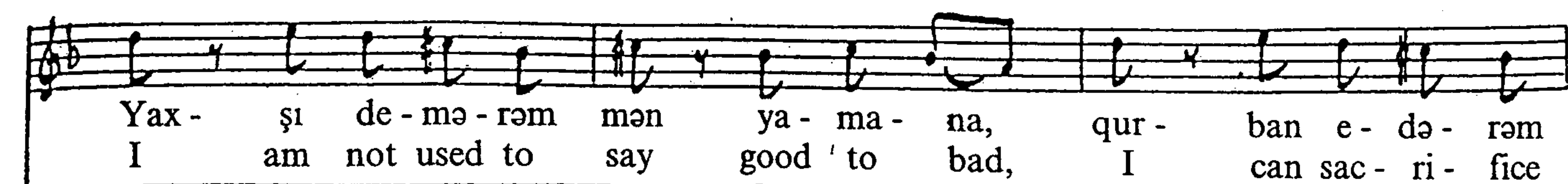
Məşədi İbadın mahnısı

Mashadi Ibad's song

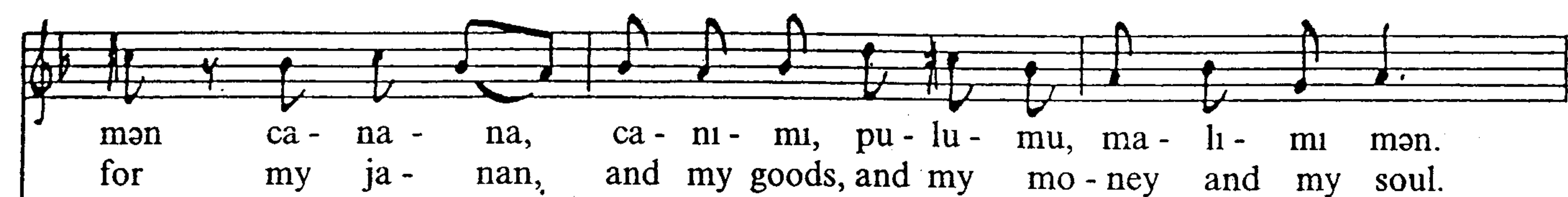
Moderato con moto

Mən nə qə - dər, nə qə - dər qo - ca ol - sam - da də - yə - rəm
I am how - e - ver old I can be worth to thou - sands of hand -

min ca - va - na, çö - rə - yi ye - mə - rəm mən ya - va - na,
some young fel - lows, I am not used to eat dry, brown, lean bread,

Yax - şı de - mə - rəm mən ya - ma - na, qur - ban e - də - rəm
I am not used to say good ' to bad, I can sac - ri - fice

mən ca - na - na, ca - nı - mı, pu - lu - mu, ma - lı - mı mən.
for my ja - nan, and my goods, and my mo - ney and my soul.

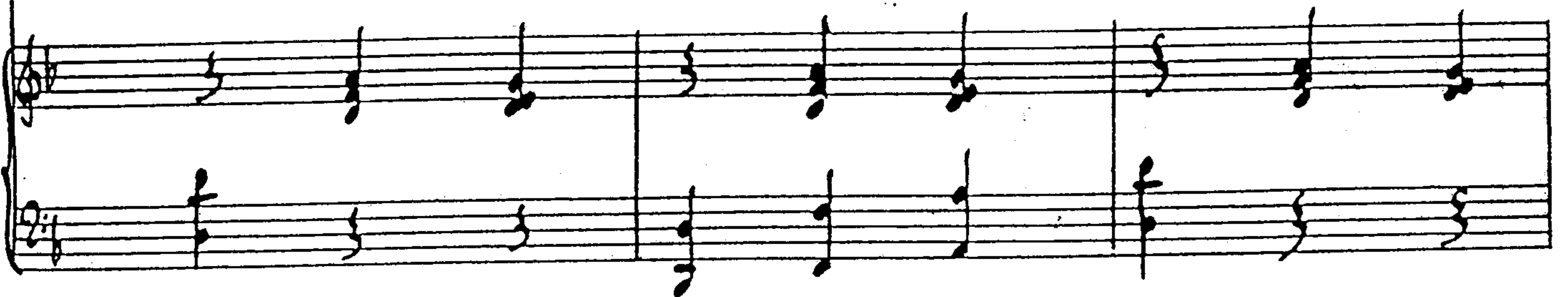
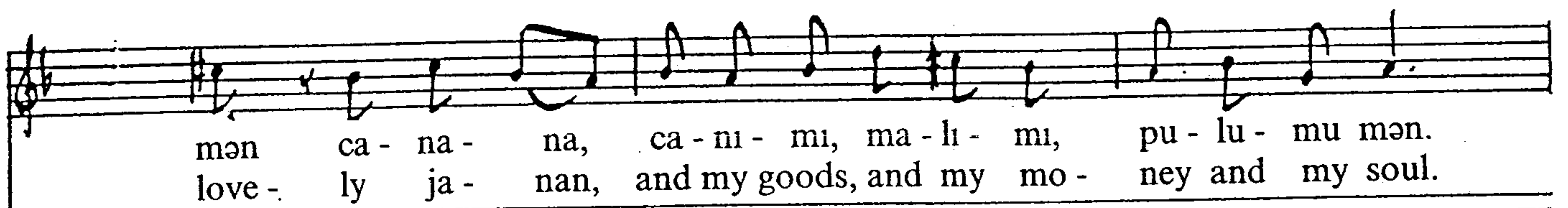
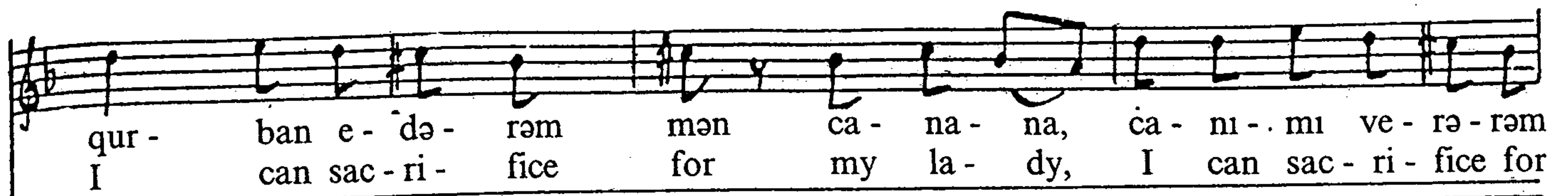
Gəl, xa - nım, gəl ya - nı - ma, gəl, gü - lüm
Come to me oh my love - ly, come to me

gəl ya - nı - ma, gəl, gü - lüm, gəl ya - nı - ma,
oh my ja - nan, come to me, oh my la - dy,

gəl, mən ö - lüm, mən ö - lüm, mən ö - lüm, gəl, mən ö - lüm,
come I beg you, I beg you, I beg you, come, I beg you,

mən ö - lüm, mən ö - lüm, gəl, a qu - zum, gəl ya - nı - ma
I beg you, I beg you, come, oh my love, please come to me.

Handwritten musical notation on three staves. The top staff is empty. The middle staff contains a melodic line with several measures of music, including a whole note and a half note, with a fermata over the final measure. The bottom staff contains a bass line with several measures of music, including a whole note and a half note, with a fermata over the final measure.

Handwritten musical notation on three staves. The top staff is empty. The middle staff contains a melodic line with several measures of music, including a whole note and a half note, with a fermata over the final measure. The bottom staff contains a bass line with several measures of music, including a whole note and a half note, with a fermata over the final measure.

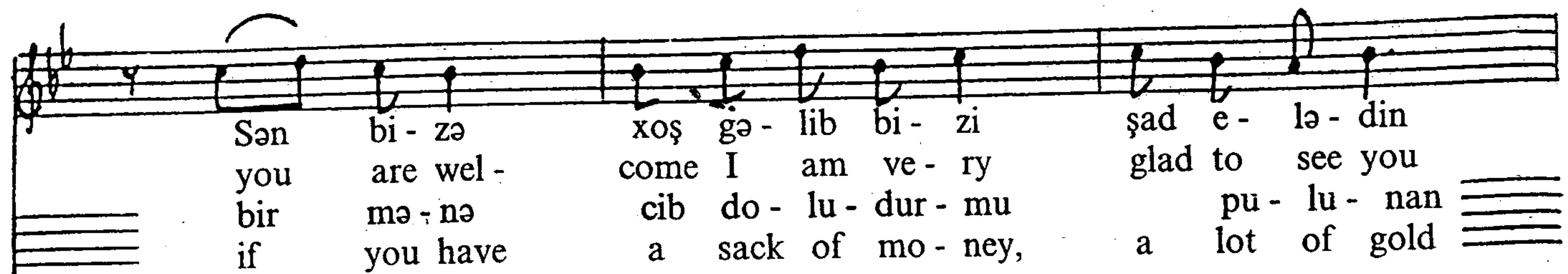
Handwritten musical notation on three staves. The top staff is empty. The middle staff contains a melodic line with several measures of music, including a whole note and a half note, with a fermata over the final measure. The bottom staff contains a bass line with several measures of music, including a whole note and a half note, with a fermata over the final measure.

Rüstəm bəylə Məşədi İbadın görüşü
Rustam bey and Mashadi Ibad's duet

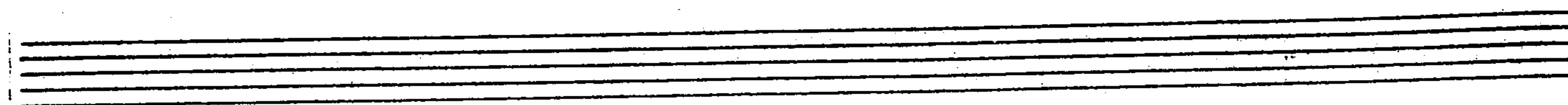
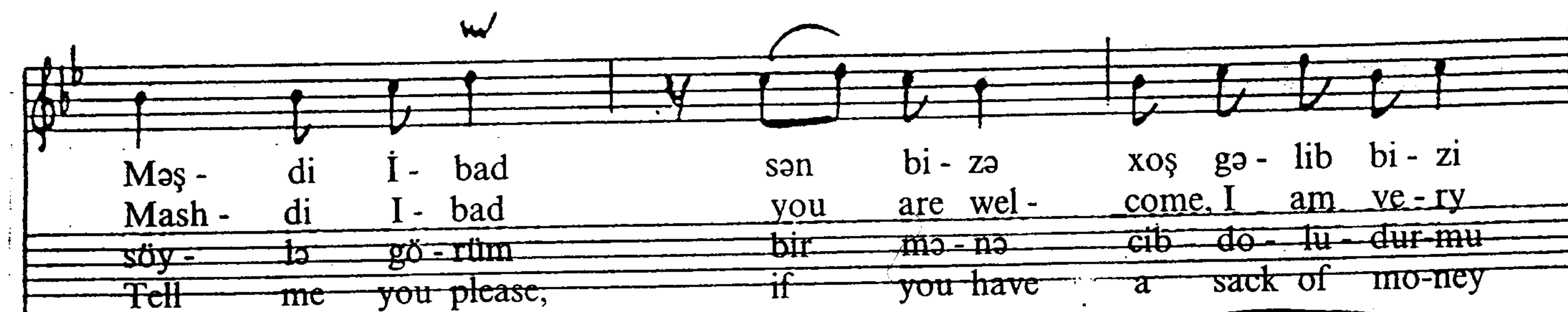
Allegretto

Rüstəm bəy
Rustam bey

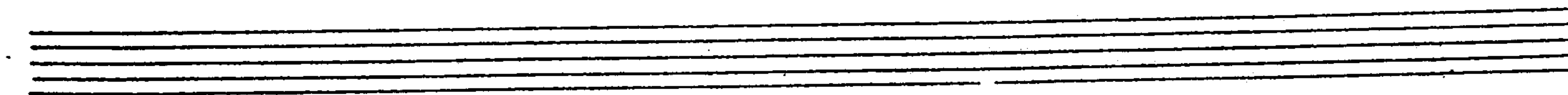
Məş - di İ - bad,
Mash - di I - bad
Söy - lə go - rum
Tell me you please,

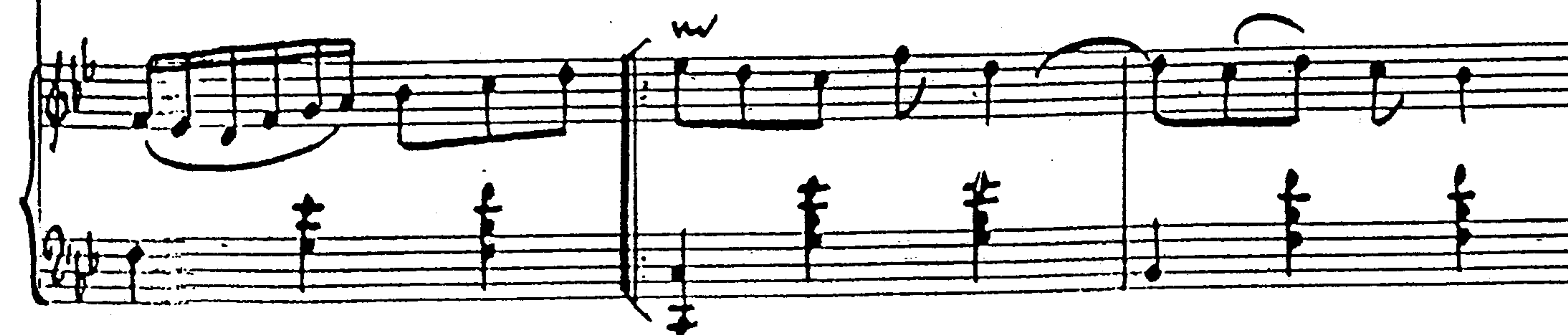
Sən bi - zə xoş gə - lib bi - zi şad e - lə - din
 you are wel - come I am ve - ry glad to see you
 bir mə - nə cib do - lu - dur - mu pu - lu - nan
 if you have a sack of mo - ney, a lot of gold

Məş - di İ - bad sən bi - zə xoş gə - lib bi - zi
 Mash - di I - bad you are wel - come. I am ve - ry
 söy - lə gö - rüm bir mə - nə cib do - lu - dur - mu
 Tell me you please, if you have a sack of mo - ney

şad e - lə - din. Bir de gö - rüm nə ol - du ki,
 glad to see you. Tell me you please, how can it be
 pu - lu - nan. Gəl sə - nə mən qız - ve - rim
 a lot of gold. Come on my friend, mar ry to miss

1. 2.

sən gə - lib bi - zi yad e - lə - din? yad e - lə - din?
 that you de - ci - ded to vi - sit us? to vi - sit us?
 nə i - şin var - dır du - lu - nan? du - lu - nan?
 why do you need a wo - man old? wo - man old?

M. İbad

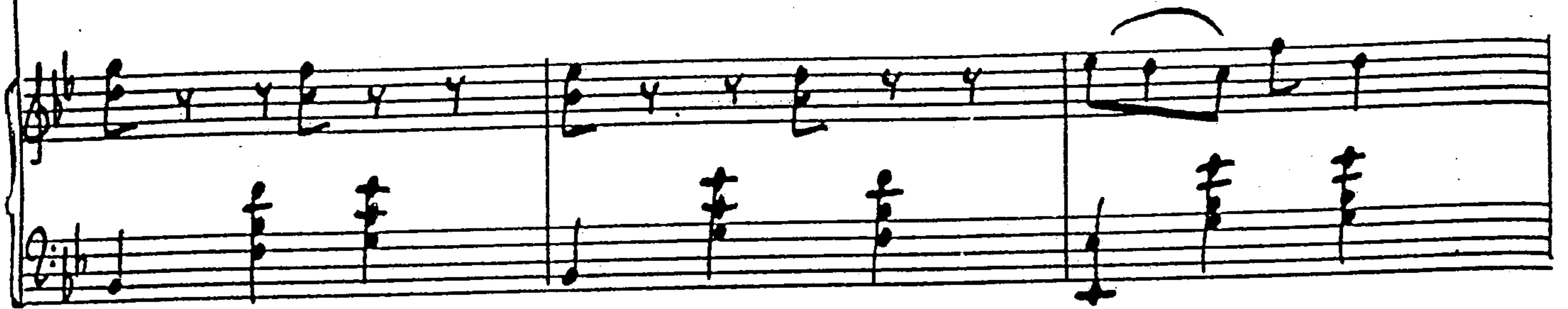
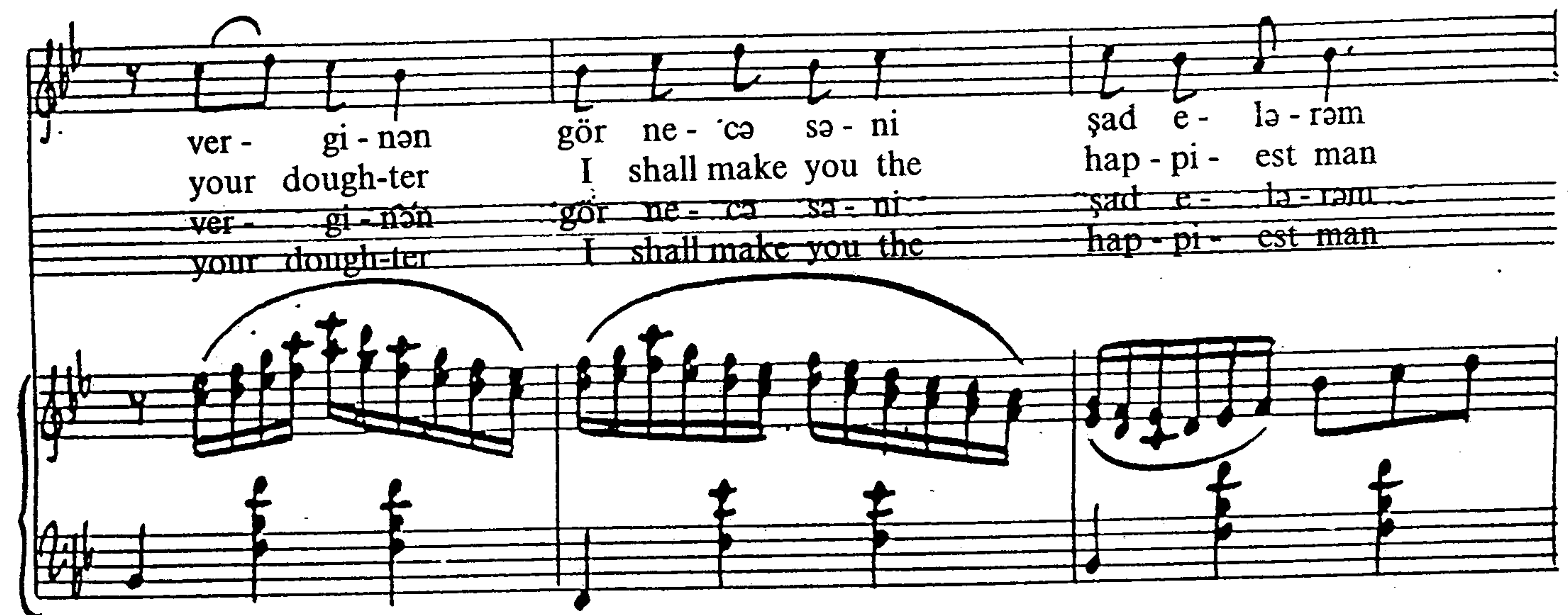
M. İbad

A ki - şı sən öl mən sə - ni ha - mı - dan ar - tıq
 Oh my good man I swe - ar by you, I'd re - mem - ber
 A ki - şı sən öl mən sə - nə nə qə - dər de - sən
 Oh my good friend, I swe - ar by you, I'll give you mo -

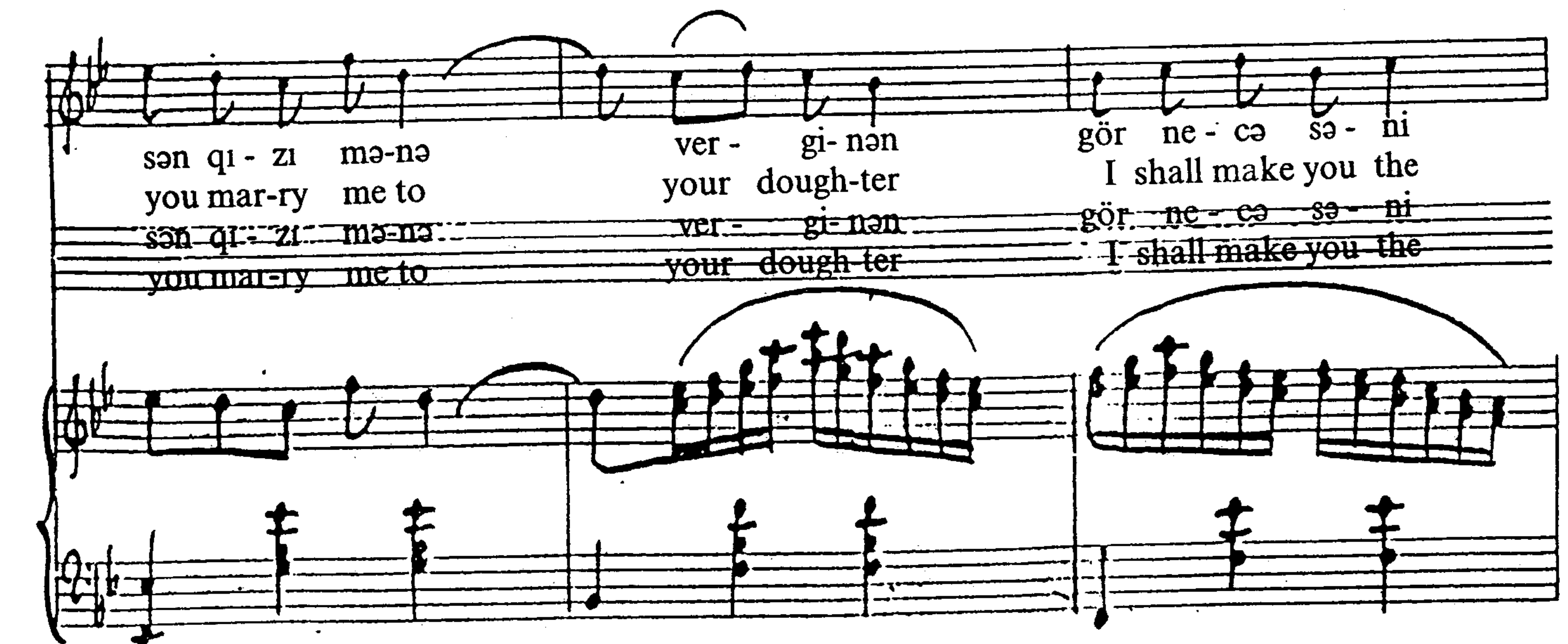
Yad e - lə - rəm. A ki - şı sən öl mən sə - ni
 you eve - ry day. Oh my good man I swe - ar by
 pul - uc - rə - rəm. A ki - şı sən öl mən sə - nə
 ney and much gold. Oh my good friend, I swe - ar by

Ha - mi - dan ar - tiq yad e - læ - rəm. Sən qı - zı mə - nə
 you, I'd re - mem - ber you eve - ry day, you mar - ry me to
 nə qə - dər de - sən pul ve - rə - rəm Sən qı - zı mə - nə
 you, I'll give you mo - ney and much gold. You mar - ry me to

ver - gi - nən gör ne - cə sə - ni şad e - læ - rəm
 your dough - ter I shall make you the hap - pi - est man
 ver - gi - nən gör ne - cə sə - ni şad e - læ - rəm
 your dough - ter I shall make you the hap - pi - est man

sən qı - zı mə - nə ver - gi - nən gör ne - cə sə - ni
 you mar - ry me to your dough - ter I shall make you the
 sən qı - zı mə - nə ver - gi - nən gör ne - cə sə - ni
 you mar - ry me to your dough - ter I shall make you the

şad e - lə - rəm
 hap - pi - est man
 şad e - lə - rəm
 hap pi est man

Pul ve - rim - mi?
Shall I give mo - ney?

Qız ve - rər - sən - mi?
Will you give the girl?

Ver - gi - nən!
Oh, yes, please!

Tez ve - rim - mi?
Shall I give soon?

Ve - rə - rəm.
Yes, I shall.

Ver - gi - nən!
Oh, yes, please!

Tez ve - rər - sən - mi?
Will you give her soon?

De - gi - nən, sən öl!
Do swe - ar by me!

Ve - rə - rəm.
By all means.

Bes e - lə - di - sə
If it is so then

bu sən öl!
I swear by you!

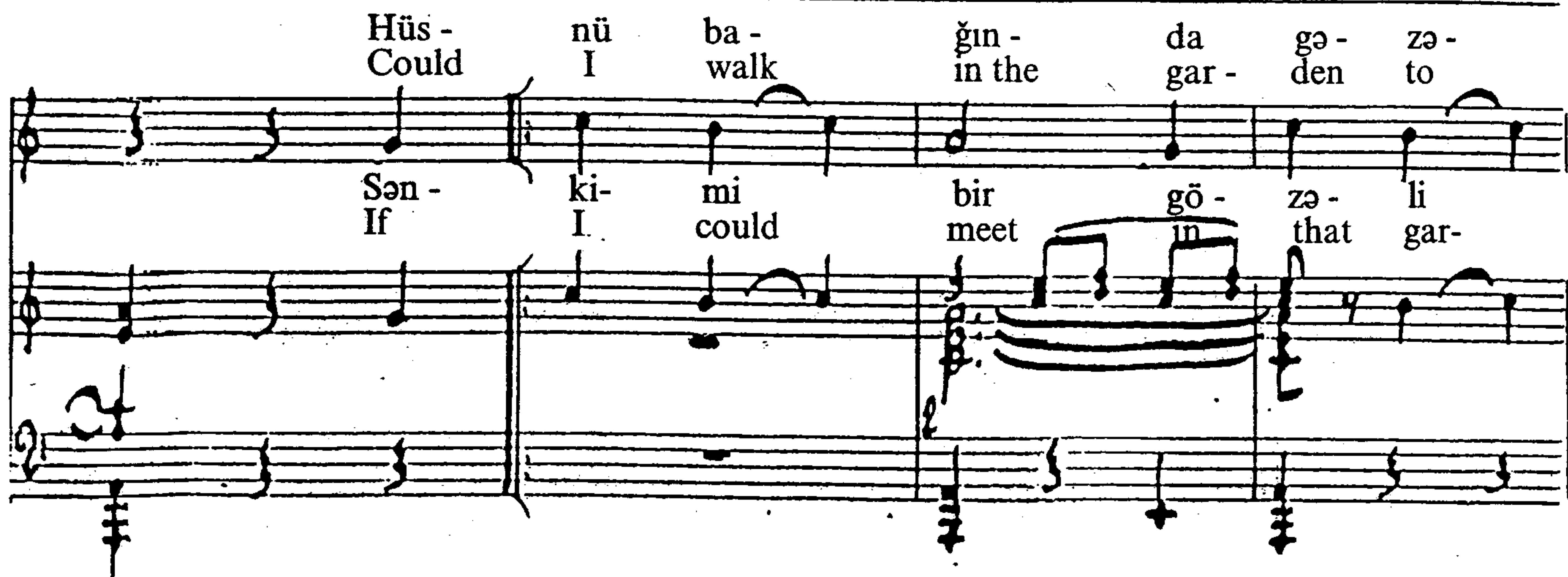
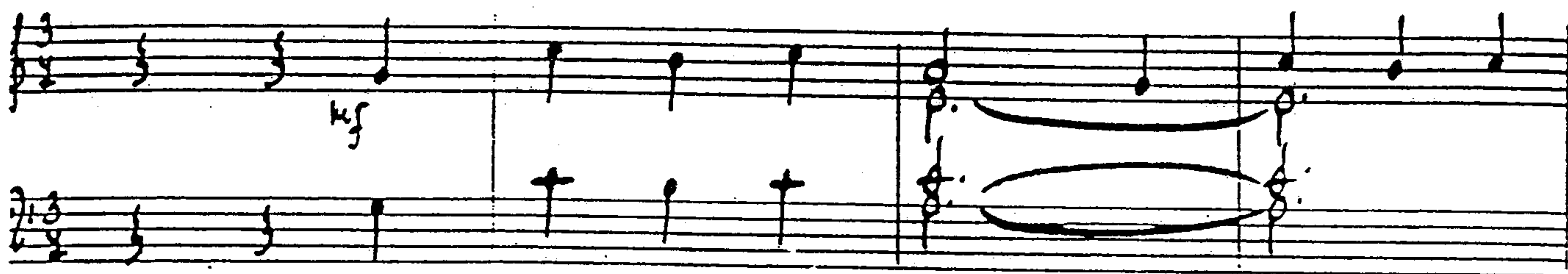
ver ə - li - ni!
give me your hand!

2.

ver ə - li - ni!
give me your hand!

Məşədi İbadın Gülnaz və Sənəmlə görüşü
Mashadi Ibad meets Gulnaz and Sanam

Andante con moto

-sən pick ba-den gü - the ğin such lü grace - a sün - ful cin - beau bül flo - da ti də - wers gö - ful rə - in rə - la sən it. sən dy.

Gülnaz Sənəm
Gulnaz Sanam

1. 2.
Ba - xa - san gül ya -
Loo - king at her flou-

na - ği - na o - la - san mäs - ti
ri - shing cheeks you be - come drunk and

xu - tip - mar. sy. De - No yə - am - sən use

heç -ment be - you lə will iş - have rət af - o - ter

-la - such maz a sən tip ö - sy, lə - be - sən lieve.

1. 2.

First system, measures 1-3. Treble clef, G4 quarter, A4 quarter, B4 quarter, C5 quarter. Bass clef, G3 half. Treble clef, D5 quarter, E5 quarter, F5 quarter, G5 quarter. Bass clef, D4 half. Treble clef, A5 quarter, B5 quarter, C6 quarter, D6 quarter. Bass clef, A3 half. A repeat sign is at the end of measure 3.

Second system, measures 4-6. Treble clef, D6 quarter, E6 quarter, F6 quarter, G6 quarter. Bass clef, D4 half. Treble clef, A6 quarter, B6 quarter, C7 quarter, D7 quarter. Bass clef, D4 half. Treble clef, E7 quarter, F7 quarter, G7 quarter, A7 quarter. Bass clef, D4 half. A repeat sign is at the end of measure 6.

Third system, measures 7-9. Treble clef, D6 quarter, E6 quarter, F6 quarter, G6 quarter. Bass clef, D4 half. Treble clef, A6 quarter, B6 quarter, C7 quarter, D7 quarter. Bass clef, D4 half. Treble clef, E7 quarter, F7 quarter, G7 quarter, A7 quarter. Bass clef, D4 half. A repeat sign is at the end of measure 9.

Gulnaz Sənəm
Gulnaz Sanam

Qo - ca kaf - tar sə -
You, old grumb - ler why
Qorx - ma- yır - san - mi
Aren't you af - raid that

-nə on beş yaş o - lan
do you need fif - teen years
ki a - xır - da gə - lə
the end will be ter - ri -

qız nə gə - rək? Qorx -
old nice la - dy? Aren't
ba - şa kə - lək?
ble tra- ge dy?

Gülnaz
Gulnaz

2.

sə - you nə are yüz e - yaş - qual lı on -

dul ly ar - to vad old ya - la - ra - dy, şar you

Hər ikisi
Both together

ay old də - dun - yə - der - nə k head ü - e -

zü - ven a it dog də will gö - not rər - lick

-sə you, ya - if la - he maz sees sən your ö - ug-

-lə - ly sən face, ü - e-

Məşədi İbad
Mashadi Ibad

Gö-
I

-rü -	rəm	ki	mə -	nə	sən	çox	ye-
see	you	pay	me	a	ve-	ry	keen
xu -	ram	ki,	a -	xır -	da	i -	ti
am	af -	raid	you	will	loose	your	head

1.

ti - rir - sən gö - zü - nü! Qor-
 a - ten - tion, my dar - ling! I
 ra - san lap ö - zü - nü!
 at the end my dar - ling!

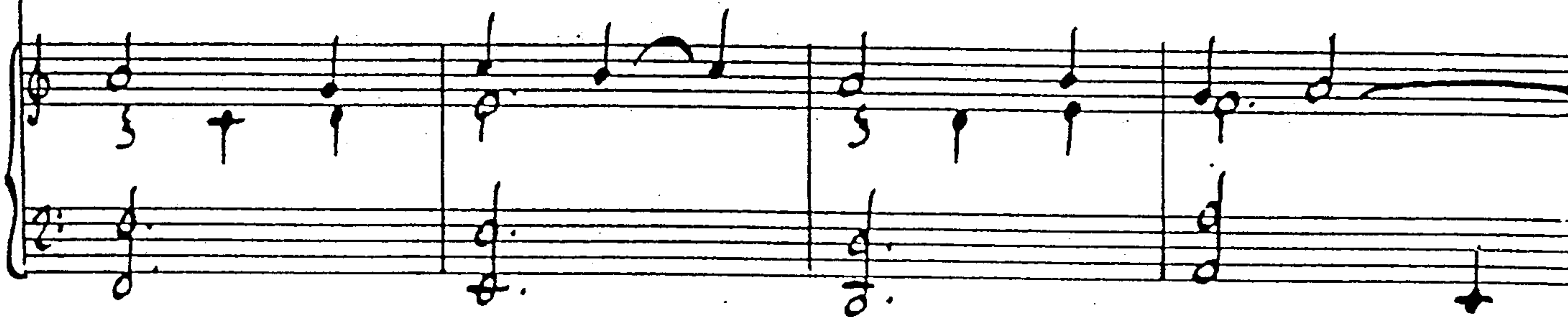
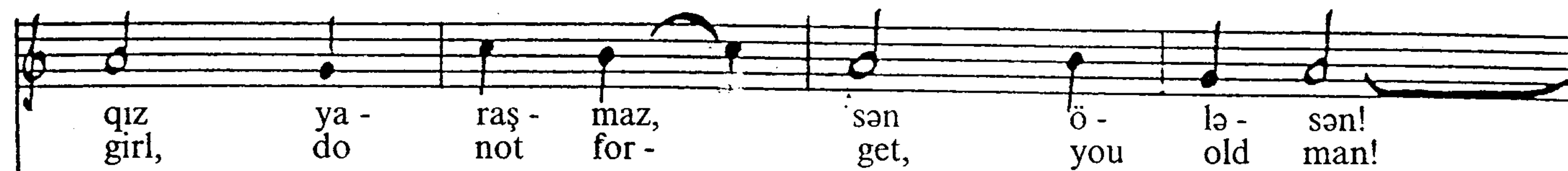
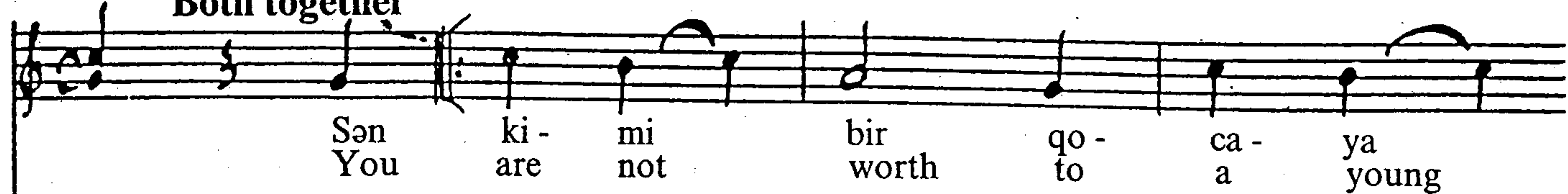
Gülnaz Sanam
 Gulnaz Sanam

2.

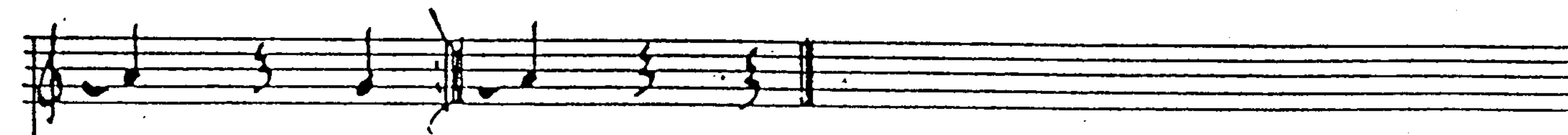
İs - tə - yir - sən ki, de - yim
 If you want to he - ar right -

mən sö - zü - mün lap dü - zü - nü
 ly, I can tell you ho - nest - ly.

Bir yerdə
Both together

1. 2.

Deyirlər ki, toy olacaq
They say, wedding soon will be played

Allegretto

De - yir - lər ki
 They say wed - ding
 Al - lah qoy - sa
 Thank God wed - ding

Rza bəy
Rza bey

toy o - la - caq, Məs - di I - bad qız a - la - caq
 soon will be played Mash - di I - bad will have a wife
 tez toy o - lar soy - lə gö - rak toy ha - çan - dir?
 soon will be played. Tell, when wed - ding will take a place?

Əsgər bəy
Askar bey

Həsən bəy
Hasan bey

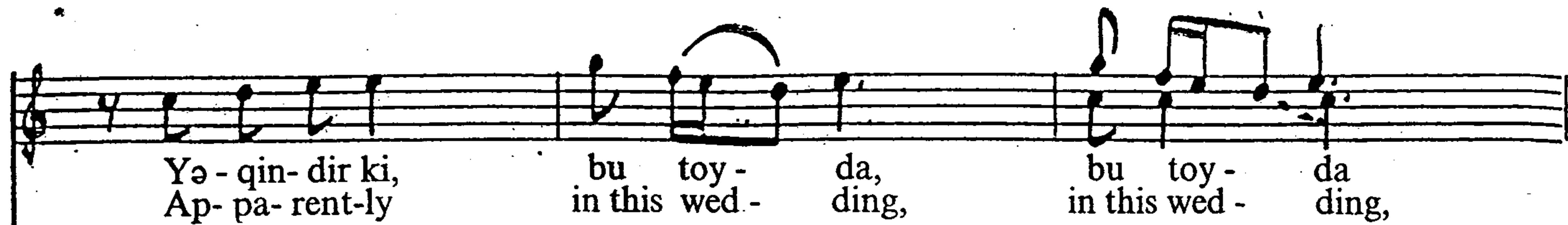
Söy - lə gö - rüm toy ha - çan - dir? İn - sa - al - lah
 Tell when wed - ding it will take a place? İn - sha - al - lah
 tez it will be played Soy - lə go - rak
 True the wed - ding

Xor (hamı)
chorus (all)

tez it toy will toy o - lar. will ha - can-dir? soon be played? Bəs nə və-də nə və-də toy o - la - caq? When the wed-ding the wed-ding will be play-ed?

Bəs nə və-də nə və-də toy o - la - caq? When the wed-ding the wed-ding soon will be played? Bəs nə və-də nə və-də When the wed-ding the wed-ding

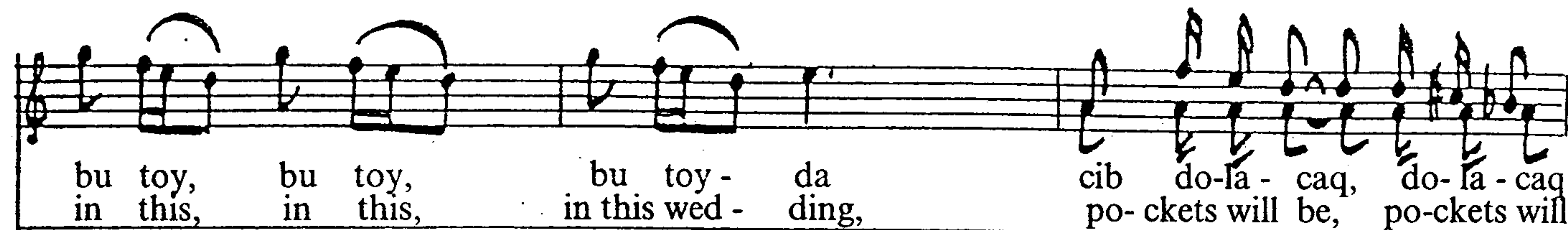
toy soon o - will la - caq? be played? Bəs nə və-də, When the wed-ding nə və-də the wed-ding toy o - be la - caq? play-ed?

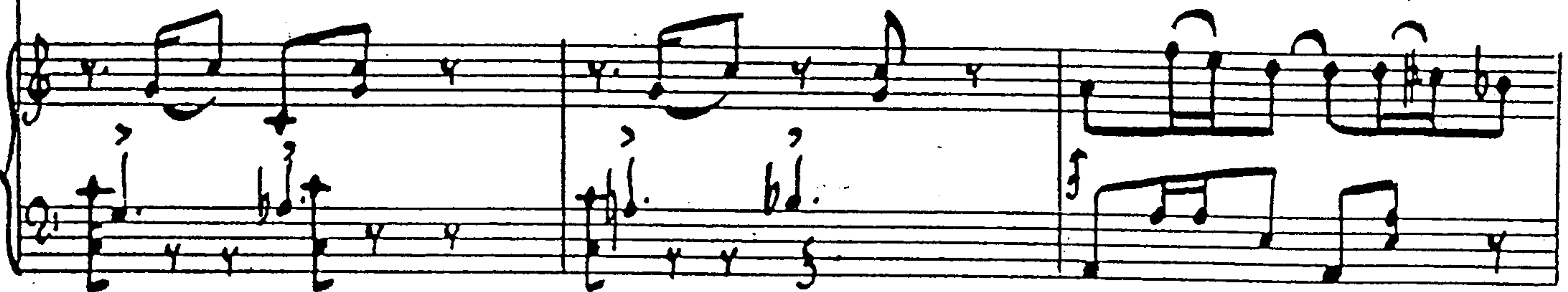
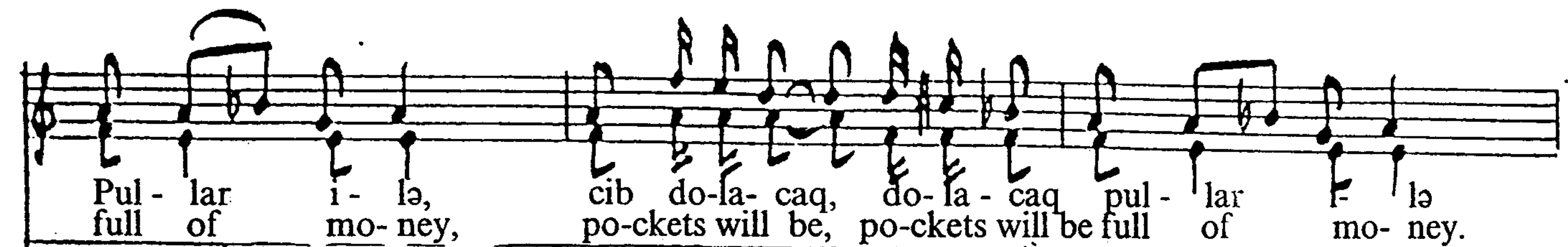
Yə - qin - dir ki, bu toy - da, bu toy - da
Ap - pa - rent - ly in this wed - ding, in this wed - ding,

Hasangulu bay Xor
Hasangulu bay Chorus

bu toy, bu toy, bu toy - da cib do - la - caq, do - la - caq
in this, in this, in this wed - ding, po - ckets will be, po - ckets will be

Pul - lar i - la, cib do - la - caq, do - la - caq pul - lar i - la
full of mo - ney, po - ckets will be, po - ckets will be full of mo - ney.

Bəs nə və - də, nə və - də toy o - la - caq? Bəs nə və - də, nə və - də
 When the wed-ding the wed-ding soon will be played? When the wed-ding the wed-ding

toy o - la - caq?
 soon will be played?

Məşədi İbadın davası

Mashadi Ibad and Hasan bey's scandal

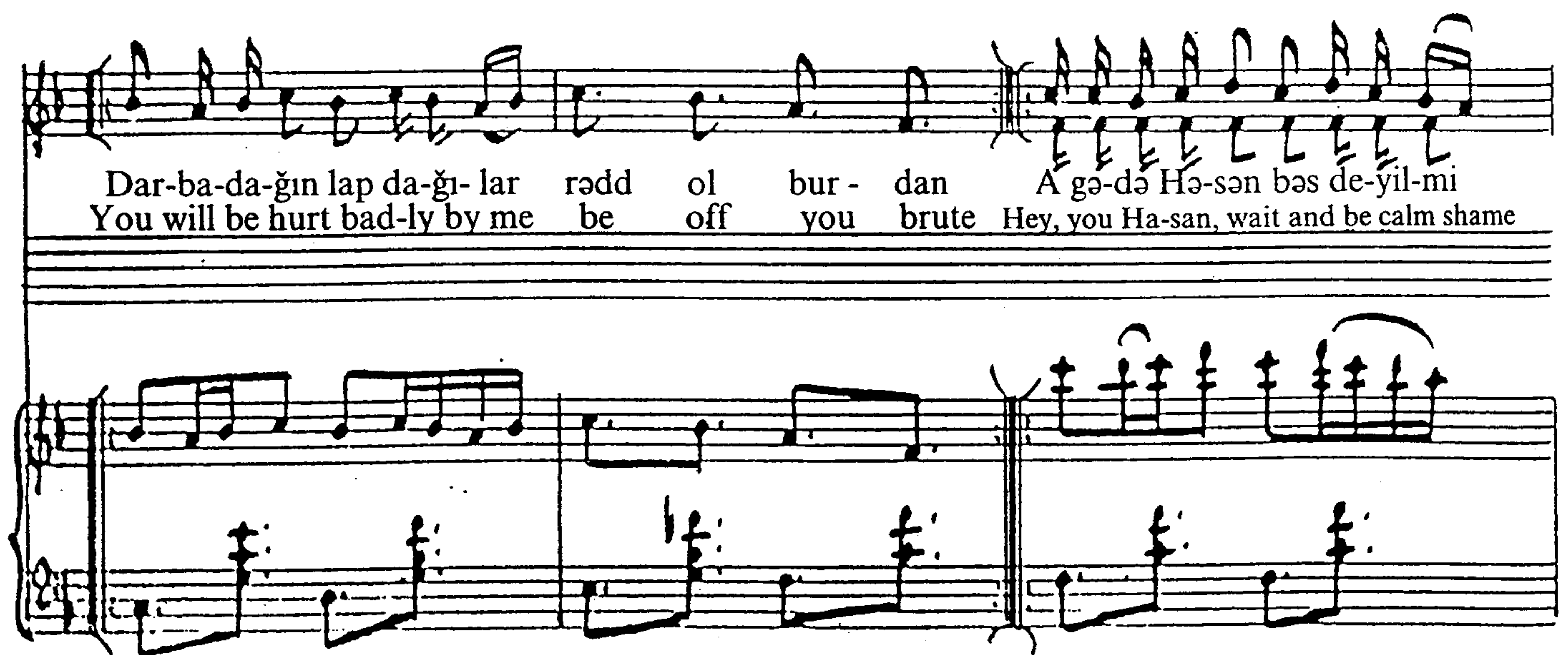
Allegro

Həsən bəy
Hasan bey

Mən sə-nə tay tuş de-yi-ləm vur - ram ağ - zın
You are not my equ-al I can hit you by head

Xor Chorus

Dar-ba-da-ğın lap da-ğı-lar rədd ol bur - dan A gə-də Hə-sən bəs de-yil-mi
You will be hurt bad-ly by me be off you brute Hey, you Ha-san, wait and be calm shame

eyb ol - sun ki in - te-li-gent o - la o - la sa - va - şır - san
on you my man in - tel-ec-tual per-son, you are why do you fight?

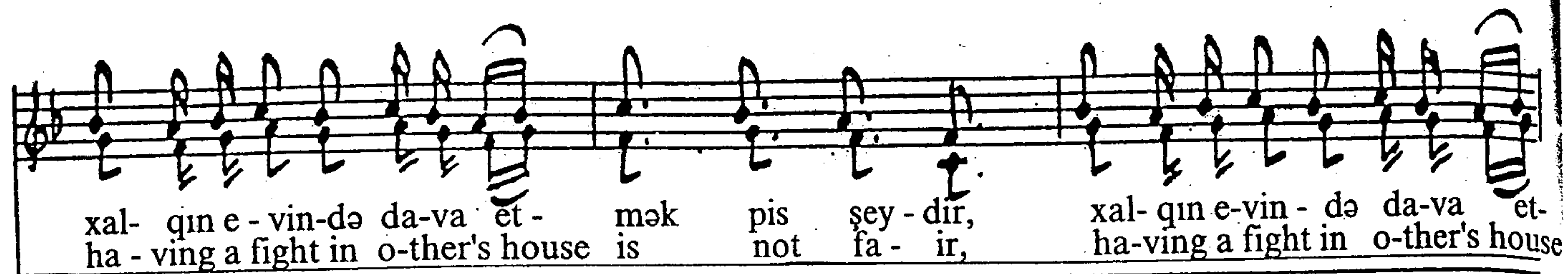
Məşədi İbad

Mashadi İbad

Bu-rax mə-ni ağ-zın ə-zim bu mür - tə - din mey-mun ö - zü o - la o - la
Let me smash nose and face of this god - less bad man. He is mon-key him-self, but in

Xor - Chorus

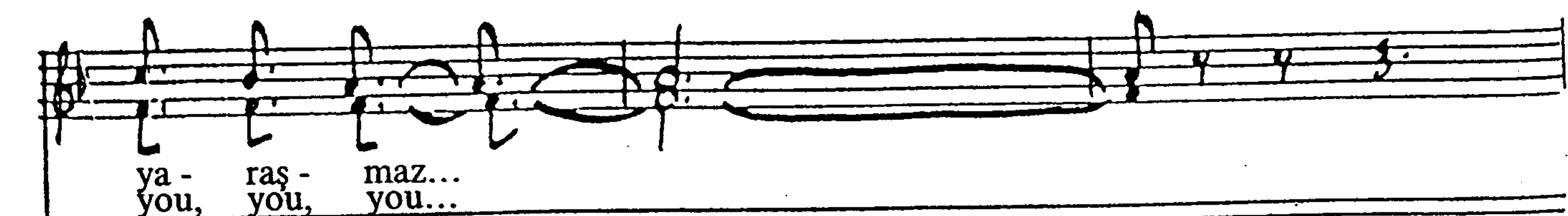
mə - nə de - yir. Ə - də a - yıb - dır si-zə bu rəf - tar rəf - tar
vain he calls me. Oh, you fel-lows shame-ful is such be - ha - vi - our

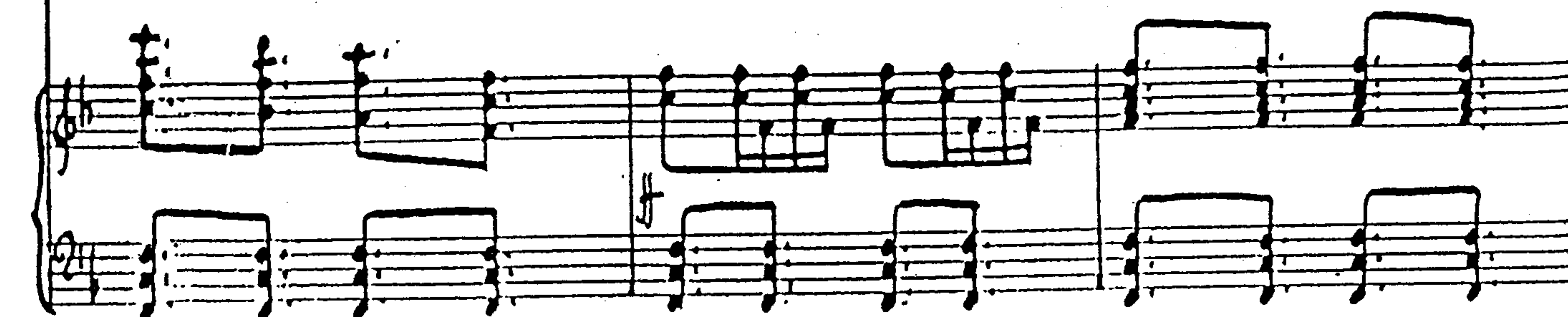
xal- qın e - vin - də da - va et - mək pis sey - dir, xal- qın e - vin - də da - va et -
 ha - ving a fight in o - ther's house is not fa - ir, ha - ving a fight in o - ther's house

-mək pis seydir, a - da - ma ya - raş - maz, a - da - ma ya - raş - maz, a - da - ma
 is not fair. It does not suit you, it does not suit you, it does not suit

ya - raş - maz...
 you, you, you...

II Səhnə

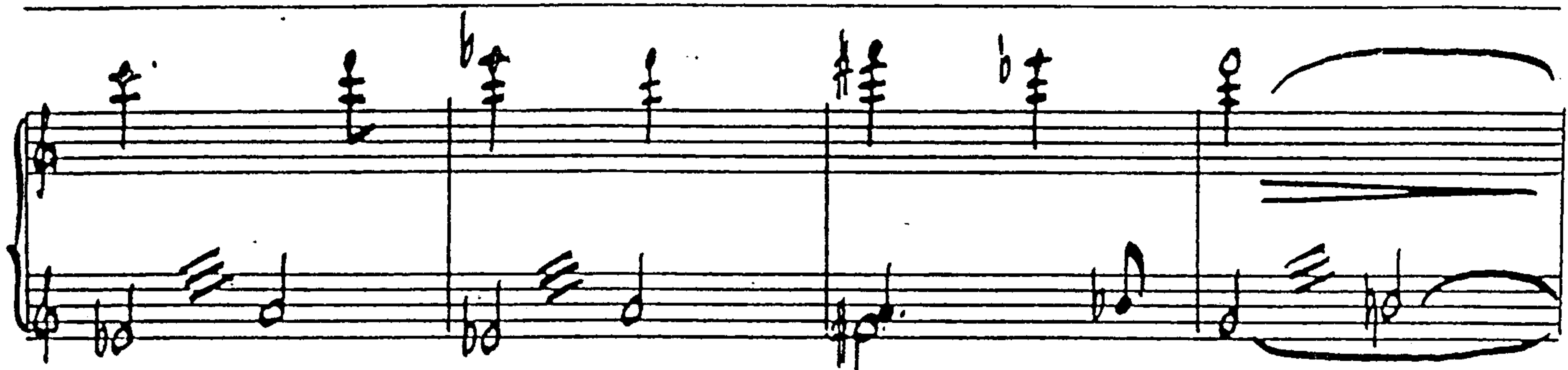
Act 2

№ 9

Sərvar və Gülnazın ariyası

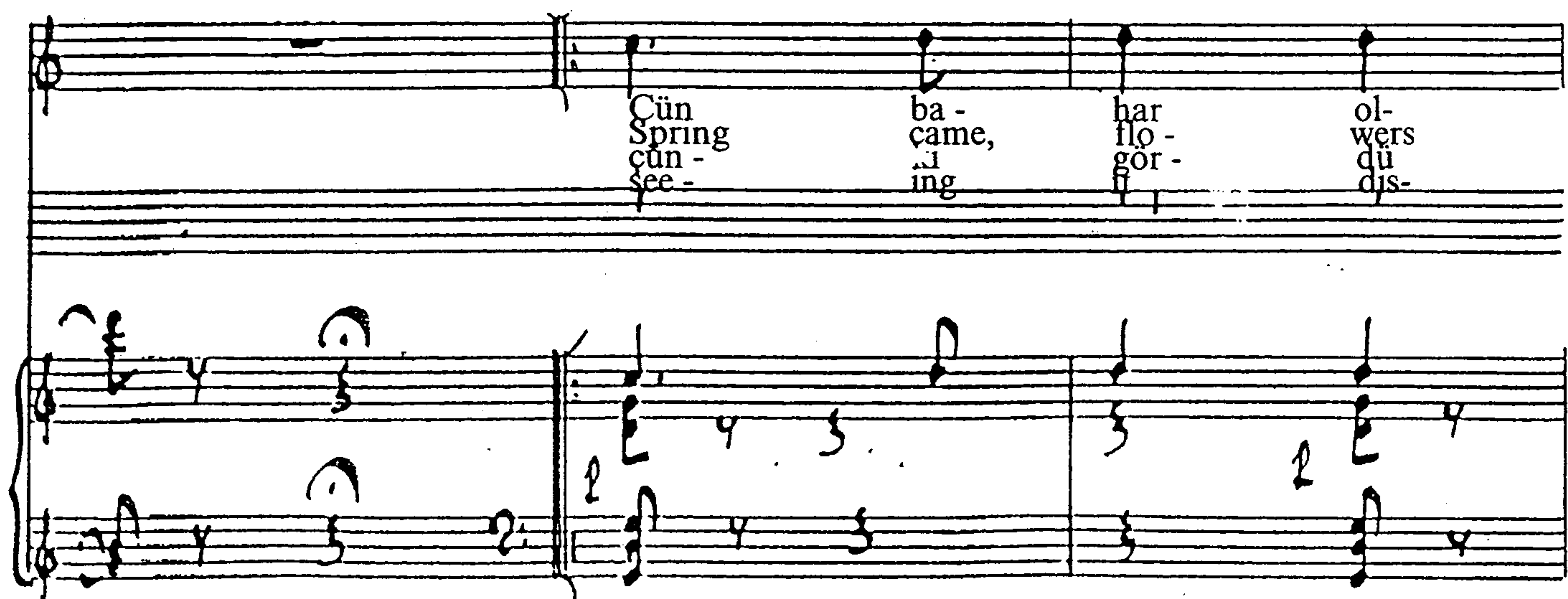
Sarvar and Gulnaz's aria

Andante moderato

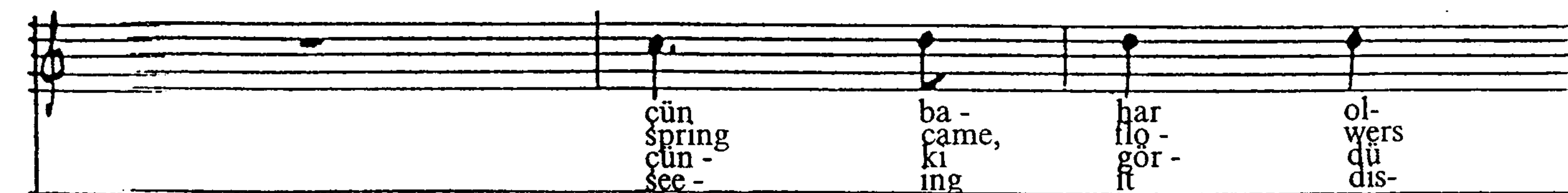
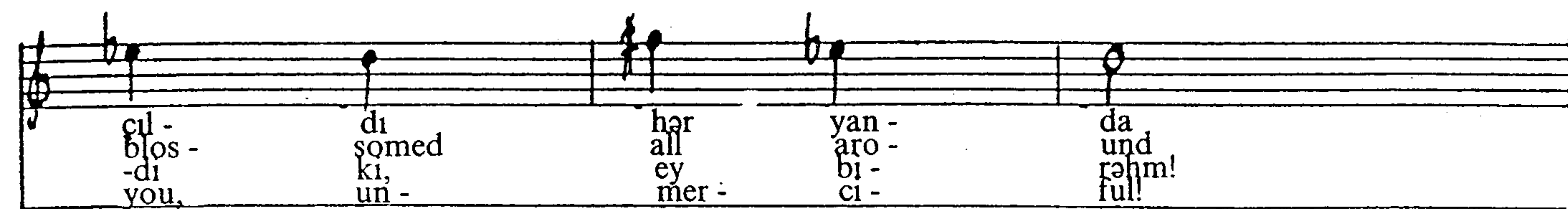

Sərvar Gülnaz

Sarvar Gulnaz

Cün Spring ba - çame, har ol-
cün - see - ing gör - du
dis-

-du a - cıl - dı, gül a - cıl - dı
blos - somed he - re Flo - wers blos - somed
xa - ri nigh - bü - bü - söy - la - di ki,
turbed nigh - tin - gale said, oh; you un-

her yan - da bü - bü - et - di
all aro - und nigh - tin - gale ex-
ey bi - reh - Sen - dö have yox - dur
mer - ci - ful! You not a

a - hu za - ri na - le çäk - di
pressed her con - cern she sobbed, sang her
es - qin o - du she not feel et-
fla - ming soul, you will not feel my

o - love - xu - du. Bül- bül et di
na - ly - song. Nigh - tin - gale ex -
te - ars, dan. You have not mu -
and sobs.

a - hu za - rı na - lə çək - di
pressed her con - cern she sobbed, sang her
es - qin o - du she hə - zər et -
fla - ming soul, you will not feel my

O - love - xu - du.
na - ly - song
te - ars, dan
and sobs.

The first system of the musical score consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a whole note, followed by a half note, and then a quarter note. The piano accompaniment features a series of chords and a melodic line in the right hand, with a bass line in the left hand.

lū mosso

The second system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a whole note, a half note, and a quarter note. The piano accompaniment includes a series of chords and a melodic line in the right hand, with a bass line in the left hand.

Sərvar
Sarvar

The third system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a whole note, a half note, and a quarter note. The piano accompaniment includes a series of chords and a melodic line in the right hand, with a bass line in the left hand.

A - şiq o - dur-
A - shig is who

ki ve - rib - dir ca - ni ni ol
sac - ri - fi - ces life for his love-

ca - na na
ly ja - nan.

1. 2.

Sərvar Gülnaz

Sarvar Gulnaz a tempo

Ver - mə - yib - sə ca - ni ni ol
If he can't sac - ri - fice, is not

a - şiq ol - maz ca - na na
sin - ce - re - ly love - ing man

Ver - mə yib - sə ca - nı nı ol
If he can't sac - ri - fice, is not

a - şiq ol - maz ca - na na
sin - ce - re - ly love - ing man.

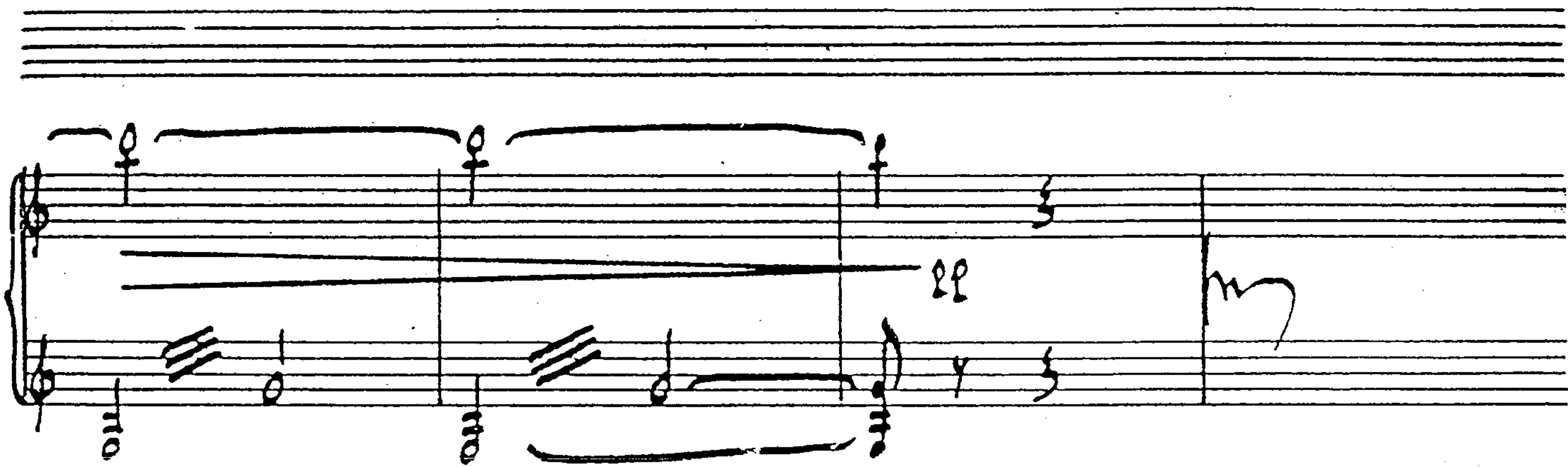
№ 10

Uzaqdan tütək səsi eşidilir
Melody of tutak is heard far away

Solo Flauto

Ad.lib

The musical score is written for a solo flute, marked 'Ad.lib' (Ad libitum). It consists of four systems of staves. Each system has a treble staff and a bass staff. The treble staff contains the melody, which is a series of notes with various slurs and ties. The bass staff contains a continuous accompaniment of eighth notes. The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and dynamic markings. The melody is written in the treble staff, and the bass staff contains a continuous accompaniment of eighth notes. The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and dynamic markings.

Sərvər və Gülnazın mahnısı
Sarvar and Gulnaz's song

Moderato assai

Gö - zə - lim - sən sən mə - nim
You are my love and beau - ty
Meh - ri - bə - nim həm - də - mīm
My friend and my com - pa - niön.

Də-xi yox-dur heç qə-mim çox şü-kür sə-nə³
 I have no grief and ca-re. Thank you so much my

ey xu-da ol-ma-dıq biz əğ-ya-ra fə-da
 great good-ness, you pre-sent us love and hap-pi-ness.

2. ya-ra fə-da
 and hap-pi-ness.

Sən mə - nım-sən
You are mine and
Dər-di - mə tap-
You are a drug

Mən sə - nın o - la bil - məz öz - gə - nın
I am yours we can't be - long to - nin
-dim də - ya gal - ma - di heç bir o - thers.
for my love. We have no grief and ca - re

Sən mə - nim-sən, mən sə - nin o - la bil - məz
 You are mine and I am yours we can't be - long
 Dər - di - mə tap - dım də - va qal - ma - di heç
 You are a drug for my love. We have no grief

Oz - gə - nin hə - mi bir can, bir tə - nin
 to O - thers. We're one bo - dy, and one soul.
 bir cə - fa a - xır ki gör - duk sə - fa
 and ca - re. At last we found hap pi ness.

çox şü - kür sə - nə, ey xu - da, ol - ma-di biz - də
 thank you so much my great good-ness, you pre-sent us love

1. ya - ra fə - da,
and hap - pi - ness,

2. ya - ra fə - da,
and hap - pi - ness,

ya - ra fə - da,
and hap - pi - ness,

5

3

3

ya - ra fə - da,
and hap - pi - ness,

22

№ 12

Qoçuların xoru
Chieftains' song

Tempo marcia

Xor
Chorus

Ey kim - sən or - da
Hey, who is the - re,

aç qa - pı - nı!
o - pen the door!

Aç qa - pı - nı gə - lək sə -
O - pen the door, we are co -

-ni ö! - dü - rək!
ming to kill you!

Piş - to do - lu - dur
Pis - tols with bul - lets

ha - zır et - mi - şik.
are rea-dy for you.

Aç qa - pı - nı gə-lək sə-
O - pen the door, we are co-

ni ö! - dü - rək!
ming to kill you!

Ey kim - şən or - da
Hey, who is the - re,

aç qa - pı - nı! Aç qa - pı - nı gə-lək gö-
o - pen the door! O - pen the door, we are co-

rək, kim - dir o! Ey kim - sən or - da
ming to see you! Hey, who is the - re,

aç qa - pı - nı! Aç qa - pı - nı gə-lək sə-
o - pen the door! O - pen the door, we are co-

Gül'naz-Gulnaz

-ni ö-l dü-rək! Ah, Sər-
ming to kill you! Oh, Sar-
vər, qor-xu-
var, I'm af-

ram. Sə- ni öl- dü- rər bun-
raid. They are go- ing to kill

lar. Gəl tez bur- dan qa-
you. Let's run from here a-

-çaq, tez ge - dək öz - gə sə - hə -
-way, let's run to a - no - ther ci-

-rə. Ah, Sər - vər, qor - xu -
-ty. Oh, Sar - var, I'm af-

-ram aç - ma gəl qa - pı - nı
raid, I beg don't o - pen the

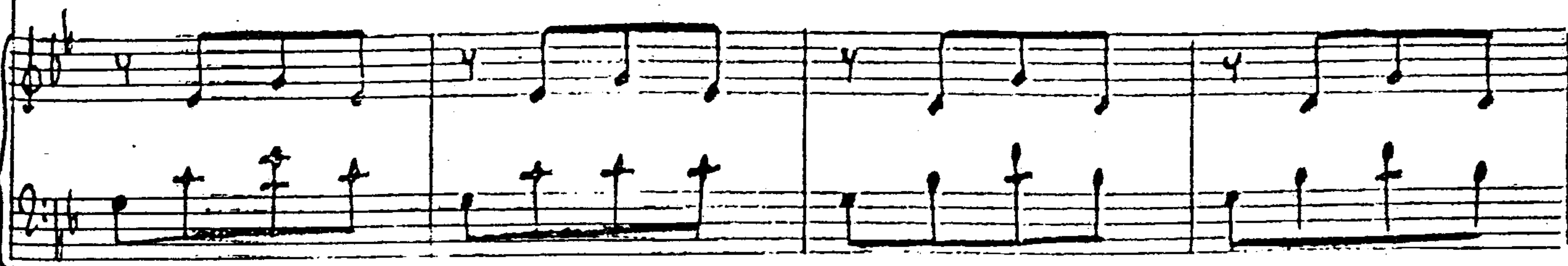
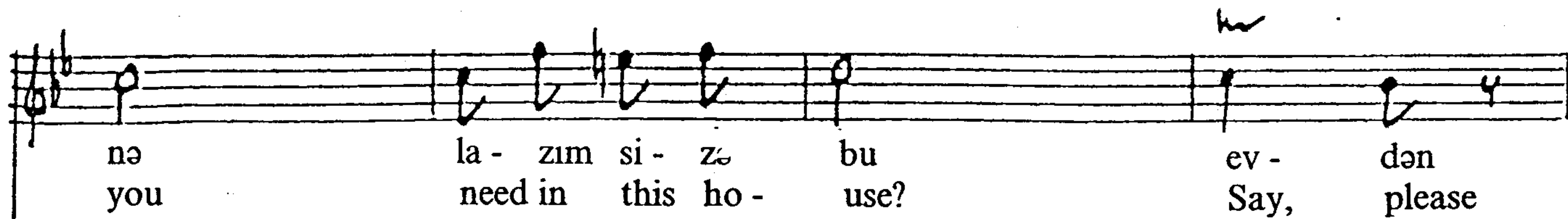
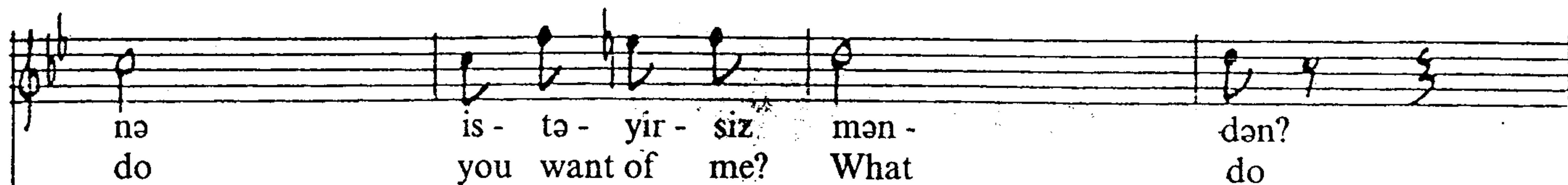
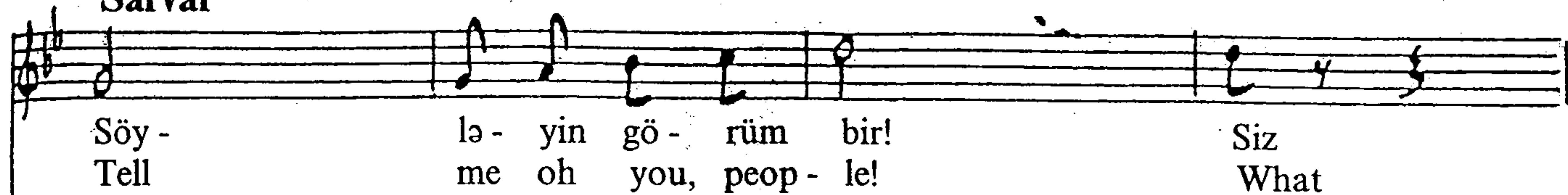
sən! door! Aç - If san you sə - ni öl - dü - o - pen the door

-rər the qo - çu - nun gül - lə - si chief - tains' bul - lets will kill

Xor
Chorus

gəl bə-ri, Sər - vər, gəl! Aç qa - pı - nı! You run Sar-var, let's run! O - pen the door!

Sərvər
Sarvar

ta xal - qin qa - pi - sin - dan?
 why have you come to this door?

Qorx - mu - ram men siz - den
 I'm not af - raid of you

her ne bil - se - niz e - din
 you can do what you want, it's

Yax - şı - sı bu - dur siz ge - din
Bet - ter you get a - way, go to

Xor
Chorus

öz iş - gü - cü - nü - zə Sən-
your bu - si - ness and work. You

sən Məş - di İ - ba - dın gəl-
snatched Ma - sha - di I - bad's, his

-nin lo - ə - lin - dən a - lan, sən-
yal bride from his hand, you

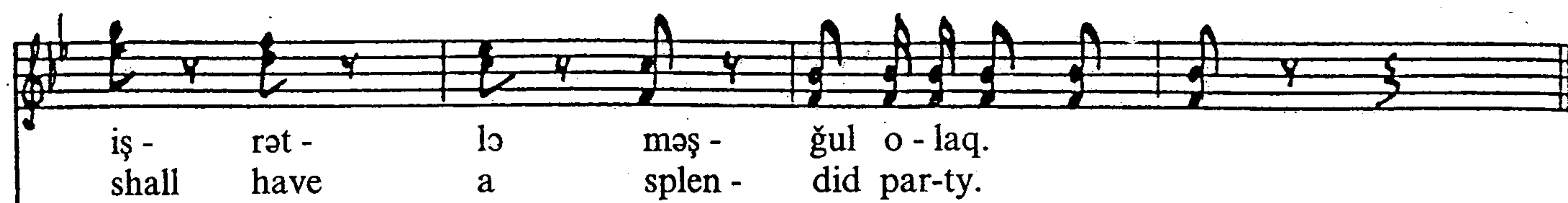
-sən xal - qın e - vin yı - xan, sən-
made him ve - ry un - hap - py, you

-də var - dır çox gü - nah. Gəl-
have too much sin and fault. We've

-dik sə - ni öl - 'dū - rək ta -
come to shoot and kill you. Let

ki Məş-di xoş öl - sun. Gəl-
Ma - sha - di be much pleased. He

dik on - dan pul a - laq eyş
will give us much mo - ney, we

iş - rət - lə məş - ğul o - laq.
shall have a splen - did par-ty.

Sərvərlə Rüstəm bəyin söhbəti
Sarvar's talk with Rustam bey

Allegretto

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line with a treble clef and a 3/4 time signature, containing four measures of whole notes. The middle staff is a piano accompaniment line with a treble clef, featuring a melody of eighth notes with slurs and a dynamic marking of *mf*. The bottom staff is a piano accompaniment line with a bass clef, containing a bass line of eighth notes.

The second system of the musical score also consists of three staves. The top staff is a vocal line with a treble clef and a 3/4 time signature, containing four measures of whole notes. The middle staff is a piano accompaniment line with a treble clef, featuring a melody of eighth notes with slurs and a dynamic marking of *mp*. The bottom staff is a piano accompaniment line with a bass clef, containing a bass line of eighth notes.

musical notation for the first system, including a vocal line and piano accompaniment.

Xor
Chorus

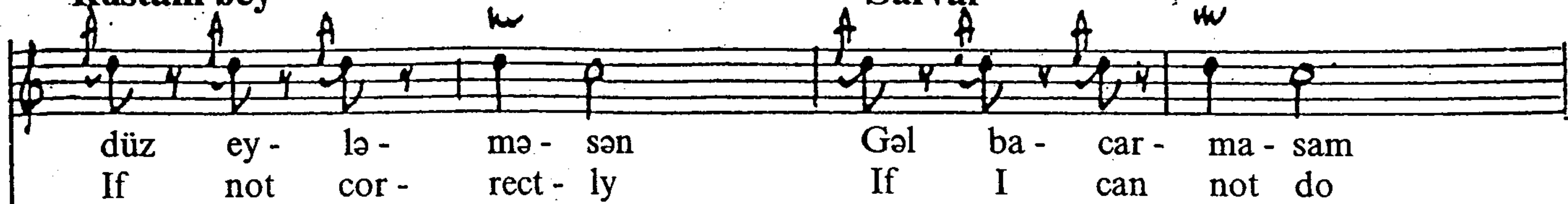
Ba - ba - lin Sar - var is Sər - vət̄y rin boy - this nu - mat - na ter

Sərvər
Sarvar

Hər - gah i - ş̄i düz ey - lə - mə - səm,
If I do not plan case cor - rect - ly,

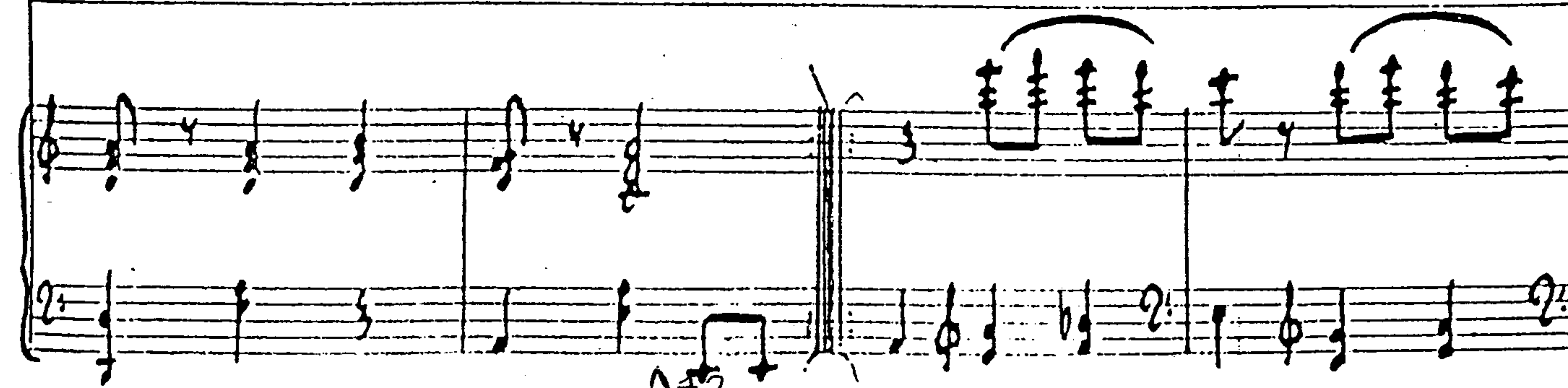
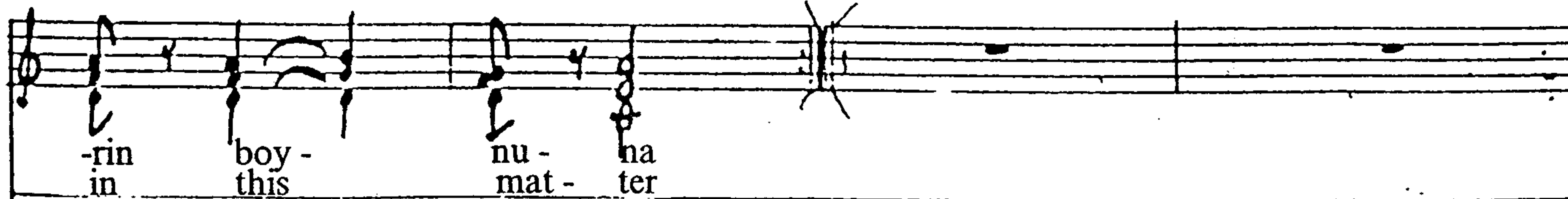
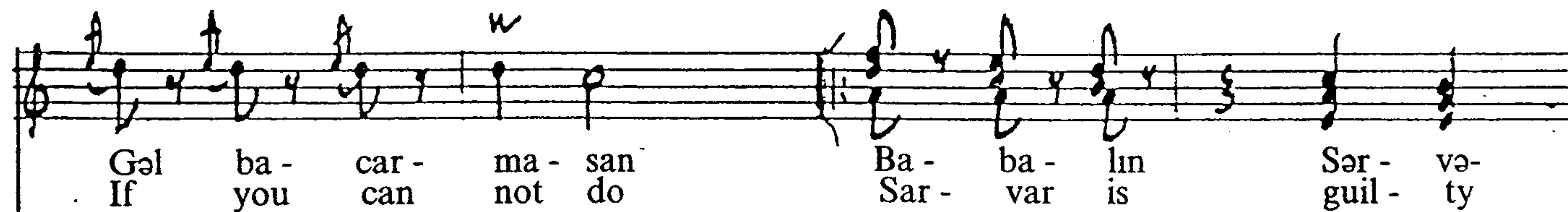
Rüstəm bəy
Rustam bey

Sərvər
Sarvar

Rüstəm bəy
Rusram bey

Xor
All sing

Handwritten musical score system 1. The system consists of three staves. The top staff contains a few notes and rests. The middle staff features a melodic line with a slur over four notes, followed by a rest and a note. The bottom staff contains a bass line with several notes and rests. There are some handwritten annotations, including a '2' and a 'b' (flat) symbol.

Handwritten musical score system 2. The system consists of three staves. The top staff contains a few notes and rests. The middle staff features a melodic line with a slur over four notes, followed by a rest and a note. The bottom staff contains a bass line with several notes and rests. There are some handwritten annotations, including a '2' and a 'b' (flat) symbol.

Handwritten musical score system 3. The system consists of three staves. The top staff contains a few notes and rests. The middle staff features a melodic line with a slur over four notes, followed by a rest and a note. The bottom staff contains a bass line with several notes and rests. There are some handwritten annotations, including a '2' and a 'b' (flat) symbol.

Camaat Məşədi İbadı məzəmmət edir
People blame Mashadi Ibad

«Heç belə iş olmaz»
“It can't be so, my man!..”

Moderato

mf

Xor - All sing

w

Ə - zəl - dən aş-
You were the - ir
De - din qə ca
You thought to mar-

-nay - na - -lıq - ry
din tive da to
yad be - bir a
ol - came qız grace -
dun a - ful
nə - stran - la -
dən ger san girl

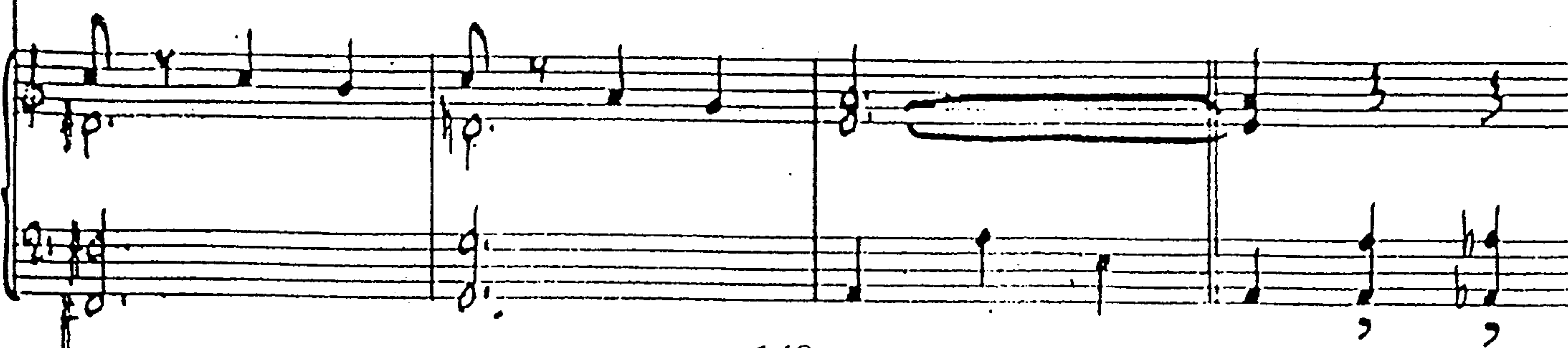
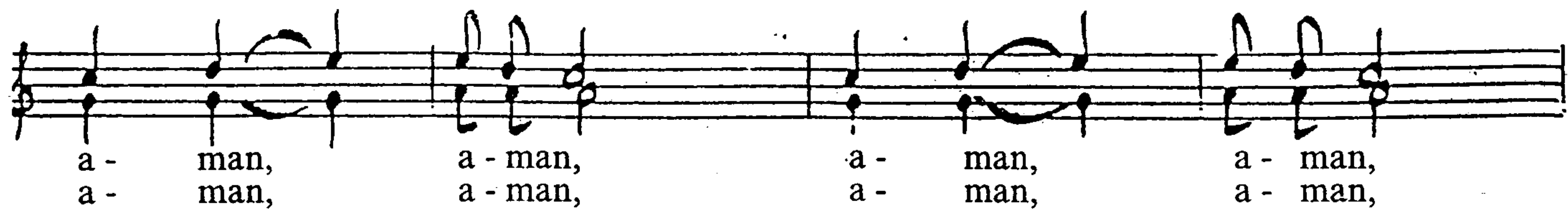
Ə - zəl - dən aş - nay - din yad ol -
You were the - ir na - tive be - came
De - din qo - ca - lıq - da bir qız
You thought to mar - ry to a grace -

-dun a - a - ful
nə - stran - la - young
dən? ger. san? girl.
Sə - ni qo - yub
You were a - ban -
Ca - van qı - zı
Tö mar - ry a

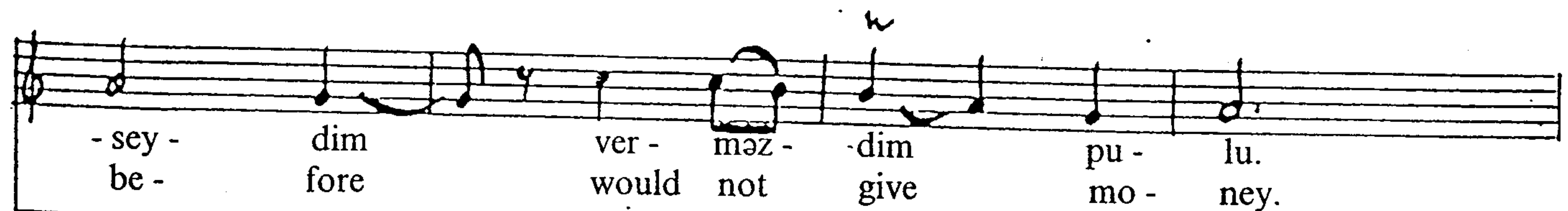
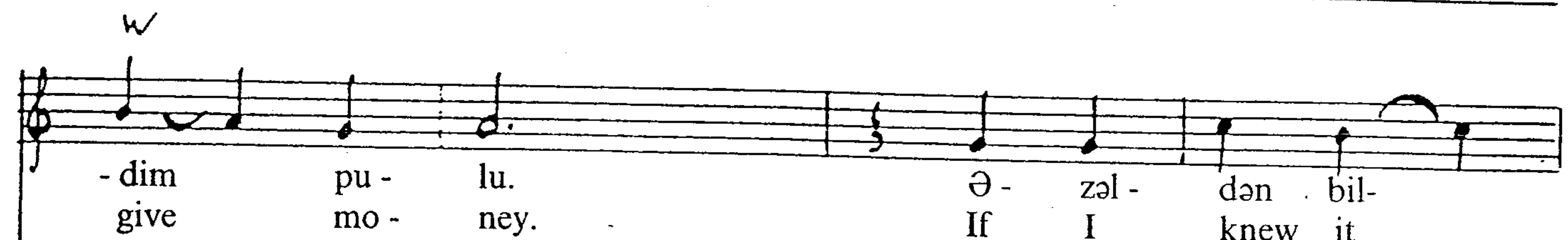
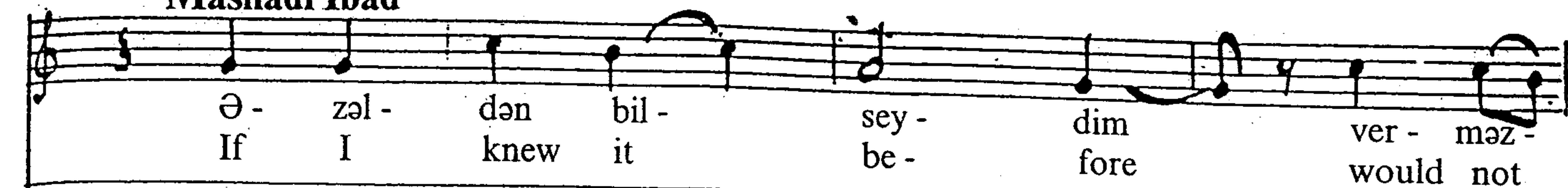
qac - dened di o na - zik be - den!
 a - by lib that ten - der wo - man!
 young girl and keep her at san home.

Ay be - lə iş ol - maz! Ba - lam,
 It can't be so, my man! Hey ba - lam,

heç be - lə iş ol - maz!
 It can't be so, my man!

Məşədi İbad
Mashadi Ibad

Xəl - qin ey - lə - məz - dim ci - bi -
The cün - ning peo - ple would not use

-ni do - lu. Ay ma - ra - lım Gül-
my mo - ney. Oh my love - ly Gul-

-nəz, ba - lam, ay cey - ra - nım Gül-
-nəz, hey ba - lam, oh my love - ly Gul-

-nəz, ba - lam, ay cey - ra - nım Gül-
-nəz, hey ba - lam, oh my love - ly Gul-

-nəz, ba - lam, ay cey - ra - nım Gül-
-nəz, hey ba - lam, oh my love - ly Gul-

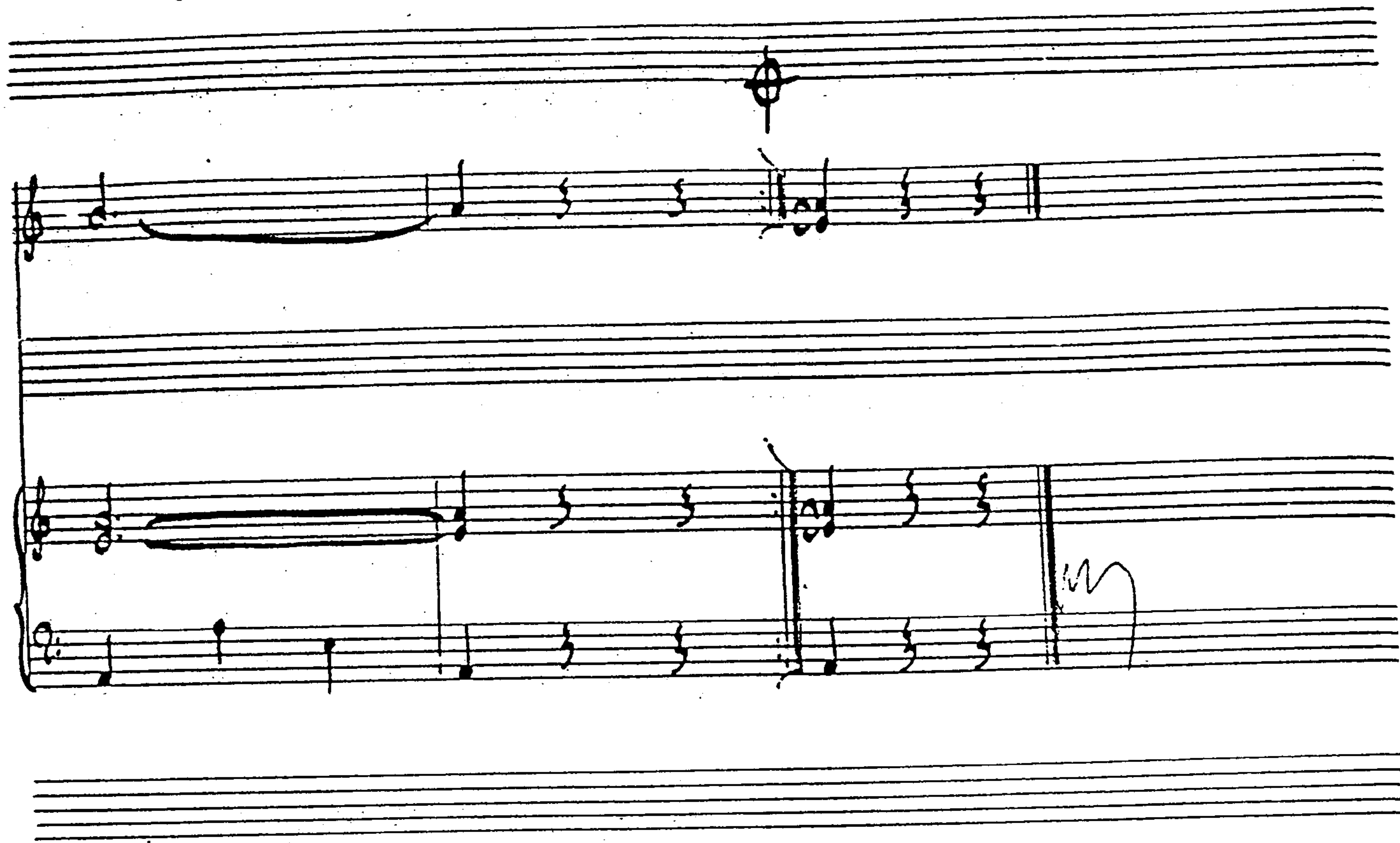
-nəz, ba - lam, ay cey - ra - nım Gül-
-nəz, hey ba - lam, oh my love - ly Gul-

-naz. A - man, a - man,
-naz. A - man, a - man,

a - man, a - man, ay ma - ra - lım Gül-
a - man, a - man, oh my love - ly Gul-

-naz, ba - lam, ay cey - ra - nım Gül-
-naz, hey ba - lam, oh my love - lv Gul-

-naz.
-naz.

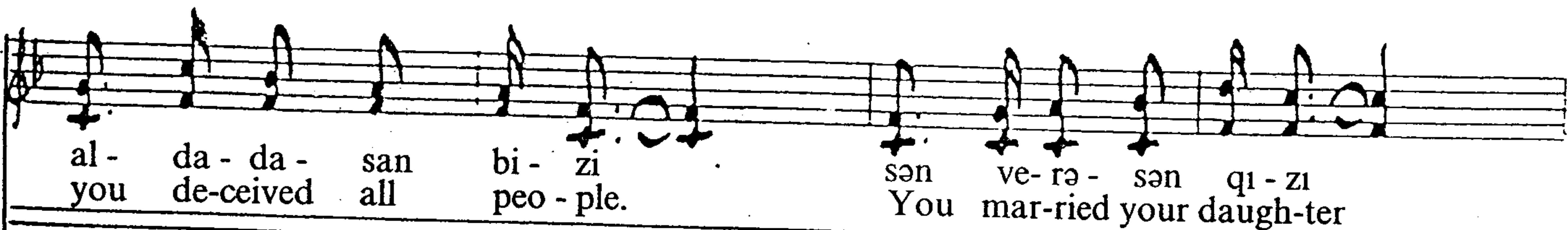
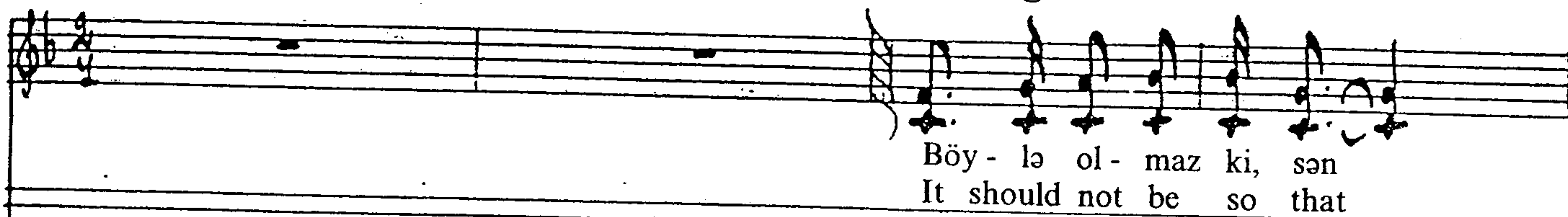

№ 15

Camaat Rüstəm bəyə müraciət edir
People address to Rustam bey

«Böylə olmaz ki, sən...»
"It shouldn't be so that you..."

Xor
All sing

Öz-gə a - da - ma ə - rə get - sin.
 Off a - no - ther per - son you gave her,
 Bəs bu ki - şı ya - zıq ne - cə
 but what have this po - or man to

et - do sin, öz - gə a - da - ma ə - rə get - sin.
 then, off a - no - ther per - son you gave her,
 et - do sin, öz - gə a - da - ma ə - rə get - sin.
 then, off a - no - ther per - son you gave her,

Fine Məşədi İbad
 Mashadi Ibad

Bəs bu ki - şı ya - zıq ne - cə et - sin,
 But what have this po - or man to do then.
 Al - la - ha and ol -
 I swe - ar by God

-sun
he -

bu - dur de - yi - rəm!
re is my last word.

Qı-zı mə-nə, qı-zı mə - nə gə-rək ve-rə - sən, hey! Ver - mə - sən hər-
You have to give my be-loved, you have to give my be - loved! If you don't give

Xor Məşədi İbad Xor
All sing Mashadi İbad All sing

-gah her, ver-mə - sən if you don't ey - I lə - rəm shall dis- bəd - grace nam, you, ver-mə - sən if you don't

Məşədi İbad
Mashadi Ibad

çün - ki mən bir a - da - mam bax - ma - ram bə -
be - cause I am such a per - son I won't know

Xor
All sing

-yə.
the bey.

Çün - ki o bir a - dam - dır
Be - cause he is such a per -

bax - maz o bə - yə.
-son he won't know the bey.

№ 16

Xor - Chorus

Camaat Məşədi İbadı təbrik edir
People congratulate Mashadi Ibad

Allegro moderato

The piano accompaniment for the first system of the chorus. It features a treble and bass staff. The treble staff has a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The melody consists of eighth and quarter notes, with several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket). The bass staff provides harmonic support with chords and single notes.

Xor

All sing

The vocal and piano accompaniment for the second system of the chorus. The vocal line is written on a single staff with lyrics in Azerbaijani and English. The lyrics are: "Məş - di İ - bad" and "Mash - di I - bad". The piano accompaniment continues with the same musical style as the first system, featuring a treble and bass staff with chords and single notes.

çox mü - ba - rək ol - sun! To - yun sə -
 we'all con - gra - tu - late you! May your wed -

-nin
 -ding

çox mü - ba - rək əst!
 be gay and mer - ry!

Məşədi İbad - Mashadi Ibad

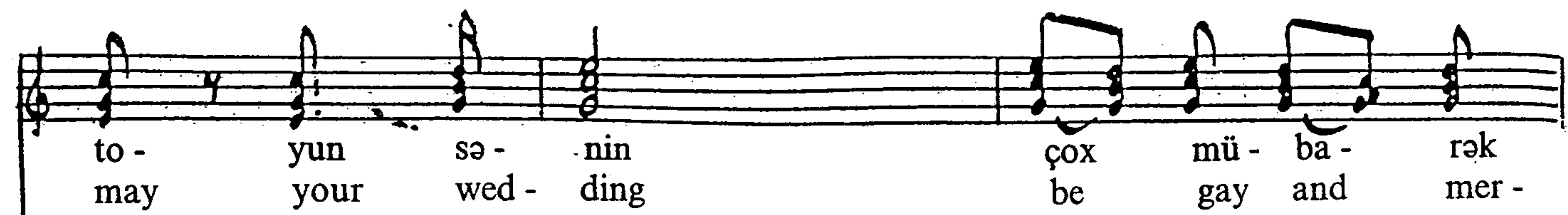
Çox sağ o - lun çox da ra - zı -
 Thank you a lot, I am much pleased

-yam mən! Zəh - mət çə - kib
with you! For what you've done

Xor
Chorus

iş dü - zəlt - di - niz! Məş - di İ-
I'm ob - liged to you! Mash - di I-

-bad, çox mü - ba - rək ol - sun!
-bad, we'all con - gra - tu - late you!

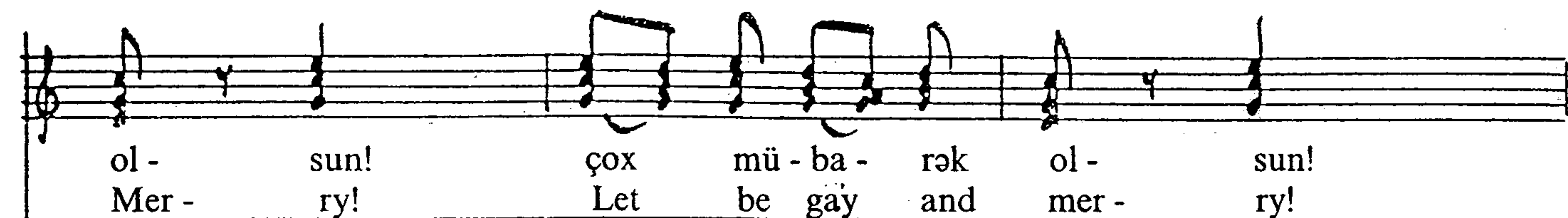

to - yun sə - nin
may your wed - ding

çox mü - ba - rək
be gay and mer -

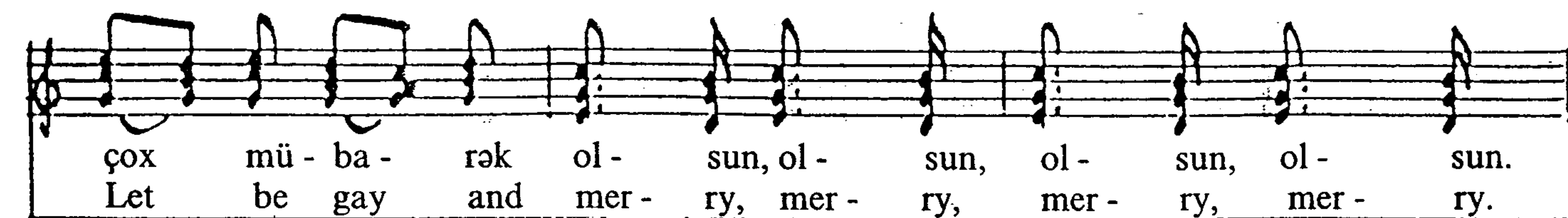

əst!
ry!

ol - sun!
Mer - ry!

çox mü - ba - rək ol - sun!
Let be gay and mer - ry!

çox mü - ba - rək ol - sun, ol - sun, ol - sun, ol - sun.
Let be gay and mer - ry, mer - ry, mer - ry, mer - ry.

Hey...
Hey...

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in treble clef, featuring two measures of whole notes with lyrics 'Hey...' and 'Hey...' respectively, followed by a quarter note and a half note. The middle staff is a piano accompaniment in treble clef, with four measures of eighth notes. The bottom staff is a piano accompaniment in bass clef, with four measures of eighth notes and triplets. The system concludes with a double bar line.

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in treble clef, featuring four measures of whole notes. The middle staff is a piano accompaniment in treble clef, with four measures of eighth notes. The bottom staff is a piano accompaniment in bass clef, with four measures of eighth notes and triplets. The system concludes with a double bar line.

III akt

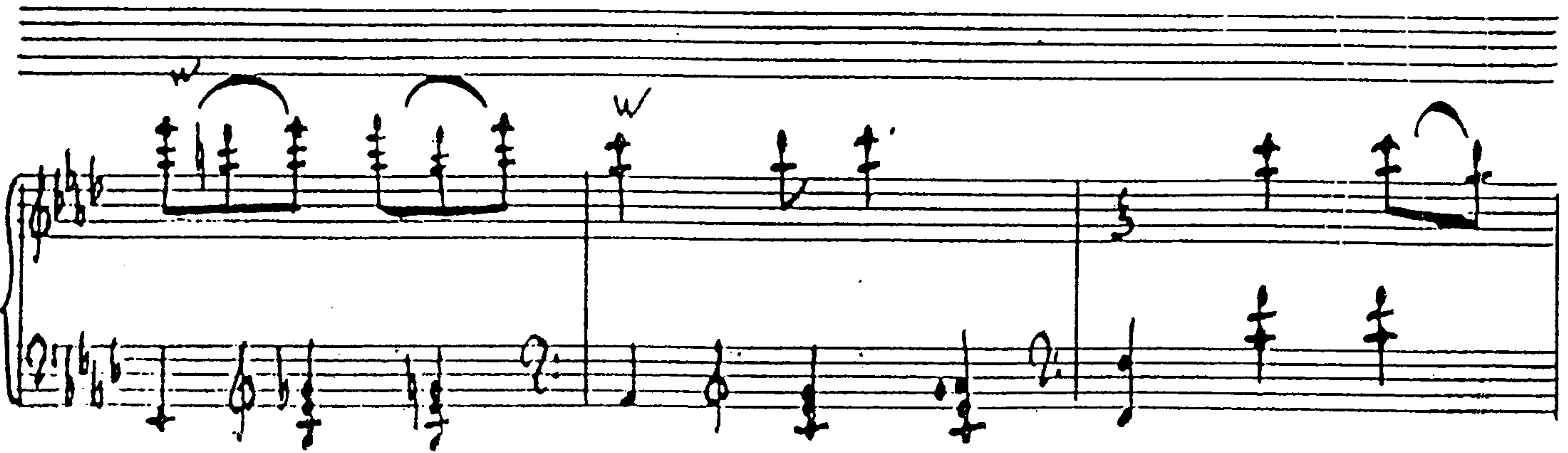
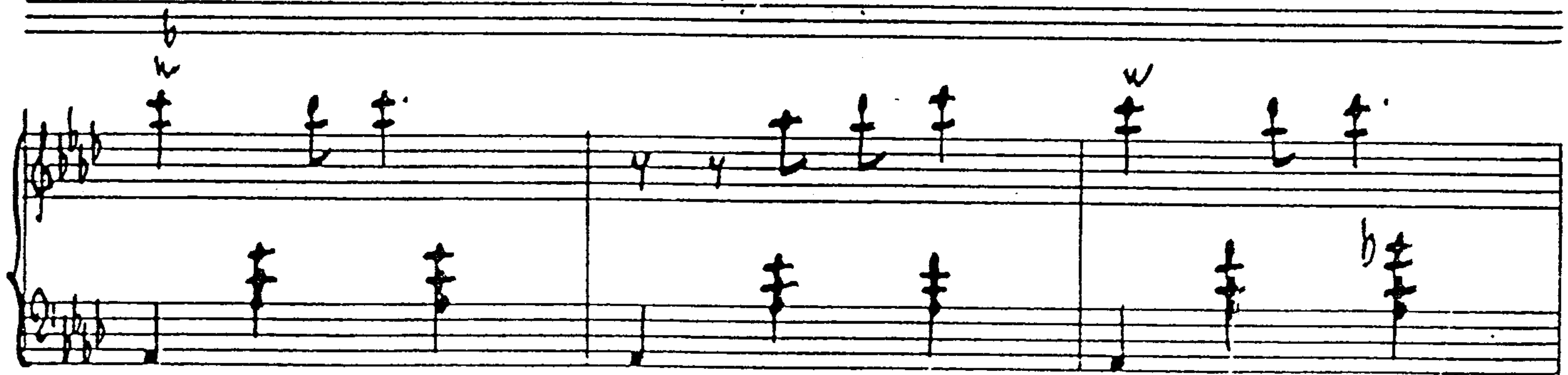
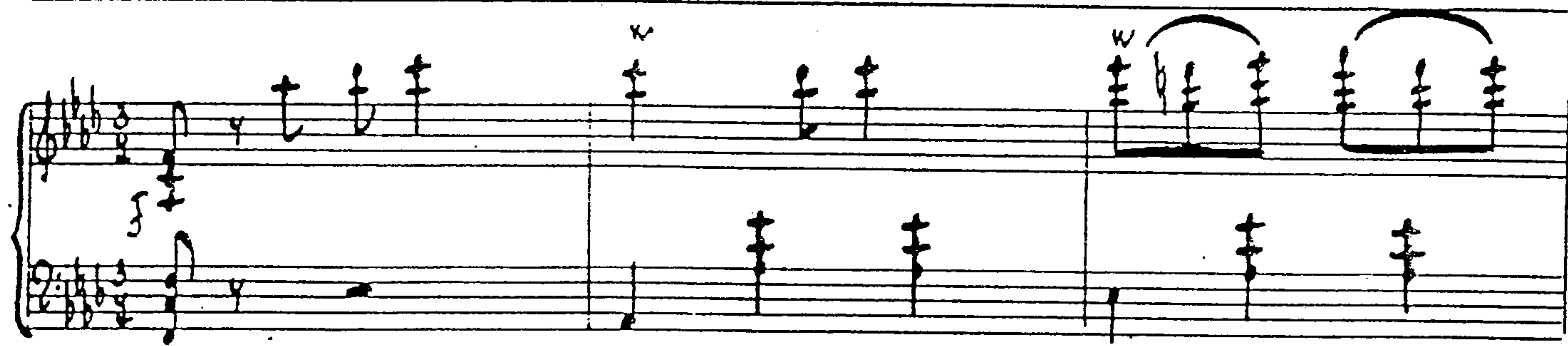
Act 3

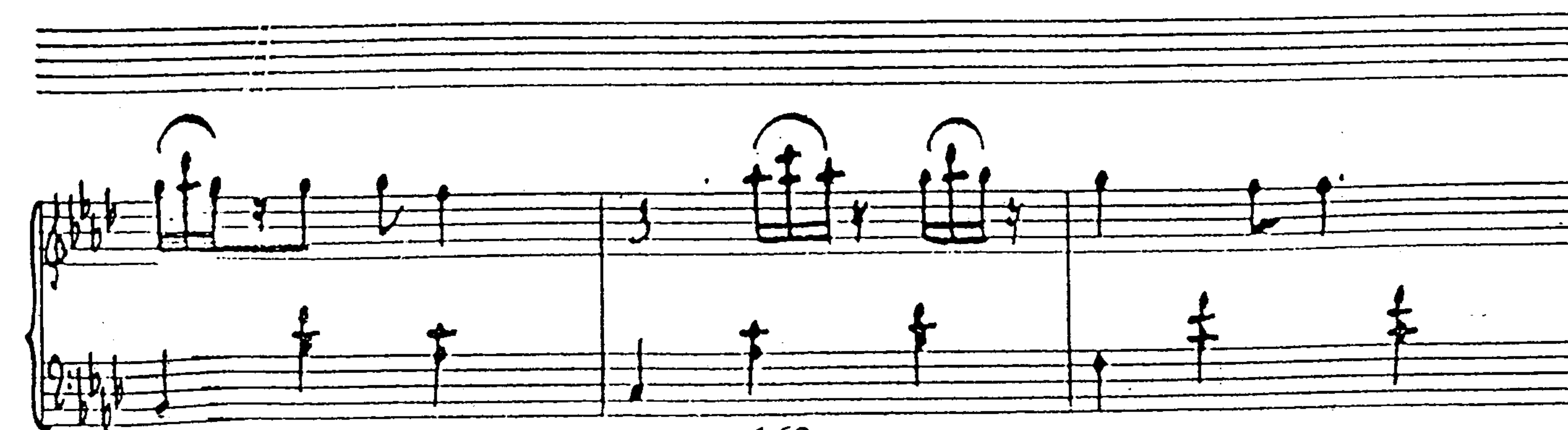
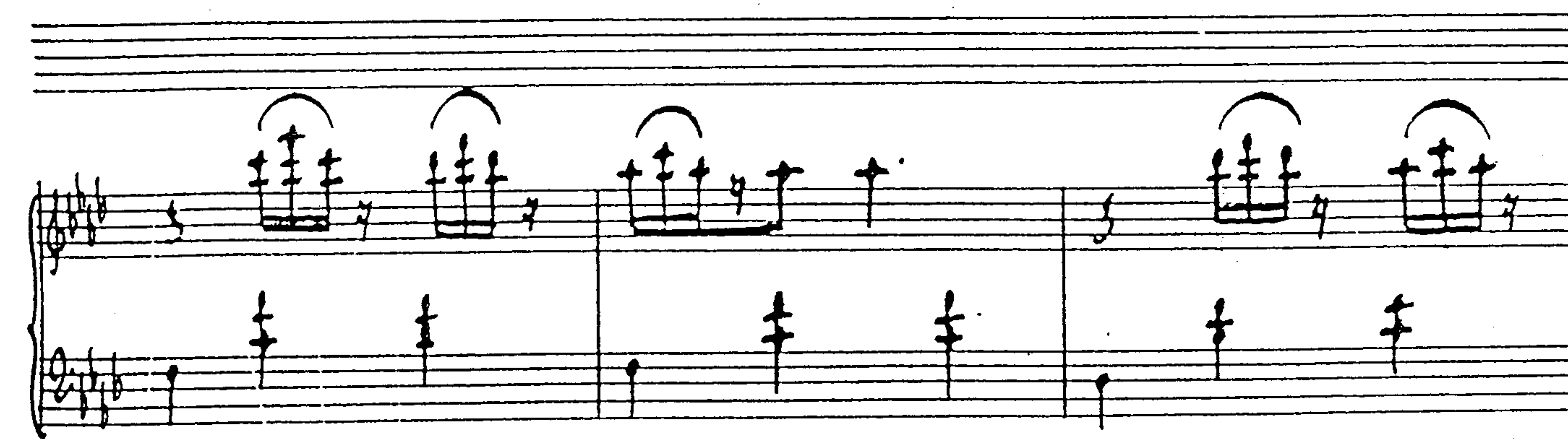
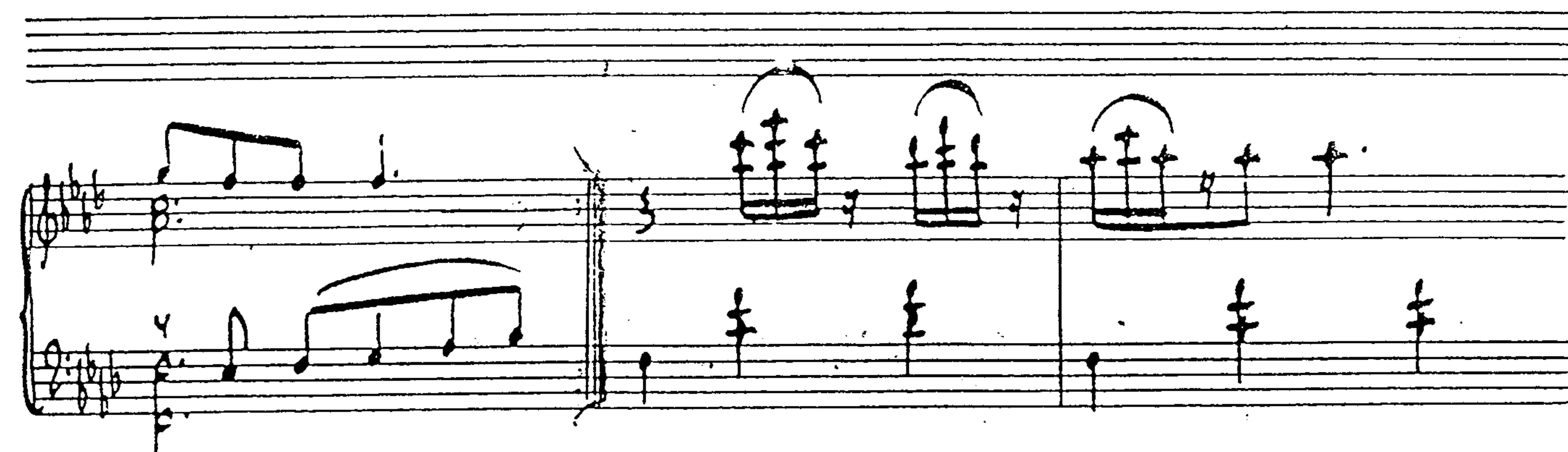
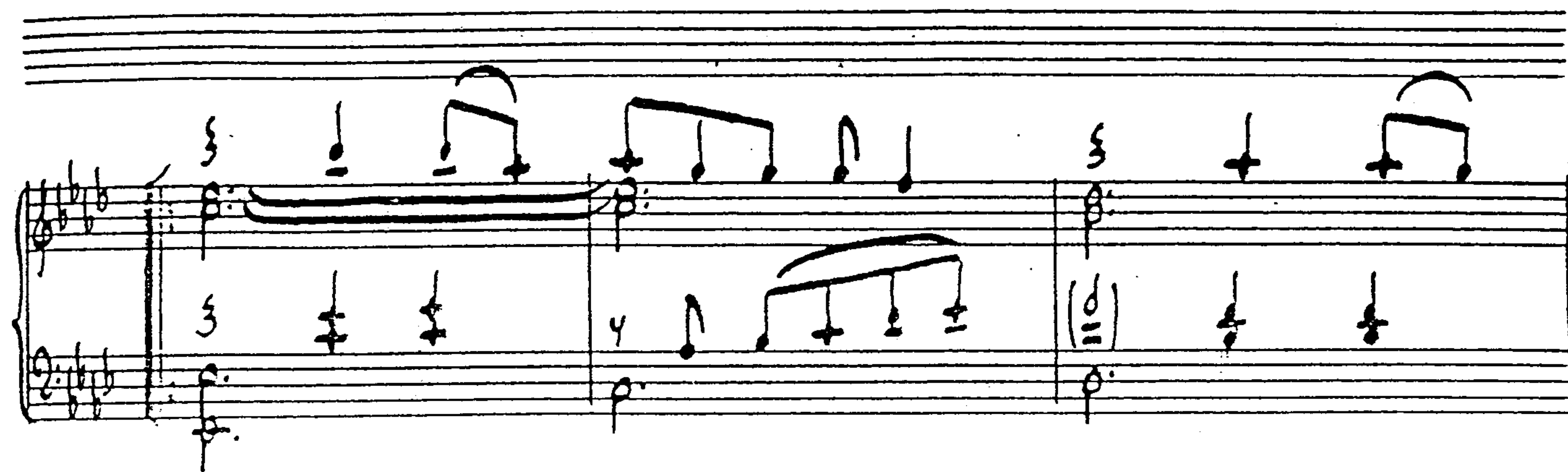
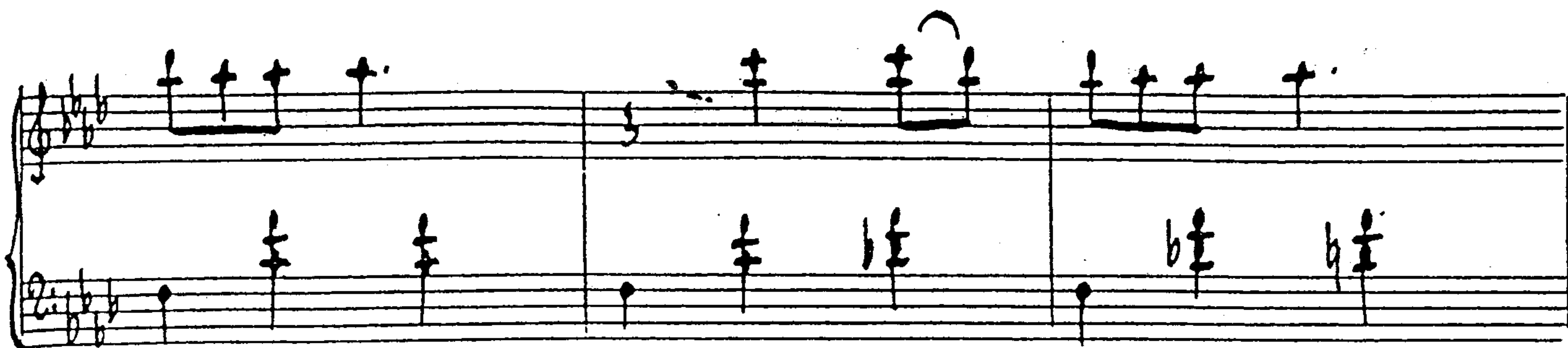
№17

«Hamamın içinde»

“In the bath”

Moderato con moto

The first system of the score features a piano accompaniment. The right hand plays a series of chords and single notes, while the left hand provides a harmonic foundation with chords and a melodic line. The key signature is one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 4/4.

Xor

All sing

The vocal melody for the first system is written on a single staff. It begins with a half rest, followed by a series of notes and rests. The lyrics are: "Ha - ma - min i - çin - də, i - çin - də də In - side of bath and pool and out - side of".

The piano accompaniment for the second system continues the harmonic and melodic themes established in the first system. It features chords and a melodic line in the right hand, and chords and a melodic line in the left hand.

The vocal melody for the second system continues the previous line. The lyrics are: "çö - lün - də, ha - ma - min i - çin - də, bath and pool, in - side of bath and pool".

The piano accompaniment for the third system concludes the piece. It features chords and a melodic line in the right hand, and chords and a melodic line in the left hand.

i - çin - də də çö - lün - də yay, yaz
and out - side of bath and pool Sum - mer,

qış, ba - 'har, is - ti, sə - rin var.
spring and win - ter, in hot and cool wea - ther

Döv - lət - li, ka - sıb, gəl - gəl
Poor and rich wel - come! We-re at

Proza

ye - rin var!
your ser - vice!

Gəl!
Come!

Xor
All sing

yay, yaz,
sum - mer,

qış, ba - har,
spring and win-ter,

is - ti,
in hot

sə - rin var.
and cool wea - ther.

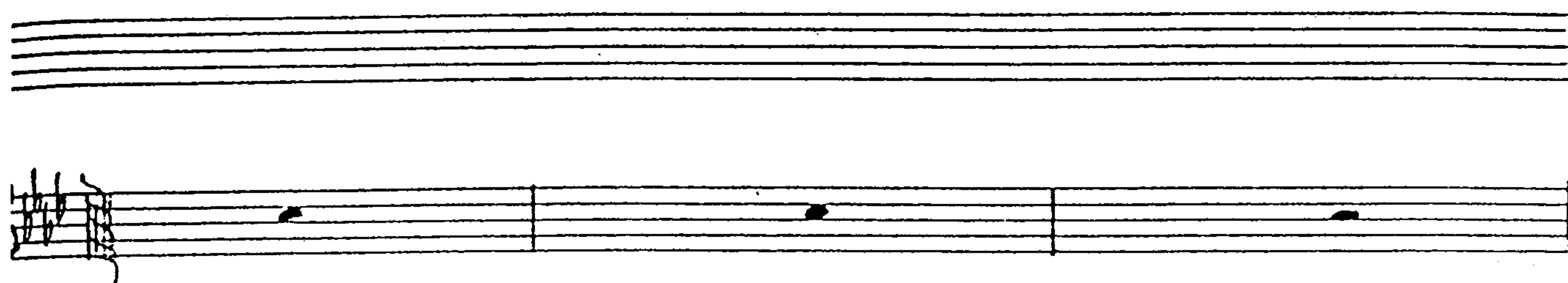
Döv - lət - li, ka - sıb,
Poor and rich wel - come!

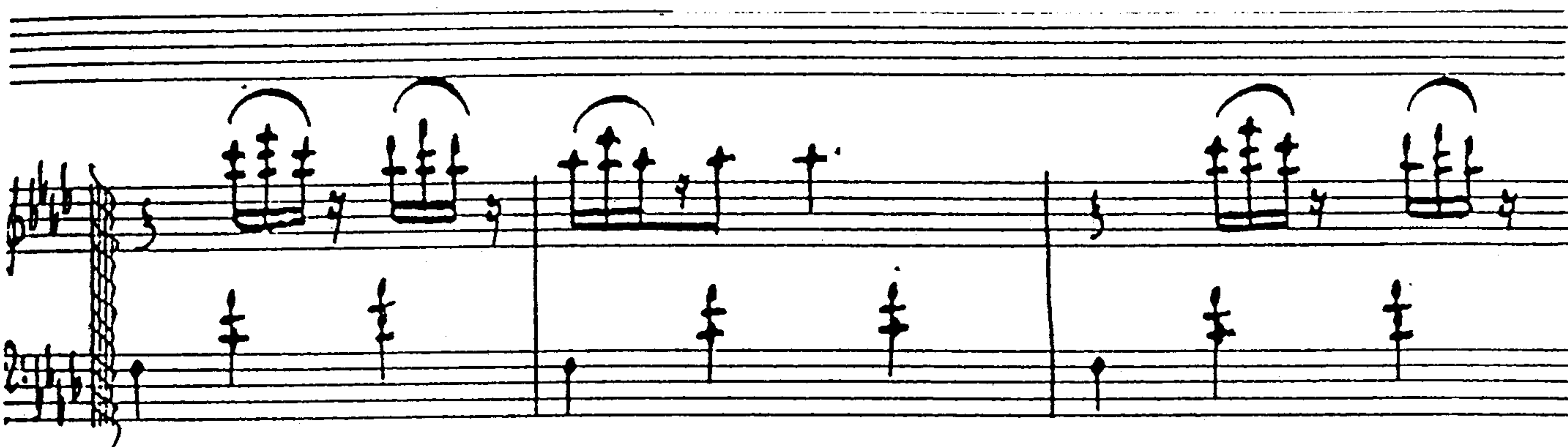
Gəl - gəl, ye - rin var! Gəl!
We're at your ser - vice! Come!

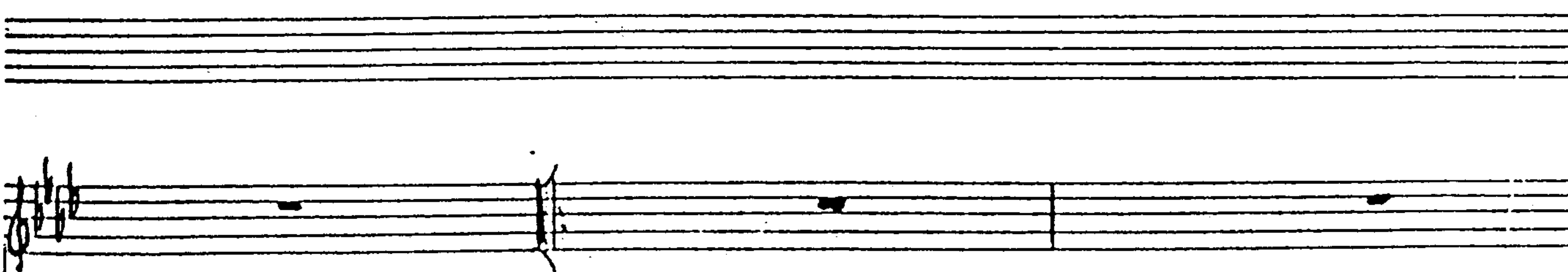
Gəl - gəl, ye - rin var! Gəl!
We're at your ser - vice! Come!

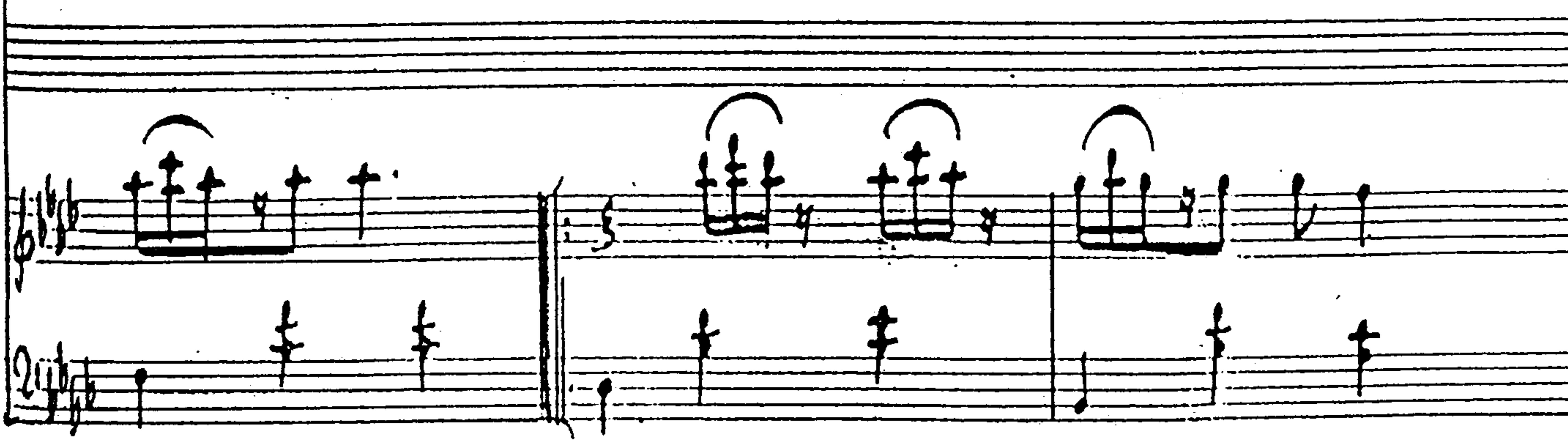
Gəl - gəl, ye - rin var! Gəl!
We're at your ser - vice! Come!

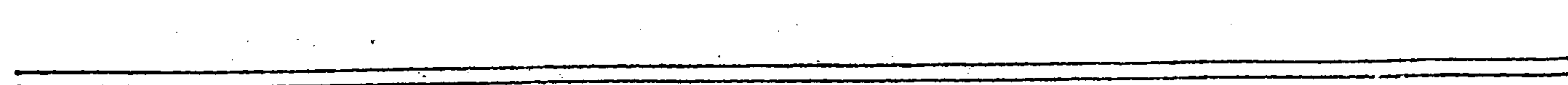
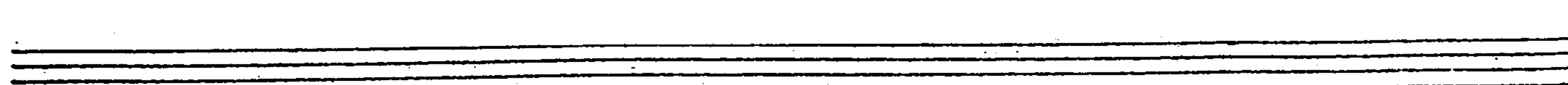
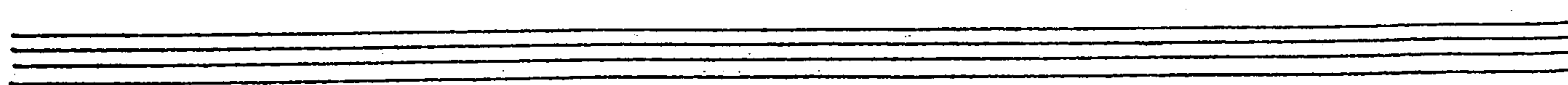
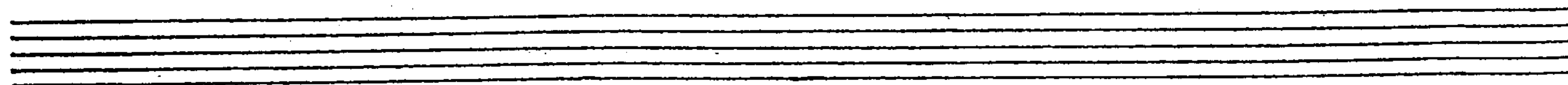
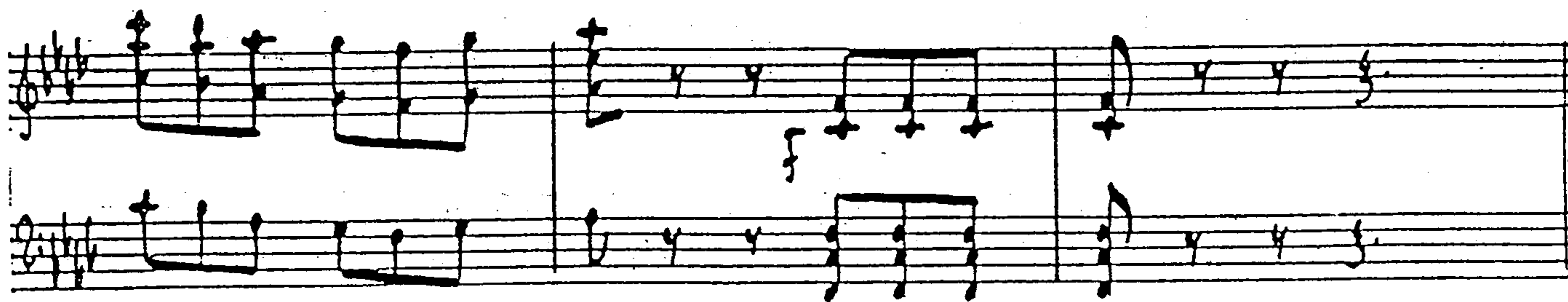
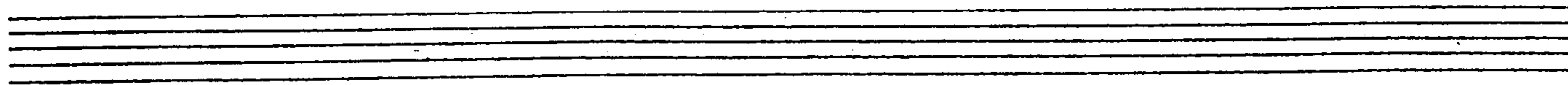
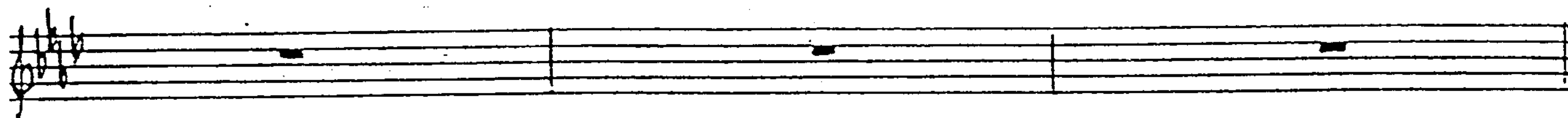
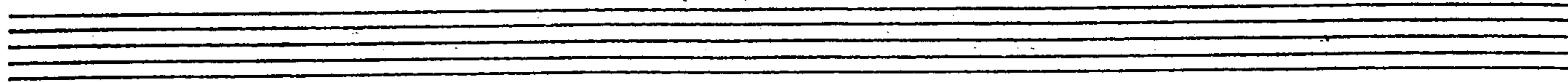
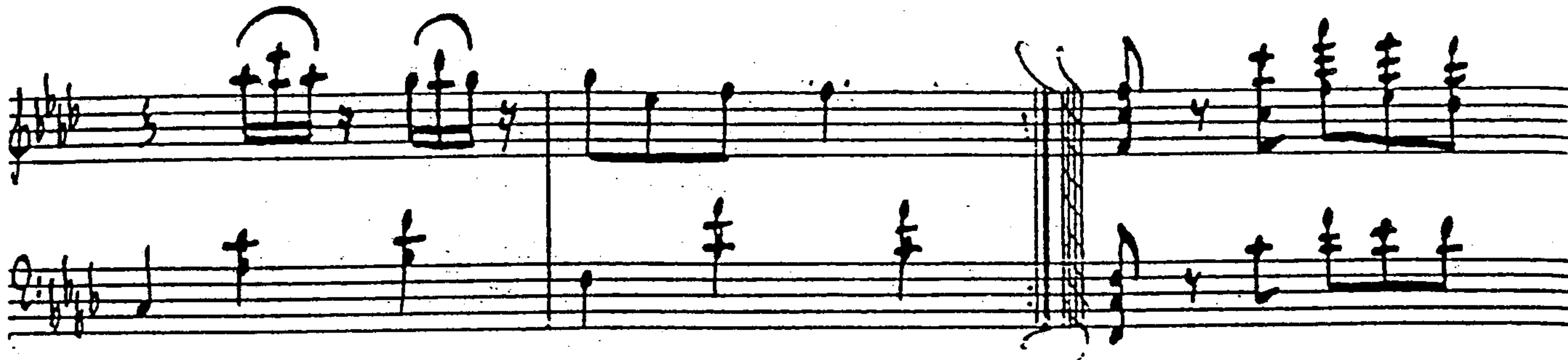
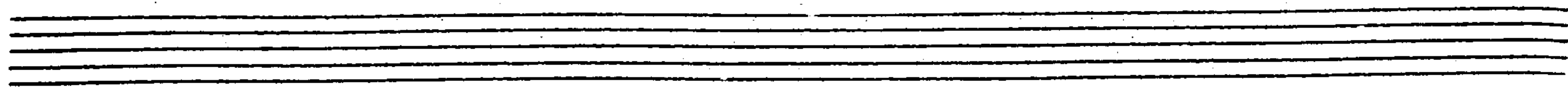
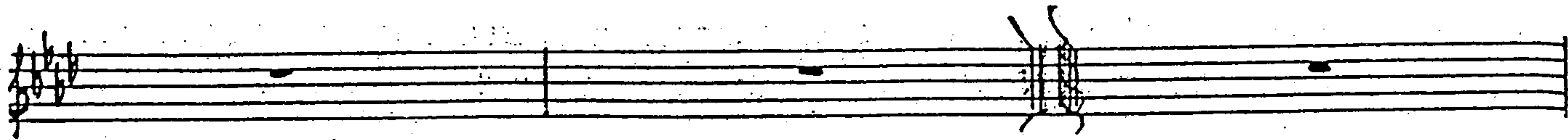
Gəl - gəl, ye - rin var! Gəl!
We're at your ser - vice! Come!

Gəl - gəl, ye - rin var! Gəl!
We're at your ser - vice! Come!

Gəl - gəl, ye - rin var! Gəl!
We're at your ser - vice! Come!

IV akt

Act 4

№18

Müqəddimə

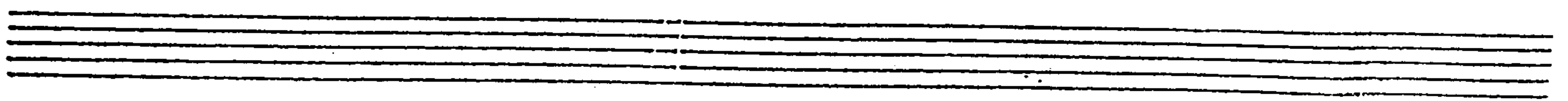
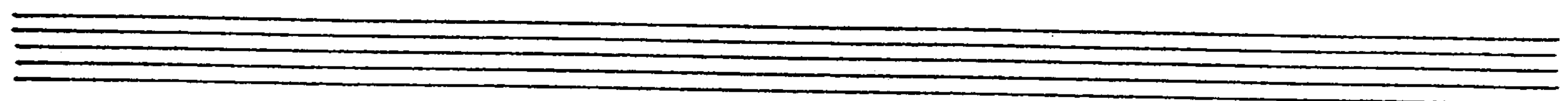
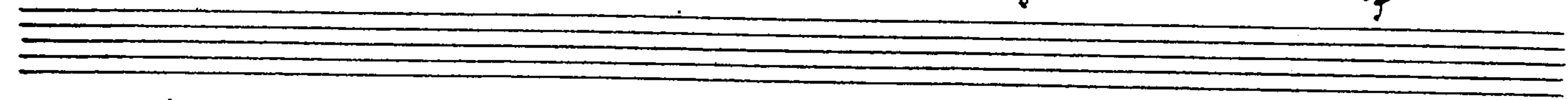
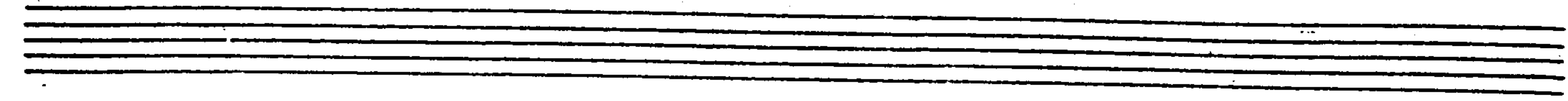
Overture

Allegro vivo

The first system of musical notation shows a piano introduction. The treble staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The bass staff begins with a bass clef and the same key signature and time signature. The music consists of a series of eighth-note chords in the right hand and single notes in the left hand, creating a rhythmic pattern. The system ends with a double bar line.

The second system of musical notation continues the piano introduction. It features more complex chordal structures in the right hand, including some chords with accidentals (sharps and flats). The left hand continues with single notes. The system ends with a double bar line.

The third system of musical notation shows further development of the piano introduction. The right hand features more complex chordal structures, including some chords with accidentals. The left hand continues with single notes. The system ends with a double bar line.

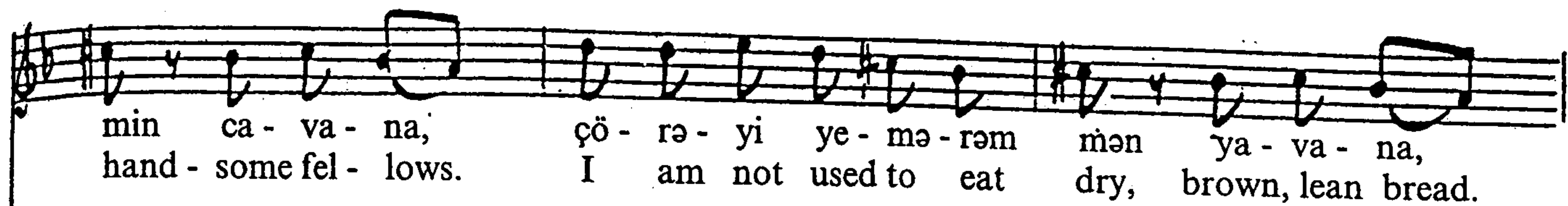

Handwritten musical notation on a page with five staves. The notation is concentrated on the third staff from the top. The first staff contains a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The second staff contains a bass clef and a key signature of one flat (B-flat). The third staff contains a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The fourth staff contains a bass clef and a key signature of one flat (B-flat). The fifth staff is empty. The notation on the third staff consists of three measures. The first measure contains a quarter note on G4, a quarter rest, and a quarter note on A4. The second measure contains a quarter note on G4, a quarter rest, and a quarter note on A4. The third measure contains a quarter note on G4, a quarter rest, and a quarter note on A4. The notation on the fourth staff consists of three measures. The first measure contains a quarter note on G3, a quarter rest, and a quarter note on A3. The second measure contains a quarter note on G3, a quarter rest, and a quarter note on A3. The third measure contains a quarter note on G3, a quarter rest, and a quarter note on A3. The notation is written in ink and is somewhat stylized.

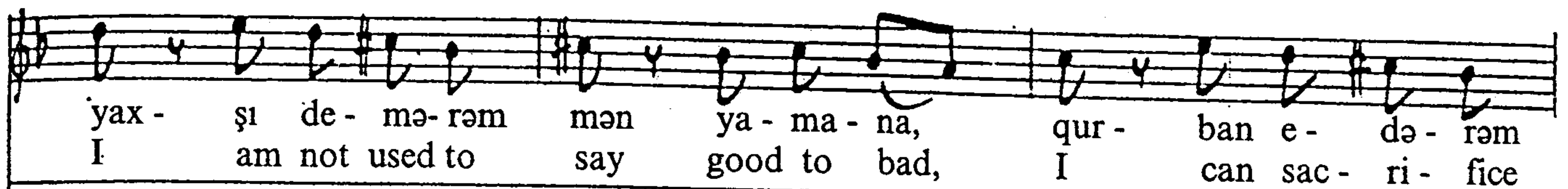
№ 19

Məşədi İbadın mahnısı
Mashadi Ibad's song

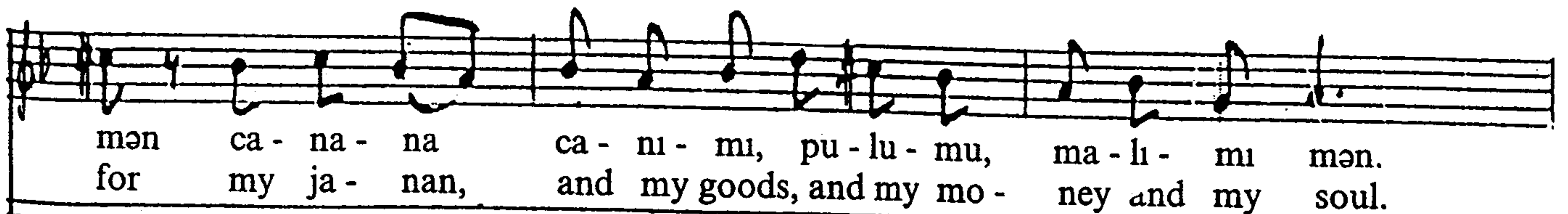
Mən nə qə - dər, nə qə - dər qo - ca ol - sam da də - yə - rəm
I am how - e - ver old I can be worth to thou - sands of young

min ca - va - na, çö - rə - yi ye - mə - rəm mən ya - va - na,
hand - some fel - lows. I am not used to eat dry, brown, lean bread.

yax - şı de - mə - rəm mən ya - ma - na, qur - ban e - də - rəm
I am not used to say good to bad, I can sac - ri - fice

mən ca - na - na ca - nı - mı, pu - lu - mu, ma - lı - mı mən.
for my ja - nan, and my goods, and my mo - ney and my soul.

Gəl xa - nım, gəl ya - nı - ma, gəl, gü - lüm,
Come to me, oh my love - ly, come to me

gəl ya - nı - ma, gəl, gü - lüm, gəl ya - nı - ma,
oh my ja - nan, come to me, oh my la - dy

gəl, mən ö - lüm, mən ö - lüm, mən ö - lüm, gəl, mən ö - lüm,
come, I beg you, I beg you, I beg you, come, I beg you,

gəl, mən ö - lüm, mən ö - lüm, mən ö - lüm, gəl, mən ö - lüm,
come, I beg you, I beg you, I beg you, come, I beg you,

gəl, mən ö - lüm, mən ö - lüm, mən ö - lüm, gəl, mən ö - lüm,
come, I beg you, I beg you, I beg you, come, I beg you,

mən ö - lüm, mən ö - lüm, gəl, a qu - zum, gəl ya - ni - ma
I beg you, I beg you, come, oh - my love, please come to me

qur - ban e - də - rəm mən ca - na - na, ca - ni - mi ve - rə - rəm
I can sac - ri - fice for my la - dy, I can sac - ri - fice for

mən ca - na - na, ca - ni - mi, pu - lu - mu, ma - li - mi mən.
love - ly ja - nan, and my goods, and my mo - ney and my love

Handwritten musical score on ten staves, organized into five systems of two staves each. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, accidentals (sharps and naturals), and dynamic markings (e.g., *v*, *u*). The first system features a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second system includes a treble clef and a key signature of one sharp. The third system features a treble clef and a key signature of one sharp. The fourth system features a treble clef and a key signature of one sharp. The fifth system features a treble clef and a key signature of one sharp. The notation is dense and appears to be a transcription of a handwritten manuscript.

№ 20

Camaat Məşədi İbada Sənəmlə
kəbin kəsməyi təklif edir

People offer Mashadi-Ibad
to marry to Sanam

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The piano accompaniment is written in two staves, with the right hand in a treble clef and the left hand in a bass clef. The time signature is 6/8. The vocal line begins with a whole note, followed by a half note, and then a quarter note. The piano accompaniment begins with a whole note, followed by a half note, and then a quarter note.

Xor
Chorus

The second system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The piano accompaniment is written in two staves, with the right hand in a treble clef and the left hand in a bass clef. The time signature is 6/8. The vocal line begins with a whole note, followed by a half note, and then a quarter note. The piano accompaniment begins with a whole note, followed by a half note, and then a quarter note.

Ge - dək, ge-dək qa - zı - ya de - yək
Let's go and ask our Ga - zi, let Ma-

goy kə - bi - ni kəs - sin Mə - sə - di - yə
 sha - di mar - ry to her. You'll be a wife

**Sənəm
 Sanam**

ar - vad e - dək ra - zi - san? Hə, hə
 to Ma - sha - di, d'you ag - ree? Yes, yes!

Xor

All ask

Məşədi İbad

Məşədi İbad

Ra - zi - san? Hə, hə Ra - zi - siz?
 D'you ag - ree? Yes, yes! D'you ag - ree?

THESE

Məşədi İbad
Məşədi İbad

A handwritten musical score consisting of two staves. The top staff begins with a treble clef and contains several measures of music, including eighth notes and quarter notes. The bottom staff begins with a bass clef and contains corresponding accompaniment, featuring chords and single notes. A double bar line is present between the first and second measures of each staff. The notation is written in dark ink on aged paper. Below the staves, the number "170" is printed.

qoy kə - bi - ni kəs - sin! Sə - ni mə - nə
him mar-ry me to her! You will be - come

Sanam
Sanam

ar - vad e - də ra - zı - san? Hə, hə!
a wife to me. D'you ag - ree? Yes, yes!

Məşədi İbad
Mashadi İbad

Xor
Chorus

Ra - zı - sız? Hə, hə! Ra - zı - yıq!
D'you ag - ree? Yes, yes! W'do ag - ree!

Hə, hə! Bəs ge - dək biz!
Yes, yes! So let's go then!

Bəs ge - dək biz!
Let's mar - ry them!

Sərvər və Gülnaz sevinirlər
Sarvar and Gulnaz are happy

Camaat onları təbrik edir
All congratulate them

Moderato maestoso

Gülnaz - Gulnaz
Sərvər - Sarvar

Yet-
I

dim
have

vü - sa - li - nə
suf - fered great - ly

ya - rim, çək - dim ə - za - bı -
how e - ver I a - chieved your

-ni. A - şiq - sa vəs - li yo - lun -
love. One who is a jen - u - in

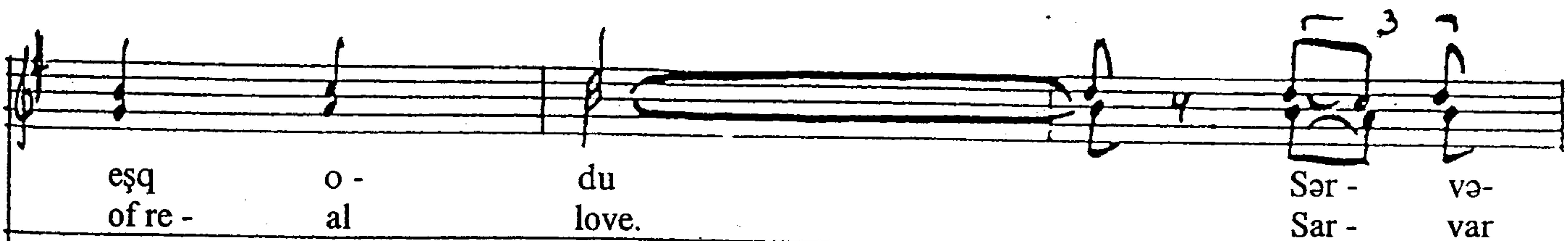
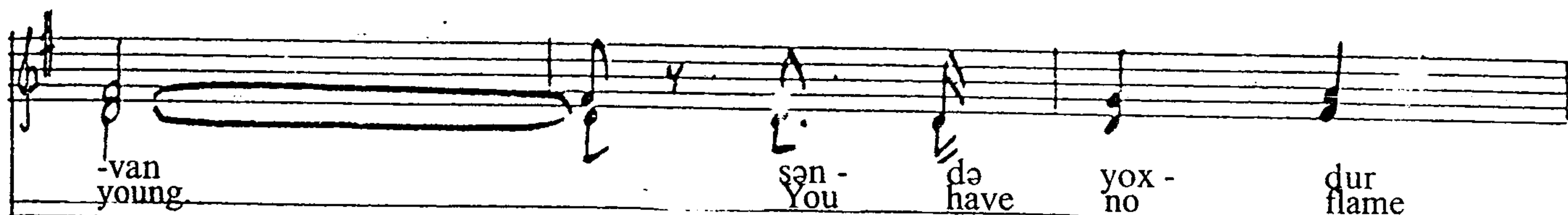
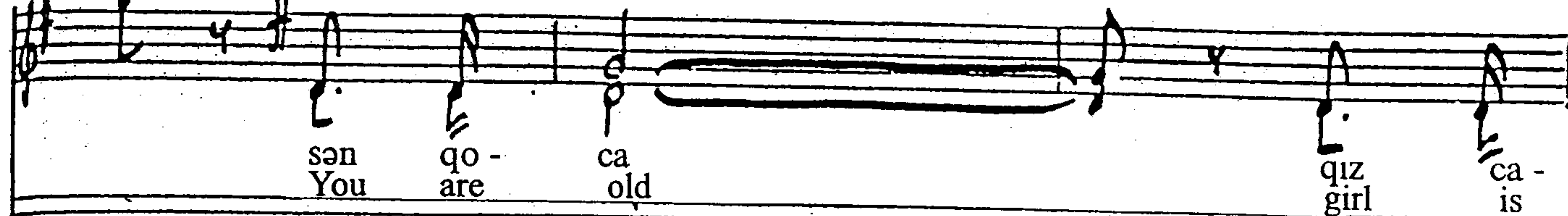
-da ve - rər əl - bət - tə
a shig can fall a prey

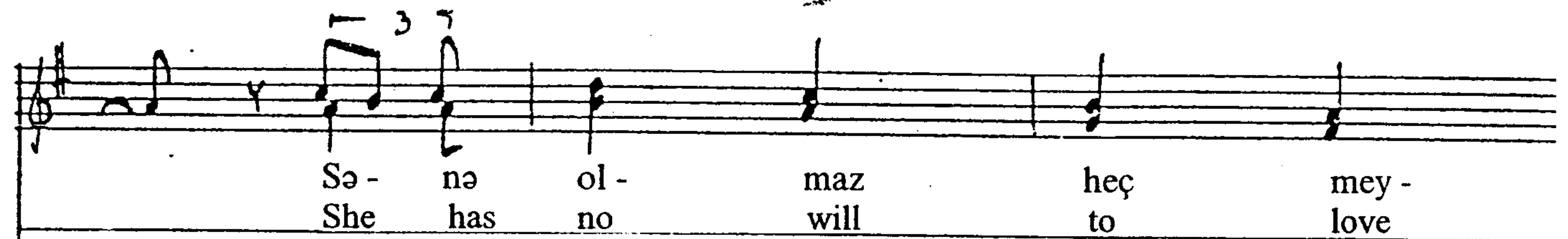
ca - to ni - be - ni. loved. A- One

-şiq - sa vəs - li yo - lun - da ve - rər
who is a jen - u - in a - shig can

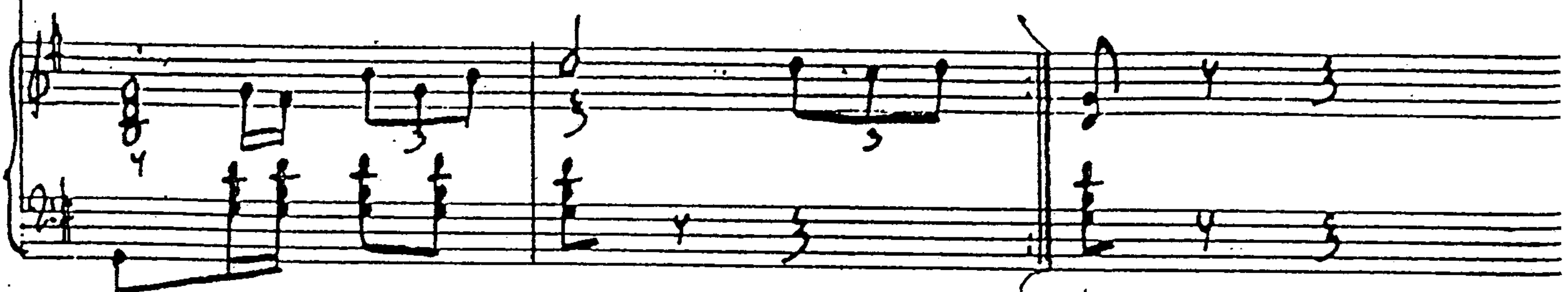
əl - bat - tə ca - ni - ni.
fall a prey to be loved.

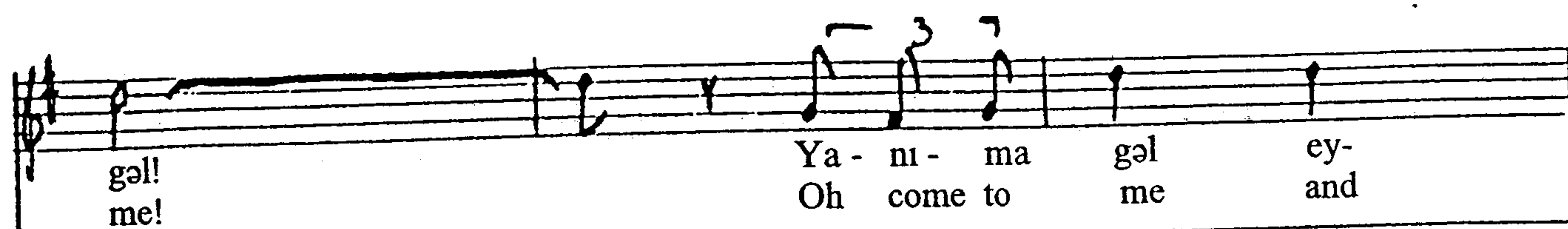
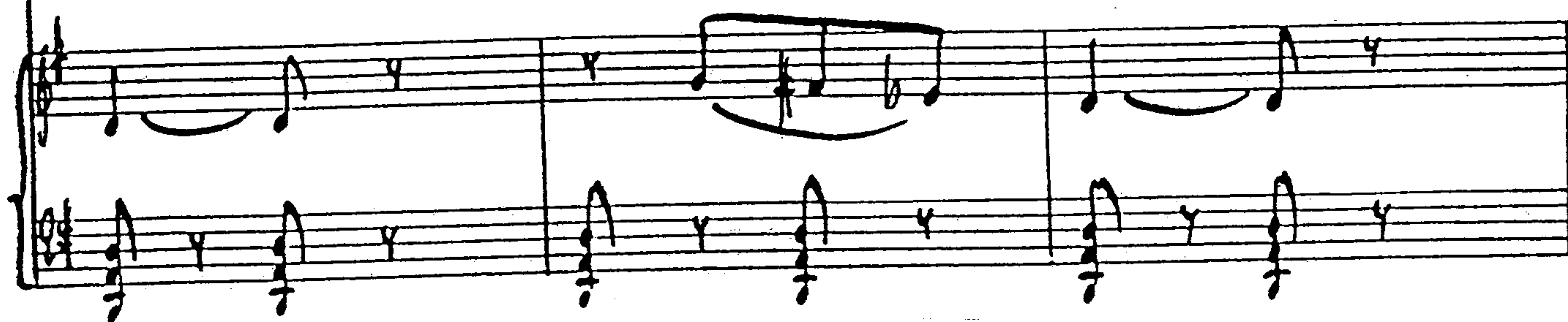
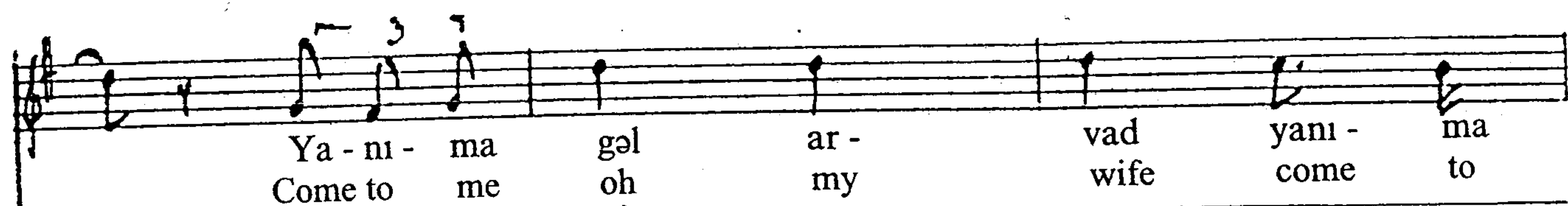
ΔΟΥ
Chorus

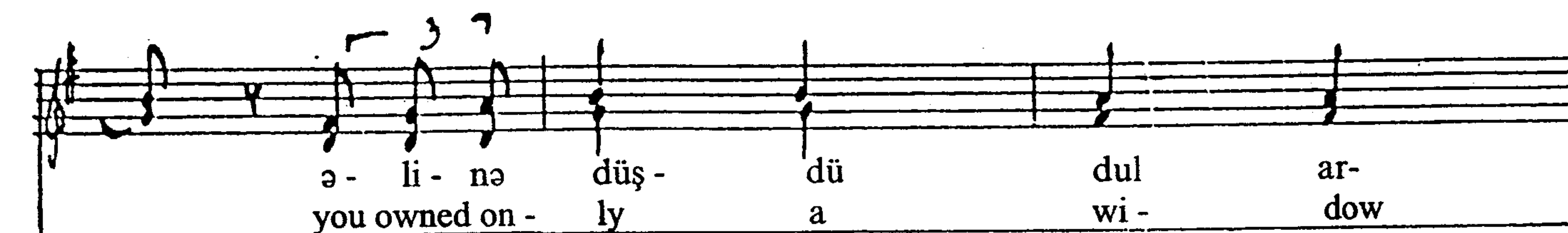
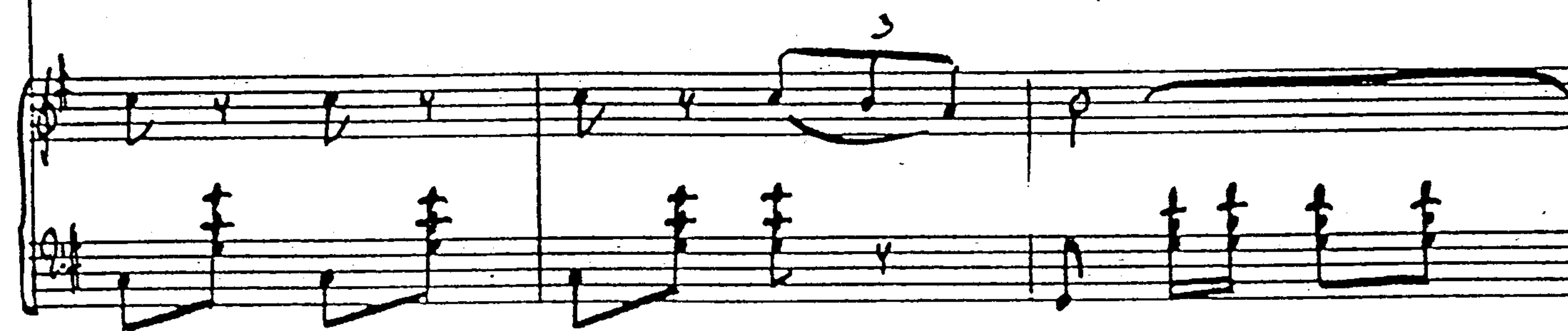
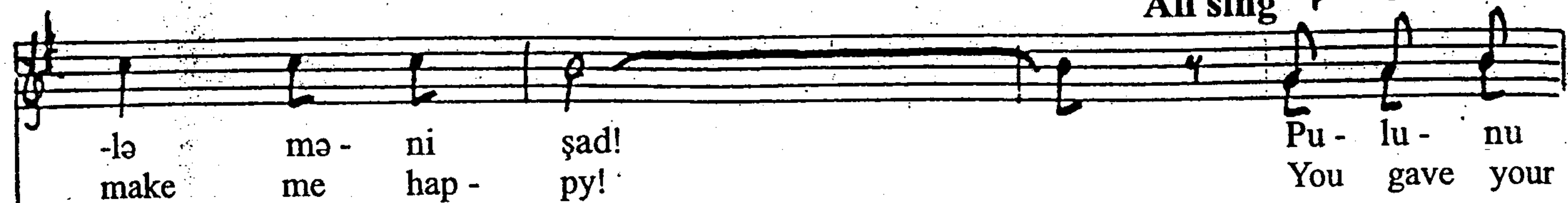

Məşədi İbad
Mashadi Ibad

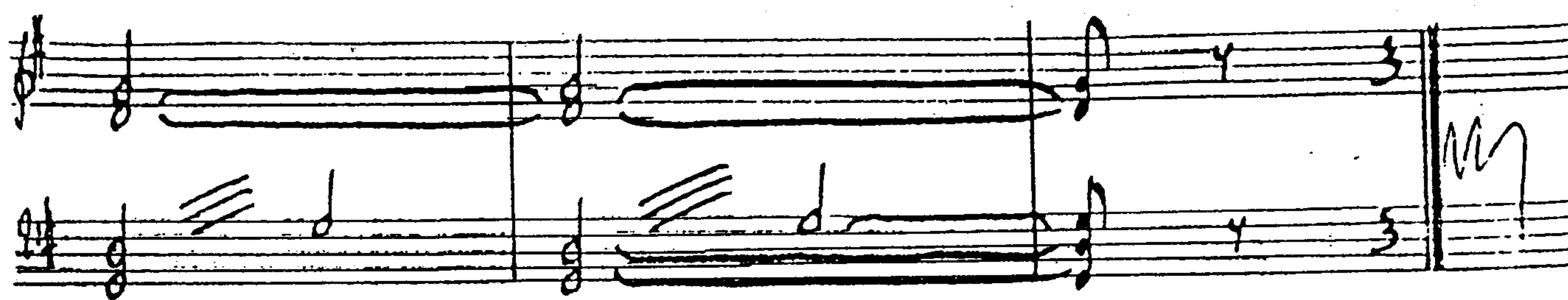
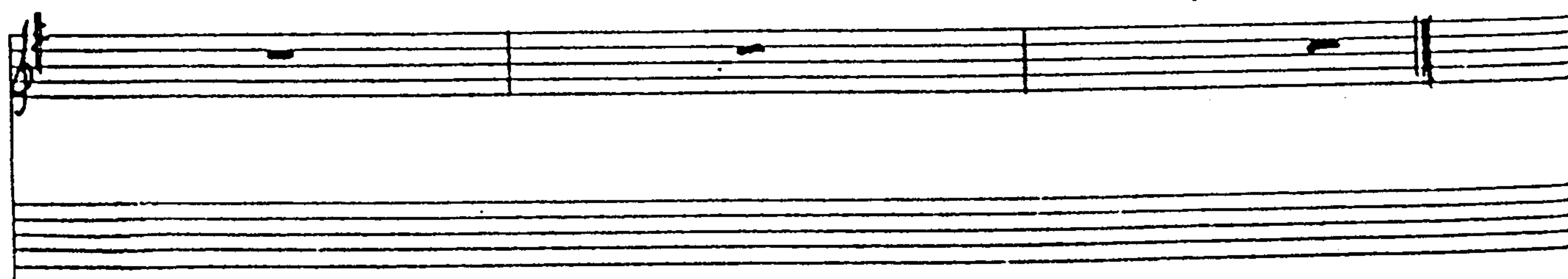
Xor
All sing

- vad wife. qəm et - me her
How- e - ver do

-çi - ba - də bad... ol - ma -
not grieve old man... not that,

-sa o bu ol - sun.
let be this wo - man.

Son - The end

Illustrations to the film “Mashadi Ibad” (If Not That One, Let It Be This One)
shot by Azerbaijan film studio after J. Jabbarli in 1956.

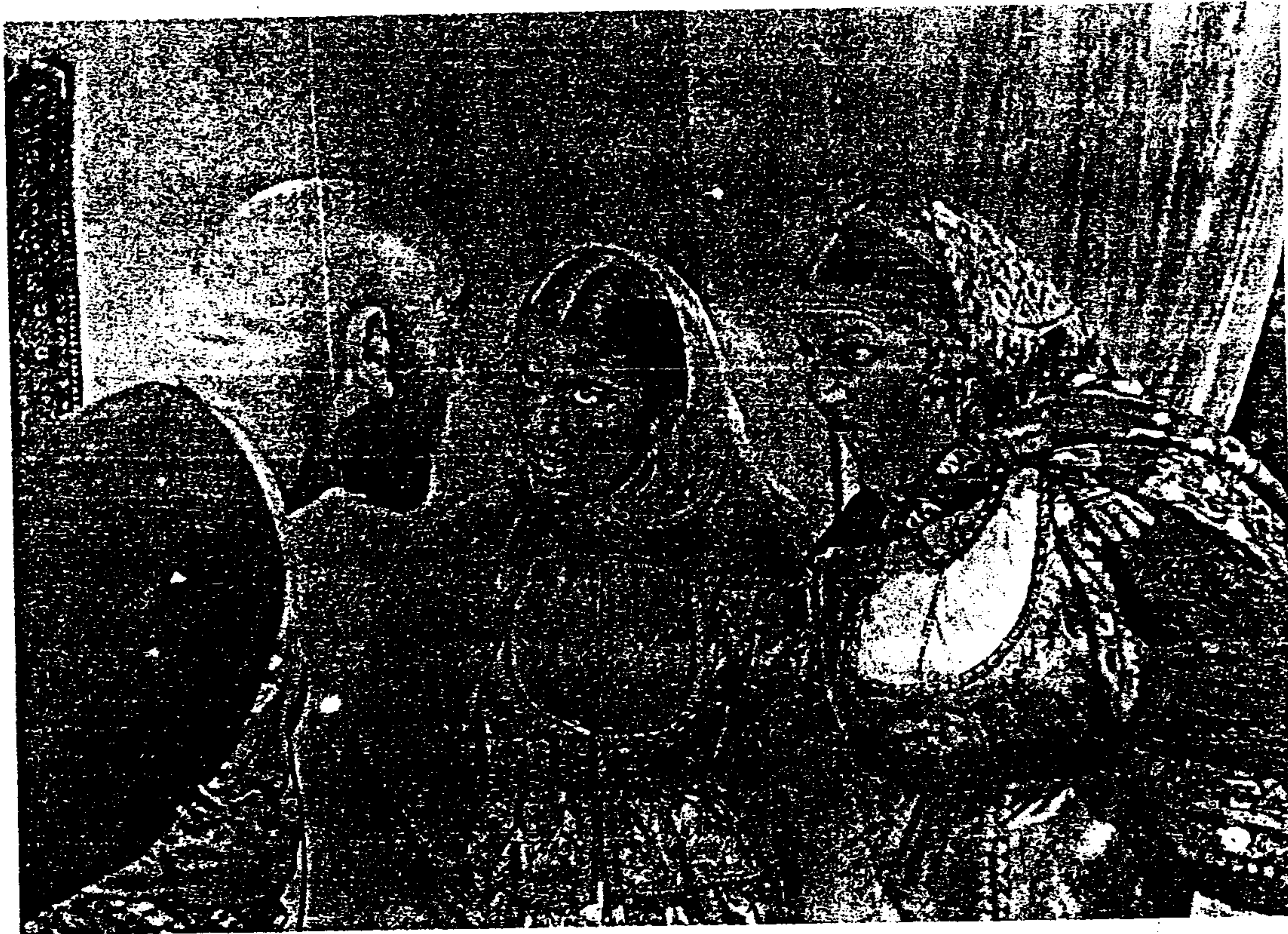
Read, look and imagine what a funny incident had happened with Mashadi Ibad!

Rustam bey is promising his daughter Gulnaz different presents
if she agrees to marry to Mashadi Ibad.

Rustam bey invites all his friends to the engagement ceremony including chieftain Askar. He met Askar when the latter was running off his dangerous enemy – the other chieftain.

Mashadi Ibad meets Gulnaz for the first time and they sing a duet and argue.

After engagement Mashadi Ibad visit his bridegroom. As the street door is locked, he has to climb up the fence to see Gulnaz. He fails & calls a porter to lie under his feet.

Mashadi Ibad doesn't believe his eyes.

His bridegroom was there & a handsome young man with her.

Mashadi Ibad was so angry that he fell down. Then he decides to call chieftains for help.

They knock at the door and sing a threatening song. Sarvar comes out and demands them to leave him in peace. But instead the chieftains want to shoot him. Sarvar whistles all his friends come for help. The chieftains and Mashadi Ibad are in panics and run away.

He calls his “friends” for help. But his “friends” persuade him that such thing should be done only by money.

In such unbearable moment intellectual Hasan threatens Mashadi Ibad and says that he has complained about him to the court. Hence he also tears some money from Mashadi Ibad.

Having torn 500 manats from Mashadi Ibad, Hasangulu bey calls people to talk to Rustam bey seriously.

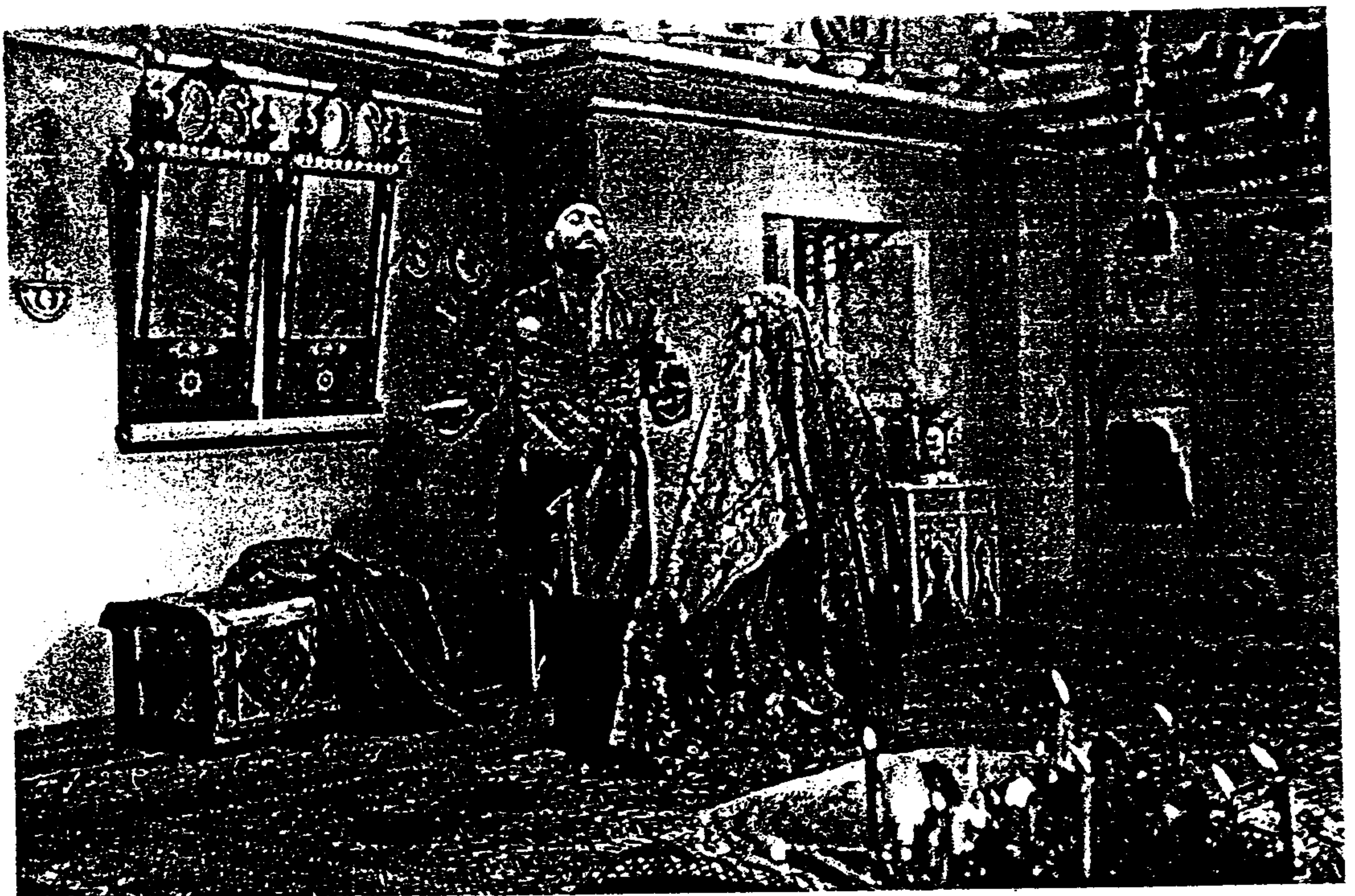
Rustam bey convinced Mashadi Ibad and the present people, that the young man was his daughter's uncle & he joked with Mashadi Ibad as an old fox. Soon the wedding took place. The photograph describes that before the wedding Mashadi Ibad & his company is having a wedding bath. People dance & enjoy in the bath.

Mashadi Ibad's false friends want to play a trick on him in the bath.

The wedding night! Gulnaz is very anxious and sad.

After wedding Mashadi Ibad is alone with his bride. He is very pleased and is dancing around his beloved.

He wants to unveil his beloved.

But Sarvar comes out instead. He makes Mashadi Ibad refuse Gulnaz and marry the servant Sanam and he runs away.

When Mashadi Ibad is left alone, he calls people for help. The revolver, which was left by Sarvar, was found out to be false.

Sarvar's friends triumph Sarvar's victory in this comical incident.

All these fragments are from the film, shot in 1956 in Azerbaijan film studio after Jafar Jabbarli.

The operetta “Mashadi Ibad” - (If not That, Let It Be This One!) - was staged by many Azerbaijani theatre companies, including by Azerbaijan Musical Comedy Theatre after Shikhali Gurbanov.

The People's Artist Hajibaba Baghirov is one of the best performers of the part Mashadi Ibad. His brilliant artistic gesture, singing and dancing manner have always brought him spectators' sympathy & love.

His artistic labor & activity was always appreciated by the great state figures.

QANUN NƏŞRİYYATI

*Bakı, Azərbaycanı, 370033,
Ağa Nemətulla küçəsi 44.
Tel: 467-79-56; Faks: 467-88-87
E-mail: ms@azdata.net
Web: qanun-az.com*

Çapa imzalanmışdır: 17.05.2005

Formatı 60x84 1/8.

Fiziki ç/v 25,25; ş.ç/v 23,48.

Tirajı 500, Sifariş 059.

Qiyməti müqavilə ilə.

144 4...